

TÝNECKÉ LISTY

Měsíčník obce Velký Týnec • XXXV. ročník • Číslo 11/2025 • Cena 10,- Kč

VELKÝ
TÝNEC

6 Jak týnecké hasičky zvelebily hasičskou zbrojnici
12 Slováckými vinohrady
s úsměvem a sklenkou v ruce
13-16 V mateřské škole bylo v říjnu živo
22 Příroda kolem nás - Zimní spižírny
Přesahy 55 minut s vědkyní Kateřinou Komrskovou

EDITORIAL

Milé čtenářky, milí čtenáři, listopad je měsícem, kdy se příroda pomalu ukládá k odpočinku. Je to čas, kdy se podle slov Standy Denka v našem úvodníku vytrácí stres a v duši se uhostí klid, který můžeme najít v obyčejné práci a v radosti z malých věcí. A právě tento klidnější čas je ideální k tomu, abyste si vzali do rukou naše Týnecké listy a spolu s námi se ohlédlí za čilým děním uplynulých týdnů a s energií se připravili na to, co nás čeká.

Září a říjen se v naší obci nesly ve znamení bohatého kulturního života. Úspěšné představení *Natěrače* v rámci Týneckého divadelního podzimu potvrdilo, že zájem o kvalitní divadlo je u nás stále silný. Neopomeňte si proto včas zakoupit vstupenky na původní českou hru *Normální debil*, která je na programu 6. prosince a slibuje další kulturní zážitek. Hned 8. listopadu se pak Společenský dům rozezní v rámci 16. ročníku akce *Království hraje, zpívá a tančí*, kde se představí pestrá paleta sportovních talentů, spolků a umělců z obcí, které mikroregion Království tvoří.

V našem měsíčníku nezapomínáme ani na naše nejmladší generace. S radostí sledujeme, jak naše mateřská školka pulzuje životem a jak se děti s nadšením zapojují do podzimního tvoření, sběru kaštanů a her, které rozvíjejí jejich talent a radost z objevování světa. O činnostech a kreativitě starších dětí se přesvědčíte, když si nalistujete naši přílohu *Letem školním světem*.

Pro setkání s inspirativním člověkem si pak v Přesazích nalistujte rubriku *55 minut s...*, kde vám nabízíme rozhovor s vědkyní Kateřinou Komrskovou, ve kterém mluví o hledání rovnováhy, o pokoře i odvaze jít svou cestou.

V neposlední řadě, s koncem měsíce, vstoupíme do období vánoční dobročinnosti. V tomto čísle najdete pozvánku na *Vánoční jarmark* 29. listopadu, jehož výtěžek bude věnován na dobročinné účely. Hned poté, od 30. listopadu, startuje celonárodní sbírka *Rozsvíťme Česko*, k níž se letos připojí i Velký Týnec, Čechovice a Všisko. I vy můžete rozsvítil symbolické světlo naděje a solidarity a podpořit organizace, které pomáhají lidem v nouzi a s handicapem.

Za celou naši redakci vám přeji klidný listopad a příjemné čtení.

Vendula Vránová

Foto na titulní stránce:

Halloweenský čas se zájmem prožívaly i děti z týnecké mateřské školy

Foto: Veronika Batová

GDPR - „Tímto upozorňujeme čtenáře, že na akcích pořádaných obcí mohou být pořizovány fotografie. Mělo by se tak dít vždy zřetelně označenou osobou. Fotografie slouží jedinému účelu - jako materiál ke zveřejnění, zda daná konkrétní fotografie bude či nebude použita k prezentaci v obecním periodiku, zejména s přihlédnutím k její vypovídací schopnosti ve vztahu k akci, jež byla obcí pořádána. Fotografie takto nepoužité jsou následně skartovány. Pakliže si jako účastník takto dokumentované akce kdokoli z vás nepřeje být objektem fotografování a následného zveřejnění v obecním periodiku, sdělte toto prosím nejlépe osobě fotografa nebo případně zavčas na podatelnu obecního úřadu.“

LISTOPADOVÝ ÚVODNÍK

Mráz už listy stromům na zem sráží. Mlha pospává si do oběda. Polní lány ukazují svá hnědá bříska zahradám, aby je následovaly. Tak tady někde končí poezie a realita ryče nastává. Je třeba

ohnout záda. A dát se do díla. V pravidelném rytmu vyrývat brázdy za brázdou. Jednotvárná činnost, u které by člověk dnešního typu mohl mít strach z toho, že se bude nudit. Opak je ale pravdou. Brázdy pomalu přibývají a v duši klid se uhostí. Stres se vytrácí spolu s představou, že to bude všechno za hodinu hotové. Je třeba občas narovnat záda. Do brázdy zašlápnout hnůj. Pozvednout oči k obzoru, nebo se potěšit vykonanou prací. Po celé jaro a léto se zajímáme o to, co je vidět. Listopad je jiný. Vede nás k nahlédnutí pod povrch. K poznání podstaty. Často se při cestách po naší vlasti dívám, jak rozdílnou barvu mají pooraná pole. Od světle hnědé přes červenou k tmavě hnědé až černé. Někdy se neubráním, zastavím a jdu si na tu hlínu sáhnout. Trochu ji promnu v dlaní, pochválím ji a představím se. Vždyť jsme tady oba doma. Kdo ví, kdy si do její dlaně ulehnu. A kolik miliard jich tam už leží. Že by

skutečně každý měl na nebi svoji hvězdičku? Pak jsou to myriády hvězd, které se dívají na naše snažení. Mám z toho trochu trému, před jak velkým publikem tu hraji svůj životní part.

Opusťme však transcendentální prostor a vraťme se zpět. Ke světlu, které tak rychle mizí za obzorem, že domů nás většinou doprovází tma. A tělo trochu polámané. Ještě štěstí, že existuje osvětla, která nám do života jiskerky vrhá. Nedávno jsem si přečetl, že chodit do posilovny je jako navštěvovat kosmetiku. Tělo pak vypadá lépe, ale zdraví to nepřidá. Jen práce vám prodlouží věk a organismus ozdraví. Nesmí ji však být moc. Jak říkával můj otec: „Z dřiny i kuň pojde.“ Do téhle kategorie však rytí zahradky nespadá. To vám jen připomene, že máte ramena a záda na svém místě. Můžete se narovnat, zvednout hlavu a nechat si obličej omývat větrem. Je také čas pouštění draků. Je v tom něco neobyčejného, když se vám podaří vypustit na oblohu svého draka. S očima upřenými do modré oblohy sledujete jeho majestátní let. Pak se to stane a vy dokážete vidět jeho očima ten svět dole. V měkkých harmonických barvách se šťastnými dětmi, které se usmívají na modré nebe. Je dobré si ten obrázek schovat někde v duši. Abychom věděli, jak málo stačí člověku ke štěstí. Velevážené čtenářky, vážení čtenáři, radujte se z malých věcí a buďte šťastní.

Stanislav Denk

Jak se v Týnci volilo...

Ve dnech 3. a 4. října proběhly v celé republice parlamentní volby. Ani Velký Týnec nebyl výjimkou...

Vendula Vránová,
šéfredaktorka

Petr Hanuška,
redaktor

Stanislav Denk,
redaktor

Vladimíra Hacíková,
redaktorka

Pavel Peňaška,
grafik

TÝNECKÉ LISTY - Periodický tisk územního samosprávného celku - měsíčník Obce Velký Týnec.

Vydává Obec Velký Týnec, Zámecká 35, 783 72 Velký Týnec 1, IČO 00299669. Ev. číslo MK ČR: E 12522. Ročník XXXV, číslo 11. Vyšlo 7. listopadu 2025. Cena výtisku 10,- Kč. Adresa redakce: Zámecká 35, 783 72 Velký Týnec 1, e-mail: velkytynec@velkytynec.cz. Šéfredaktorka Mgr. Vendula Vránová Ph.D.

Redakční rada: PhDr. Petr Hanuška Ph.D., e-mail: starosta@velkytynec.cz, Mgr. Stanislav Denk, e-mail: mistostarosta@velkytynec.cz.

Grafická úprava: Pavel Peňaška, e-mail: penaska.pavel@centrum.cz. Tisk: PROFITISK, Chválkovická 5, 779 00, Olomouc.

Poznámka redakce: Uveřejněné příspěvky nemusejí být totožné se stanoviskem redakce.

KRONIKA

Kalendárium

3. října

Noční nebe nad Hradiskem

- Jan Hofírek - Hradisko - 20:30 hodin

4. října

Den otevřené dálnice D55 Olomouc-Kokor

- ŘSD a Eurovia 10:00-16:00 hodin

12. října

O nebi na zemi - divadelní představení pro děti

- Knihadýlko/Knihovna VT - malý sál společenského domu - 15:00 hodin

18. října

Natěrač - divadelní představení

- Obec VT a Moravské divadlo Olomouc - společenský dům - 18:00 hodin

23. října

Čuhácké nářečí dříve a nyní

- Knihovna VT - kino - 18:00 hodin

24. října

Oslava 107 let od vzniku ČSR

- lampiónový průvod a ohňostroj - Obec VT a SDH VT - Hradisko - 18:00 hodin

31. října

Tenor bez fraku

- Obec VT - společenský dům - 19:00 hodin

Další události

Dne 1. října vedení obce projednávalo s projektantem přípravu projektu opravy zámecké stodoly. Renovační práce konstrukce střechy a částečně i vnitřní interiéry.

Dne 2. října se vedení obce, základní a mateřské školy zúčastnilo školení o budoucím financování nepedagogických pracovníků v Městském domě v Přerově. Nic překotně nového jsme se nedozvěděli.

Dne 7. října proběhl předposlední kontrolní den na stavbě dálnice D55 Olomouc-Kokory. Její otevření je stále naplánováno na 19. prosince!!! Každý čtvrtek probíhají kontrolní dny na přístavbě obecního domu v Čechovicích.

Dne 20. října jednalo vedení obce s Ing. Pavlem Kretkem z firma Agra, a. s. Předmětem jednání byla příprava projektů

stavby chodníku v Bystřické ulici, resp. suchého poldru na Beroňce. Velmi oceňuji vstřícný přístup zemědělského podniku!

2x Pavel Peňaška

Den otevřené dálnice D55

Tak jak to bude s nepedagogickými pracovníky?

Počasí

Říjnové počasí? Neslané, nemastné. Žádné babí léto, málo slunečných dní, skromný déšť.

První dekáda. Noc: 7, 5, -1, -1, 8, 5, 8, 5, 10, 9. Den: 11, 10, 12, 13, 14, 12, 14, 17, 17, 14. Druhá dekáda. Noc: 11, 10, 9, 2,

9, 7, 8, 8, -1, -1. Den: 15, 14, 16, 11, 12, 13, 13, 11, 11, 13. Třetí dekáda. Noc: 8, 9, 8, 4, 4, 3, 4, 6, 7, 3, 0. Den: 14, 15, 18, 11, 11, 12, 8, 10, 15, 16, 13.

Připravil Petr Hanuška

Ze Starostova deníku

Týnecký divadelní podzim

20/10 Dvě výborné divadelní komedie nabízíme nejen týneckým divákům v rámci Týneckého divadelního podzimu 2025. Ta první je za námi. V sobotu 18. října od 18:00 hodin hostovali na týneckých prknech herci Moravského divadla Olomouc s komedií anglického dramatika Donalda Churchillů Natěrač. Roman Vencel, Lenka Kočišová a Jana Posníková předvedli skvělé komediální výkony, takže více jak sto padesát diváků bylo - soudě podle bouřlivého smíchu v průběhu hry - určitě spokojeno. Před

námi je druhý divadelní kousek. Původní česká hra Roberta Bellana Normální debil, která byla hrána v řadě divadelních scén po celé republice. My ji uvidíme v podání Divadla Pecka v sobotu 6. prosince od 18:00 hodin. Předprodej vstupenek probíhá do 10. listopadu na www.smsticket.cz. Poté jako tradičně zakoupíte vstupenky v Reznictví Coufalovi. Cena v předprodeji činí 200,- Kč, na místě 250,- Kč. Těším se na vás, určitě přijďte!

V sobotu 18. října proběhlo ve společenském domě divadelní představení...

...anglického dramatika Donalda Churchillů Natěrač

Na týneckých prknech se představili herci Moravského divadla Olomouc...

...a slavili díky vtipnému kusu i nasazení velký úspěch

VŠECHNO NEJLEPŠÍ

V měsíci listopadu blahopřejeme
k významným životním milníkům
těmto našim spoluobčanům

88 let
Ludmila Grygarová z Velkého Týnce

70 let
Daria Tomečková z Velkého Týnce

87 let
Marie Stroupková z Velkého Týnce

60 let
Jana Novotná z Velkého Týnce

86 let
Anežka Pospíšilová ze Vsiska

Připravila Radka Tomečková
Autorka je matrikářka obce

75 let
Marcel Hirsch z Čechovic
Věra Hájková z Velkého Týnce
Lubomír Nakládal z Velkého Týnce

POHÁDKOVÝ LES
VELKÝ TÝNEC

31. 800,-Kč

DĚTSKÝ DOMOV
ŠANCE, OLOMOUC
U Svatopluka nely 1a, Olomouc

Materská škola
Velký Týnec

DAIMLER TRUCK
Česká republika

ProfiTisk

LIDL

Čmelda

OLMA
OD 1967

Sdružení obcí mikroregionu Království pořádá
pro všechny občany 16. ročník

MIKROREGION
KRÁLOVSTVÍ

Království hraje, zpívá a tančí

Sobota

8. 11. 2025 od 14⁰⁰ hodin

Společenský dům
ve Velkém Týnci

Vystoupí:

Gymnastický klub Velký Týnec
MŠ Velký Týnec
Národopisný soubor Týnečáci
Poupata
Dětská skupina Sedmikrásky
Kapela Intepupu z Dubu nad Moravou (rocková kapela)
Kapela Žízeň z Grygova
Duo Bednářovi z Blatce
Mažoretky GINA Brodek u Přerova
Báječný ženský z Majetína
ZUŠ Bedřicha Kozánka Přerov,
pobočka Brodek u Přerova

Vstup volný a občerstvení zajištěno.

Olomoucký kraj

Akce se koná za podpory
Olomouckého kraje

TÝNECKÝ DIVADELNÍ PODZIM 2025

NORMÁLNÍ DEBIL

Retro komedie Normální debil vznikla na motivy stejnojmenné knihy Roberta Bellana. Základem vyprávění jsou příhody z autorova dětství prožitého v socialistickém Československu. Během večera **plného humoru**, nadsázky i nostalgie se ocitneme například v socialistické domácnosti, ve škole, na fotbalovém hřišti, v nemocnici, nebo třeba i na překvapivě hřbitovním sexuálním večírku. Nedílnou součástí inscenace je dobová **pop music** a vysílání Československé televize.

Hraji: David Macháček, Robert Bellan/Martin Vrtáček, Anna Pospíchalová, Emilka Pospíchalová.

DIVADLO PECKA

Společenský dům Velký Týnec - 6. prosince 2025 od 18:00 hodin

Cena vstupenky: v předprodeji 200 Kč (na www.smticket.cz, od 29.11.2025 v feznictví Coufalovi), na místě 250 Kč
Zakoupené vstupné se nevrací

Komise pro volnočasové aktivity ZO Velký Týnec pořádá:

Vánoční jarmark

SPOLEČENSKÝ DŮM
VELKÝ TÝNEC

29. 11. 10:00 – 17:00

Jarmark, prodej punče, kavárnička s výbornou kávou
a domácím cukrovím, dílnička od Bukohrátek, výstava
výrobků dětí ze ZŠ.

Prodej vánočních hvězd nadace Šance.

Vystoupení místních souborů.

VÝTĚŽEK Z AKCE VĚNOVÁN NADACI ŠANCE OLOMOUC, o. p. s.

PRODEJ PUNČE DO VEČERNÍCH HODIN

Komise pro volnočasové aktivity ZO Velký Týnec pořádá:

Česko zpívá koledy
10. 12. 2025 v 18.00

ve středu 10. prosince 2025
u zdravotního střediska ve Velkém Týnci.

od 16:30 přijďte na punč
18:00 zpívání koled

V 18 h zazpíváme koledy s týneckými dětmi a dalšími zpěváky a hudebníky z řad týneckých občanů.

Stánek s punčem a drobným občerstvením.

Upečte svůj oblíbený štrůdl, přineste ho a podělte se s ostatními.

„AKTIVNÍ ŽIVOT PO 50+ NEKONČÍ“

Registrační číslo projektu: CZ.03.01.01/00/22_032/0001222

Poslední možnost k přihlášení do 19.12.2025

Zlepšete si pracovní uplatnění s podporou!

V Olomouckém kraji běží projekt „Aktivní život po 50+ nekončí“, který je určen všem, kdo chtějí i po padesátce rozvíjet své schopnosti, zvýšit kvalifikaci nebo najít lepší pracovní uplatnění. **Pokud je vám 55 a více, máte ideální příležitost posunout se profesně dál – s pomocí odborníků, bezplatně a s finanční podporou.**

Co projekt nabízí?

Do projektu se může zapojit každý ve věku 55+ z Olomouckého kraje. Program je rozmanitý a šitý na míru potřebám účastníků:

- **Rekvalifikační kurzy** – získáte nové dovednosti a zvýšíte svou šanci na trhu práce.
- **Podpora zaměstnání** – pokud vás zaměstná nový zaměstnavatel, může díky projektu získat příspěvek až 25 000 Kč měsíčně na mzdové náklady po dobu 6 měsíců.
- **Bilanční diagnostika** – zjistíte, v čem jste silní, co vás baví a kam by mohl směřovat váš další profesní krok.
- **Proaktivní kurz** – kurz zaměřený na mezilidskou komunikaci, vyjednávání, sebe prezentaci, právní minimum, digitální dovednosti a další užitečné schopnosti pro život i práci.
- **Vzdělávací semináře pro osobní rozvoj** – naučíte se techniky mindfulness, sebereflexe, posilování vnitřní motivace a zdravého přístupu k sobě i okolí.

Pro koho je projekt určen?

Projekt je určen všem obyvatelům Olomouckého kraje **ve věku 55 let a více, kteří chtějí:**

- získat nové pracovní příležitosti,
- naučit se něco nového,
- nebo se prostě jen cítit jistěji v dnešním rychle se měnícím světě.

Kde projekt probíhá?

MS – promo engineering s.r.o., Jilemnického 5/51, 779 00 Olomouc

Jak se zapojit? Je to snadné – kontaktujte koordinátorku projektu:

Ing. Lenka Štajnerová, Tel.: 739 004 076, E-mail: stajnerova@ms-promo.cz

Nebojte se udělat krok vpřed – posílit své schopnosti, získat nové kontakty a zlepšit si pracovní i osobní život.

Aktivní život po padesátce rozhodně nekončí – právě teď může začít něco nového!

CENÍK připojení k internetu v obci Velký Týnec

SLUŽBA	Wifi 5G	Wifi 60G		OPTIKA		
PŘI ROČNÍM PŘEDPLATNÉM	200 Kč	300 Kč	400 Kč	300 Kč	500 Kč	700 Kč
MĚSÍČNÍ PLATBA	240 Kč	360 Kč	480 Kč	360 Kč	600 Kč	840 Kč
RYCHLOST STAHOVÁNÍ	7 Mbps	50 Mbps	100 Mbps	100 Mbps	500 Mbps	1000 Mbps
RYCHLOST ODESÍLÁNÍ	3,5 Mbps	50 Mbps	100 Mbps	100 Mbps	100 Mbps	100 Mbps
LIMIT STAHOVÁNÍ	neomezený	neomezený		neomezený		
instalace zdarma se závazkem na 2 roky						

POZNÁMKA: Připojte se k nejrychlejšímu internetu v okolí. Pro dotaz na nejvyšší možnou rychlost využijte naše kontakty, rádi Vám obratem odpovíme. Instalace antény nebo optického modemu zdarma při úvazku na dva roky. Uvedené ceny jsou včetně DPH. Více informací a seznam čísel popisných obce, kde se dá připojit k optické síti najdete na <http://intranet.velkytynec.cz>. Jsme tu s vámi již více jak 20 let.

Objednávky a servis
608 292 789

Poruchová linka a nonstop záznamník
587 571 432

e-mail:
internet@velkytynec.cz

Jak týnecké hasičky zvelebily hasičskou zbrojnicí

Do renovace interiérů hasičské zbrojnice se zapojily i hasičky

Nejen že obouchaly staré obklady...

...ale také natáhly novou omítku

© 6x Anna Bartlová

Jak je vidět, máme všehoschopné ženy

A toto je výsledek jejich práce a umění pana Ondřeje Souška

SDH Velký Týnec

Vás srdečně zve na

VOLEBNÍ VALNOU HROMADU

v sobotu dne **6. prosince 2025** od **14:00 hodin**
na hasičské zbrojnici ve Velkém Týnci.

Vzhledem k tomu, že se jedná o volební valnou hromadu, prosíme o co největší účast členů.

Za SDH Velký Týnec:
Anna Bartlová – starostka sboru

Obchůzka Mikuláše, andělů a čertů

!! Upozornění !!

**Ve stejný den v 16 hod. proběhne na zámecké zahradě
rozsvícení obecního vánočního stromu.
Proto předem dobře zvažte, které akce se s dětmi
zúčastníte.**

Pokud máte zájem, aby vaše hodné děti ve Velkém Týnci navštívil **5. 12. 2025** od 17.00 do 20.00 Mikuláš se svou družinou, napište na hasici.kohuti@seznam.cz nebo SMS na číslo **737 511 421**. Objednávky přijímáme **od pondělí 10. 11. do neděle 30. 11. 2025**.

Vždy uvádějte přesnou adresu a celé jméno. Z organizačních důvodů nelze objednat Mikuláša na přesnou hodinu, děti je hodné.

SDH Velký Týnec

Upozornění pro rodiče

**Sbor dobrovolných hasičů Velký Týnec pořádá
tradiční Mikulášskou obchůzku u dětí
dne 5. prosince od 17. hod**

Ve stejný den v podvečer proběhne také rozsvícení obecního vánočního stromu s bohatým programem.

Obě krásné akce se tak časově částečně překrývají. Z důvodu organizačního zajištění nebude možné měnit čas Mikulášovy obchůzky.

Prosíme proto rodiče, aby tuto skutečnost pečlivě zvážili při objednávání Mikulášovy návštěvy.

Děkujeme za pochopení

Okrsková soutěž v požárním sportu

Dne 18. října uspořádal náš sbor okrskovou soutěž v požárním sportu, která se tentokrát konala na místním fotbalovém hřišti. Touto cestou bychom rádi poděkovali TJ Sokol za spolupráci a zapůjčení tréninkového hřiště a panu Vojtovi Hacsíkovi za zajištění občerstvení pro všechny účastníky závodu. Tato soutěž je prostorově náročnější, a proto by areál naší hasičské zbrojnice nebyl dostačující.

Okrsková soutěž zahrnuje tři disciplíny – běh na 100 metrů s překážkami, štafetu 4x100 metrů s překážkami a požární útok. Na základě dohody mezi jednotlivými sbory se rozhodlo, že soutěž bude zahrnovat dvě disciplíny: štafetu 4x100 metrů a požární útok.

Celkem se zúčastnilo osm družstev – čtyři mužská a čtyři ženská. Ve štafetě zvítězili muži z Nenakonic a mezi ženami si nejlépe vedla domácí děvčata z Velkého Týnce. V požárním útoku se nejvíce dařilo mužům z Grygova a ženám z Dubu nad Moravou. Celkovými vítězi se tak stali muži z Grygova a ženy z Velkého Týnce.

Okrsková soutěž se koná jednou ročně a pořadatelství se mezi jednotlivými sbory střídá. Naše obec tak pro letošek splnila svou pořadatelskou roli a příští ročník se uskuteční v jiné obci našeho okrsku.

Anna Bartlová

VÝSLEDKOVÁ LISTINA OKRSKOVÁ SOUTĚŽ														
dne 18.10.2025 VELKÝ TÝNEC														
kategorie MUŽI														
číslo družstva	SDH	číslo startovního čísla	čas	čas s překážkami	čas s překážkami a požárním útokem	čas s překážkami a požárním útokem a štafetou	čas s překážkami a požárním útokem a štafetou a štafetou	čas s překážkami a požárním útokem a štafetou a štafetou a štafetou	čas s překážkami a požárním útokem a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou	čas s překážkami a požárním útokem a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou	čas s překážkami a požárním útokem a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou	čas s překážkami a požárním útokem a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou	čas s překážkami a požárním útokem a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou	čas s překážkami a požárním útokem a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou a štafetou
1.	VELKÝ TÝNEC	401,30	✓	44,30	4	52,25	53,35	1	1	1	1	1	1	1
2.	GRYGOV	26,35	✓	16,35	3	26,28	26,28	1	1	1	1	1	1	1
3.	KOŠKOV	14,43	✓	14,43	1	14,43	14,43	1	1	1	1	1	1	1
4.	NENAKONICE	14,31	✓	14,31	1	14,31	14,31	1	1	1	1	1	1	1
5.														
6.														
7.														
8.														
9.														
10.														
kategorie ŽENY														
1.	VELKÝ TÝNEC	67,46	✓	67,46	1	67,46	67,46	1	1	1	1	1	1	1
2.	DUB NAD MORAVOU	114,55	✓	114,55	2	114,55	114,55	2	2	2	2	2	2	2
3.	KOŠKOV	114,55	✓	114,55	2	114,55	114,55	2	2	2	2	2	2	2
4.	NENAKONICE	114,55	✓	114,55	2	114,55	114,55	2	2	2	2	2	2	2
5.														
6.														
7.														
8.														
9.														

Mladí hasiči malovali pro FN Olomouc

Naši mladí hasiči z Velkého Týnce se během svého pravidelného tréninku zapojili do krásné akce Dobrovolnického centra Fakultní nemocnice Olomouc s názvem „Ať to dobře dopadne“. Na jednom z našich tréninků jsme se rozhodli spojit hasičského ducha s pomocí druhým. Děti malovaly obrázky pro nemocniční pacienty, kteří čekají na operaci, aby jim svými výtvary dodaly odva-

hu a úsměv. Je moc hezké vidět, že i ti nejmladší z našich hasičů mají velké srdce a dokážou potěšit druhé. Věříme, že naše malůvky vykouzlí úsměv na tváři, rozptýlí obavy a dodají sílu zvládnout náročné chvíle.

Lenka Krátká

Autorka je vedoucí mladých hasičů SDH VT

At' to dobře dopadne

Pomozte přinést radost pacientům ve FN Olomouc a potěšte je obrázkem pro štěstí.

Denně projde ambulancí Kliniky anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny (KARIM) téměř stovka pacientů, kteří musí podstoupit přípravu na operační výkon a předoperační vyšetření u anesteziologa. Rádi bychom pacientům pomohli tyto chvíle překlenout a zahnat případný strach a obavy před zákrokem něčím milým. A právě vy nám v tom můžete pomoci přinést naději, a popřát, „ať to dobře dopadne“. Zpřijemněte návštěvníkům nemocnice čekání a vytvořte jim malý obrázek pro štěstí. Někdy i malý talisman potěší, dodá odvahy a vykouzlí úsměv na tváři. Můžete připravit malované pohlazení, napsat krátká přáníčka nebo vzkazy, které na chvíli odvedou myšlenky od neklidu, zahřejí u srdce a přinesou paprsek naděje. Vaše výtvary následně rozdáváme v čekárně — jako tiché povzbuzení, které nabídne sílu a klid v náročném dni. Stačí se pustit do díla! Preferujeme formát pohlednice (A6) a menší. **Děkujeme, že s námi pomáháte šířit laskavost a dobro.**

Pro další detaily lze kontaktovat koordinátorku Dobrovolnického centra FN Olomouc:

Mgr. Marija Aleksičová
tel.: 605 223 611 / 588 446 459
e-mail: marija.aleksicova@fnol.cz
web: dobrovolnici.fnol.cz/

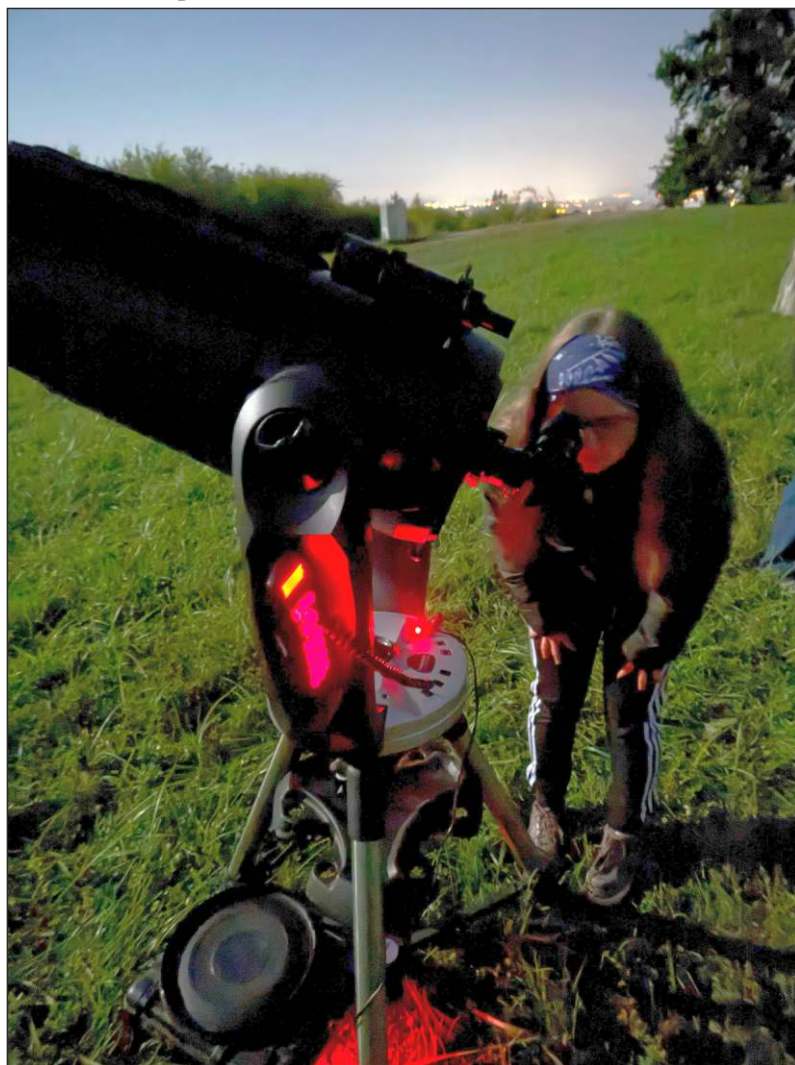

Hvězdné nebe nad Týncem

© 4x Petr Hanuška

V pátek 3. října nabídl pan Jan Hofírek možnost týneckým spoluobčanům...

...pohlédnout na detaily Měsíce...

...a na prstenec kolem Jupitera

Cestou na Hradisko se mohl návštěvník pokochat úchvatným pohledem na krajské město

LAMPIÓNOVÝ PRŮVOD a oslava 107. výročí vzniku Československa

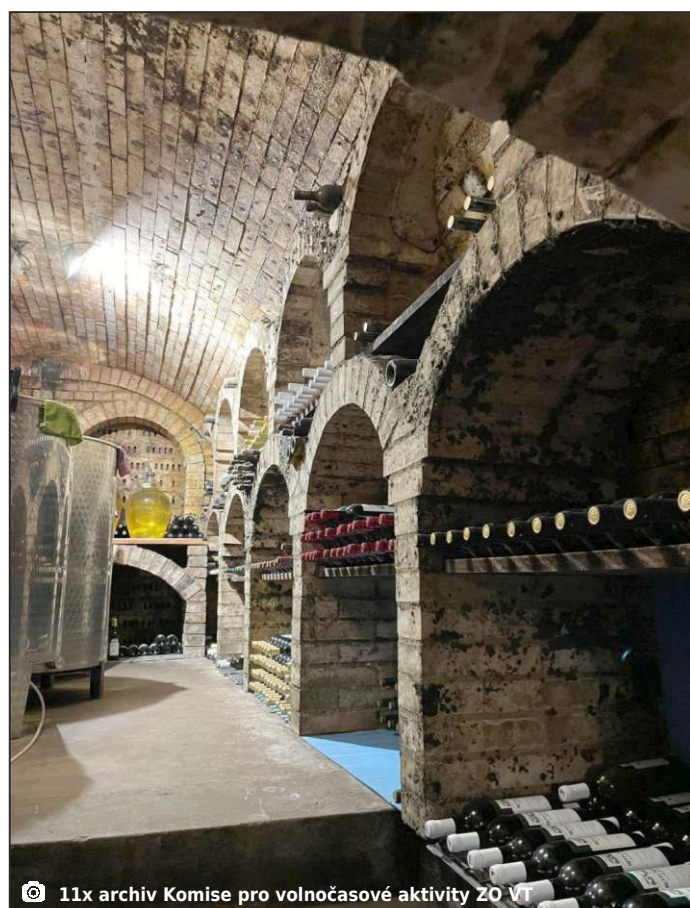
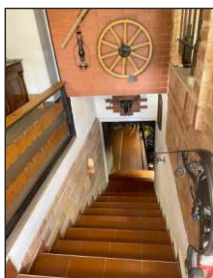
Slováckými vinohrady s úsměvem a sklenkou v ruce

V sobotu 4. října 2025 se uskutečnil autobusový zájezd na Pochod slováckými vinohrady, mezi účastníky známý také jako „Burčákový pochod“. Na výběr bylo hned několik tras různé délky – od pohodové šestikilometrové procházky až po poctivou triadvacetikilometrovou túru. Bez ohledu na zvolenou trasu měly všechny cesty jedno společné: sluníčko, pohodu, skvělé víno, burčák a cíl ve vinných sklepech Nechory u Prušáněk.

Veselá a přátelská atmosféra začala už v autobuse malou svačinkou v podobě domácích koláčků a ochutnávky slivovičky. Tato příjemná nálada provázela účastníky po celý den. Ti si užili nejen krásné výhledy na podzimek zbarvené vinohrady, ale také přátelská setkání, dobré víno, domácí speciality a pravý slovácký folklor. Byl to den plný radosti, smíchu a dobré nálady – přesně tak, jak to na Slovácku bývá.

Děkujeme všem za účast a skvělou atmosféru.

*Zdeňka Soušková
Autorka je členkou Komise
pro volnočasové aktivity ZO VT*

ZE ŽIVOTA MATEŘSKÉ ŠKOLY

Bramborové odpoledne

Ve třídě Berušek se letos poprvé konala akce pro rodiče s dětmi. Po loňské Dračíádě byly tentokrát hlavním tématem brambory. Ty jsme využili k nejrozličnějším aktivitám. Děti vozily brambory na kolečkách, házely je do proutěného košíku a shazovaly jimi kuželky. Kromě plnění těchto sportovních stanovišť si děti s rodiči vyráběli z brambor a přírodnin panáčky, bramborová tiskátka nebo houbičky ze samotvrdnoucí

hmoty. Za svou snahu se mohli všichni posilnit úžasnými bramborovými dobrotami, které připravily naše maminky. Děti si také mohly oloupat a rozmačkat vařenou bramboru, na které si pak většina z nich pochutnala. Bramborové odpoledne proběhlo ve velice příjemné atmosféře a my se už teď můžeme těšit na další společnou akci, která nás čeká uprostřed adventu.

Od zrníčka k bochníku

Jednou z prvních podzimních akcí v naší mateřské škole byla návštěva paní Terezy Pacovské s jejím programem věnovaným všemu, co se týká nejrozšířenějšího druhu pečiva, kterým chléb určitě je. Děti se naučily poznávat čtyři nejznámější zástupce obilí: pšenici, ječmen, oves a žito. Dozvěděly se, k čemu tyto obiloviny pěstujeme a kolik práce obnáší, než se ze zrníček vypěstují klasy, ze kterých nakonec získáváme mou-

ku. Druhá část již patřila pečení. Děti sypaly do mísy mouku, droždí a společně s dalšími surovinami pak míchaly těsto, ze kterého jsme po nakynutí všichni společně upekli výborný chléb. Nejenže nám provoněl celou školku, ale také jsme si na něm na závěr pochutnali.

Marta Horáková
Autorka je učitelkou v oddělení Berušek

7x archiv MŠ VT

Klobouk pana Podzima

Barevnost podzimní přírody nás fascinuje každým rokem. Ovšem jen na krátký čas, než se uloží k odpočinku. Abychom si alespoň trochu uchovali jeho čarokrásnou paletu, pustili jsme se s dětmi z Koťátek do výroby klobouků pana Podzima. Na pomoc jsme pozvali i rodiče a společné tvoření jsme si užili. A jak se nám to povedlo? No posuďte sami....

Michaela Hrabcová
Autorka je učitelkou v oddělení Veverek

3x archiv MŠ VT

Kouzlo podzimu v objektivu

Rádi bychom touto cestou srdečně poděkovali paní Kuchařové za její čas, péči a kreativitu při přípravě krásného dýňového zátiší. Děti z naší mateřské školy měly možnost u tohoto kouzelného koutku pořádit podzimní fotografie, které jim budou připomínat veselé chvíle plné barev, smíchu a pohody. Barevné dýně, voňavá sláma, nádherně ozdobený traktor a další podzimní de-

korace vytvořily opravdovou podzimní atmosféru. Děti byly nadšené, objevovaly všechny detaily výzdoby a s úsměvem pózovaly před objektivem fotoaparátu. Děkujeme za krásné oživení podzimních dnů.

Michaela Hrabcová
Autorka je učitelkou v oddělení Veverek

3x archiv MŠ VT

Ve třídě Veverek to žije!

5x archiv MŠ VT

Tvoření s rodiči ve třídě Veverek

Dne 21. října odpoledne proběhlo ve třídě Veverek společné tvoření dětí a rodičů. Naši předškoláci si spolu se svými rodiči vyzkoušeli různé výtvarné techniky a společně vytvořili několik krásných výrobků. Po celou dobu panovala příjemná atmosféra. Rodiče si mohli vychutnat chvíle, kdy viděli své děti při práci, a děti zase s nadšením ukazovaly, co všechno už dokážou.

Společné tvoření přineslo radost, inspiraci a posílilo vzájemné vztahy mezi dětmi, rodiči a učiteli. Jsme rádi, že se akce vydařila a že jsme mohli propojit školku s rodinami našich dětí. Děkujeme všem rodičům, kteří si našli čas a přišli tvořit společně s námi.

Klára Bzonková
Autorka je asistentkou pedagoga

3x archiv MŠ VT

Podzimní Smyslohrátky ve třídě Včelek

Přišel krásný barevný podzim a my jsme se rozhodli, že uspořádáme odpolední akci pro děti s rodiči na téma „Podzimní smyslohrátky“. Co to vlastně je to smyslové hraní? Jedná se o aktivity, ve kterých děti rozvíjí všech pět smyslů (hmat, chuť, zrak, sluch a čich) hravou formou. Aktivity byly nachystané formou center aktivit, kdy si děti mohly zvolit, kterou aktivitu si splní, ale s rodiči to zvládly všechno postupně. V první koutku si děti mohly upéct perníčky s motivy podzimu, například: list, dýně, čarodějnice, strom a nazdobit lentilkami. Na pocitovém chodníku z ortopedických podložek a přírodnin, které jsme s dětmi nasbírali

procvičili klenbu nohy a na závěr je čekalo projít bludiště z obrázků zvířátek podle nápovědi. Dále bylo u stolečku nachystané malé tvoření mochomůrky nebo houby a otiskování přírodnin do platelíny, jako například šišky, kamínku, kaštanu. Čichové pytlíčky s bylinkami a hmatové balónky čekaly na děti v dalším koutku a ve speciálním senzomotorickém táci „Tuff Tray“ na děti čekal ježek, kterému měly vyplnit bodliny obarvenou rýží a pokus, které přírodniny plavou a které se potápí. A jako vrchol akce si děti s rodiči vydlabaly dýně, která nám zdobí vchod před naší školkou.

Nastal krásný barevný podzim a my jsme se rozhodli, že uspořádáme odpolední akci pro rodiče s dětmi na téma „Podzimní smyslohrátky“. A co to vlastně znamená smyslové hraní? Jsou to aktivity, u kterých děti zapojují smysly (chuť, zrak, čich, hmat a sluch) a rozvíjí je.

Pro děti byly přichystané činnosti s podzimní tematikou formou center aktivit, kterou v mateřské škole nejčastěji používáme. V prvním centru aktivit si děti mohly upéct perníčky, které měly tvar například dýně nebo čarodějnice. Jako třetí aktivitu na dort daly děti lentilky. Ve druhém centru si děti mohly vyrobit

houbu nebo mochomůrku z klacíků a kloboučku z plata od vajíček. U stolečku na děti bylo přichystáno ještě obtiskování přírodnin do plastelíny. Na koberci v dalších centrech na děti čekal pocitový chodník z ortopedických podložek a přírodnin, který zakončilo bludiště z lesních zvířátek. Na posledním stanovišti děti narazily na sluchové pexeso a pytlíčky s bylinkami.

Na závěr si děti s rodiči vydlabaly dýně, které nám zdobí místo před školkou.

Adéla Galásková

Autorka je učitelkou v oddělení Včelek

Dopoledne s policií

Dne 14. října nás ve školce navštívili policisté se vzdělávacím programem. Děti si prohlédly policejní výstroj a výzbroj, velký zájem byl o prohlídku auta a práci s pouty a vysílačkou. Děti si s policisty zopakovaly pravidla bezpečnosti při pohybu po silnici a jak reagovat v nebezpečné situaci. Třeba v některém srdíčku zaseli semínko pomáhat a chránit.

Veronika Batová
Autorka je zastupitelkou obce
a zástupkyní ředitele MŠ VT

© 6x archiv MŠ VT

Rozsviďte Velký Týnec, Čechovice a Vsisko a zapojte se do největší vánoční výzvy v dějinách České republiky

Darovat libovolnou částku a rozsvítit svůj domov, chatu či oblíbené místo na mapě České republiky? Jednoduchá myšlenka celonárodní sbírky Rozsviťme Česko v loňském roce nadchla desítky tisíc dárců. Zapojte se letos i vy.

Je to jednoduché a zapojit se může opravdu každý - stačí navštívit stránku www.rozsvitmecsko.cz, darovat libovolnou částku a zvolit místo, které chcete rozsvítit na mapě České republiky. Jen v loňském prvním ročníku sbírky dárce rozsvítili 37 014 míst po celé zemi. Rodiny s dětmi svítily Ježíškovi na cestu. Jiní rozsvítili své domovy, chalupy, školy, školky, sídla firem, ordinace či místa na hřbitovech jako symbolickou vzpomínku, na ty kteří tu s námi již nejsou.

Díky štědrosti dárců se vybralo téměř 11 000 000 Kč pro 14 neziskových organizací. Projekt Rozsviťme Česko se tím zařadil mezi neúspěšnější sbírkové projekty loňského roku.

Světlo jako symbol naděje a solidarity V letošním roce se sbírka koná od 30. listopadu do 31. prosince. Rozsvícením svého symbolického světla podpoříte 15 neziskových organizací, které tu jsou pro nás vždy, když je potřeba. Svoji činnost pomáhají lidem s handicapem, opuštěným seniorům či zvířatům. Další jsou s námi v posledních chvílích života a poskytují náročnou hospicovou péči v domácím prostředí. Jejich přesný výčet a představení naleznete na webu www.rozsvitmecsko.cz.

Nadace Via a tým zkušených dobrovolníků

Transparentnost veřejné sbírky Rozsviťme Česko zastřešuje Nadace Via, která v České republice působí již více než 28 let. Prostřednictvím svého portálu Darujme.cz rozvíjí v naší zemi dárcovství a filantropii. Za samotným projektem stojí tým zkušených dobrovolníků, který veškerou činnost dělá ve svém volném čase bez nároku na odměnu. Díky tomu maximum vašeho daru po odečtení nezbytných poplatků ve výši 4 % směřuje přímo k podpořeným organizacím a rozvíjí jejich zásluhou a potřebnou činnost.

Dokážeme společně rozsvítit 100 000 vánočních světel?

Češi už v minulosti mnohokrát dokázali, že jim je vlastní solidarita, která je dokáže se spojit pro dobrou věc. Podaří se nám tak naplnit ambiciózní cíl organizátorů sbírky a rozsvítit 100 000 vánočních světel na mapě České republiky? Přispět k tomu můžete darem v libovolné výši i vy a rozsvítit na stránce www.rozsvitmecsko.cz své světlo jako symbol naděje.

37 014 dárců
přispělo ve sbírce od 8. prosince do 31. prosince na webu Rozsviťme Česko

10 928 210 Kč
přispěli dárce ve sbírce pro 14 skvělých neziskových organizací

286 000 lidí
navštívilo web Rozsviťme Česko celkem 1 920 000krát

424 773 lidí
oslovila naše reklama na FB/IG. Další stovky tisíc lidí jsme oslovili kampaněmi na X a Spotify

TOP 5 mezi sbírkami
v České republice za rok 2024 dle Zdeňka Mihalce, ředitele Nadace Via

12 % všech darů
na dárcovském portálu Darujme.cz bylo v prosinci prostřednictvím projektu Rozsviťme Česko

17 dobrovolníků
kteří na projektu pracovali zcela bez nároku na odměnu a vytvořili sbírku, která si získala srdce Čechů

Jak jsme na Vánoce rozsvítili Česko?

Od pouhého nápadu k **největší vánoční sbírce** v dějinách České republiky.

Náš tým **dobrovolníků** společně s **Nadací Via** spustil **za 21 dní** sbírku, která nadchla desítky tisíc dárců.

Klíč k úspěchu spočíval v **jednoduché gamifikaci**. S každým darem se na mapě České republiky **rozsvítilo světlo** v místě, které určil sám dárce (*domovy, chalupy, kanceláře, školy, školky, místa na hřbitově...*).

Každému dárce jsme vygenerovali podklady pro sociální sítě se znázorněným světýlkem, díky čemuž se projekt šířil **organicky** mezi veřejností.

PODPOŘENÉ ORGANIZACE

- Alsa • Dům pro Julii • Hospic svatého Lazara • Hospicová péče sv. Kleofáše • Hospic Tempus • Mobilní hospic Ondrášek • Nadační fond Příběhy • Nadační fond Vrba • Polévka, která pomáhá • Psí život • Sdružení Neratov • Soc. podnik Klubák • SKV Praha • Ústecká komunitní nadace

www.rozsvitmecsko.cz

Setkání Hanáků ve Velké Bystřici

V den státního svátku 28. září, kdy slavíme Den české státnosti, se konal 16. ročník folklorního festivalu Setkání Hanáků ve Velké Bystřici. Akce se konala za podpory Olomouckého kraje a města Velká Bystřice. Festival byl součástí oslav 750 let od první písemné zmínky o Velké Bystřici.

Na setkání se přihlásilo celkem 53 krojovaných souborů a zhruba 670 krojovaných účastníků. Od nedělního rána vyhrávala v ulicích města dechovka a konala se k tomuto státnímu svátku v místním kostele ranní slavnostní bohoslužba. Všichni účastníci a členové souborů se sjížděli do místní školy, kde bylo stanoviště na převlékání. Školní

třídy doslova praskaly ve švech, protože nás Hanáků bylo mnoho.

Po seřazení se krojovaný průvod vydal na pochod k místní železniční stanici Velká Bystřice, kam přijel historický parní vlak mimo jiné i s představiteli města Olomouce. Průvod pokračoval až k amfiteátru zámekového parku. V areálu bylo připraveno mnoho stánků s občerstvením a stánků s řemeslnými výrobky. Vystoupení folklorních souborů probíhala na dvou pódiích, na pódiu v zámecském amfiteátru a na druhém pódiu v zámecké zahradě. Všechny soubory byly představeny při slavnostní nástupu v amfiteátru a program mohl v plné parádě začít.

Náš hanácko-čuhácký národopisný soubor Týnečáci se celého slavnostního dne také zúčastnil a s velkým úspěchem předvedl své pěvecké pásmo i s tanečním excelentním vystoupením Tomáše Gengely a jeho ženy Zuzky. Soubor doprovázela kapela pod vedením Zdenky Fridrichové. Myslím, že vystoupení se velmi vydařilo, všem se líbilo, ohlasy byly potěšující a jsem přesvědčena, že jsme dobře reprezentovali naši obec Velký Týnec.

Celý týden před touto sváteční nedělí bylo nevlídné počasí, přšelo, silný vítr, dosti se ochladilo. Tak byly velké obavy, co nám počasí provede. Ráno ve slavnostní neděli se od rána rozzářilo sluníčko. Bylo to až neuvěřitelné, prostě jsme si takové počasí objednali a ono to vyšlo. A sluníčko nám bylo příznivé nakloněno celou dobu a podtrhlo tu půvabnost celého dne. Sváteční den od rána do večera byl náročný, ale úžasný, všude samí krojovaní. Zámecské prostředí zářilo krásnými kroji, kolem dokola zněly hlavně hanácké písně. Všude bylo slyšet smích a veselí. Je moc prima, že jsme se opět mohli všichni společně setkat a pokaždé se budeme na taková setkání těšit.

Věra Fialová
Autorka je členkou NS Týnečáci

Advent a Vánoce ve Vsisku

27. - 28. listopadu
Věnování

30. listopadu
Rozsvícení Vsiského vánočního stromu za doprovodu Brass tools

5. prosince
Mikulášská obchůzka

7. prosince
Vánoční koncert

13. prosince
Vánoční turnaj v malé kopané

20. prosince
Vánoční procházka s krmením zvířátek

23. prosince
Betlémské světlo

31. prosince
Silvestrovské utkání v kopané

31. prosince
Novoroční přánítek

© Olomoucký deník

Využití výtěžku Tříkrálové sbírky 2025

Letošní Tříkrálová sbírka se v Olomouci a okolí konala už po pětadvacáté. Díky obcím, koledníkům a všem štědrým dárcům se podařilo vybrat krásných 2.705.405,- Kč. Tato částka má obrovskou sílu – mění prázdné prostory v domovy, přináší pomoc rodinám v nesnázích a nabízí podporu tam, kde je nejvíce potřeba.

Velká část prostředků zůstala přímo u nás v Charitě Olomouc, kde pomáhá lidem v nouzi a rozvíjí naše služby. Další část pak podporuje charitativní projekty napříč republikou i v zahraničí.

Nové zázemí pro lidi s duševním onemocněním

Jedním z největších projektů, na který sbírka přispěla, je rekonstrukce zázemí Střediska sv. Vincence pro lidi s duševním onemocněním. V klidné části Olomouce na Řepčinské ulici se podařilo z chátrající hospodářské budovy, do které zatékalo, vytvořit moderní prostor v energeticky nejúspornější třídě A. Investice v hodnotě téměř 31 milionů korun byla financována hlavně z evropského programu IROP a Olomoucký kraj přispěl 2 miliony korun. Tříkrálová sbírka pomohla vše dotáhnout do konce – právě díky dárcům dnes stojí místo, kde lidé s psychickými obtížemi mohou najít bezpečí, odbornou péči a nové naděje. Ředitel Charity Olomouc Petr Prinz k tomu říká: „Lidé s duševním onemocněním patří k těm nejzranitelnějším mezi námi. Potřebují nejen odbornou péči, ale také bezpečné prostředí, které jim umožní znovu najít jistotu a důstojnost. Díky tomuto projektu jim můžeme na-

© 3x Arcibiskupství olomoucké

Nové zázemí Střediska pro lidi s duševním onemocněním

bídnout komplexní podporu v moderním a stabilním zázemí.“

V nově zrekonstruované budově jsou dnes kanceláře, konzultační místnosti, společenské prostory i keramická dílna, kde klienti mohou tvořit a posilovat své sebevědomí. Pro pobytovou službu vzniklo 6 bytů pro 8 klientů, kteří potřebují každodenní podporu. Celý projekt probíhal od ledna 2024 do června 2025 a znamenal obrovský posun pro klienty i pracovníky.

Výdejna potravinové a materiální pomoci

Další část sbírky byla využita na vybudování prostor Centra materiální pomoci. Na ploše bývalých Jiskrových kasáren na Černé cestě vyrostl areál z unimobuněk, kde má Charita nové skladovací prostory a výdejnu potravin i hygienických potřeb.

Jedná se o místo, kam si mohou pro pomoc přijít jednotlivci i rodiny ohrožené chudobou. Modulová stavba je navíc flexibilní – dá se snadno přizpůsobit aktuálním potřebám i budoucímu rozvoji.

Pomoc rodinám v nesnázích

Tříkrálová sbírka pomáhá i v situacích, které přicházejí nečekaně a mohou postihnout kohokoli z nás. Prostřednictvím Střediska pro rodiny a krizovou pomoc jsme už letos podpořili 18 rodin. Nejčastěji jde o příspěvek na bydlení, stěhování nebo výdaje spojené se školou.

Příkladem je mnoho: Paní Anna žila s manželem a třemi dětmi v sociálním bytě. Když musela rodina byt nečekaně opustit kvůli jeho prodeji, ocitli se ve složité situaci. Vlastními silami zvládli kauci i provizi, ale na první nájem už jim nezbylo. Díky Tříkrálové sbírce jsme mohli zaplatit první nájem a rodina se mohla bez stresu zabydlet v novém domově.

Paní Eva se s manželem a dvěma dětmi

přestěhovala do Olomouce. Většinu výdajů spojených se stěhováním zvládli sami, ale na začátku školního roku potřebovali pomoci s obědy a školními potřebami pro děti. Díky dárcům jsme mohli situaci překlenout a rodina se rychle postavila na vlastní nohy.

Jak říká Jitka Laštůvková, zástupkyně vedoucí střediska: „Z Tříkrálové sbírky čerpáme během celého roku. Pomoc často stačí jen jednorázová, aby rodiny překonaly těžší období. Každý takový příběh je důkazem, že sbírka má smysl.“

Další služby, které sbírka podpořila

Díky letošní sbírce můžeme také: zajistit provoz ordinace praktického lékaře a psychiatra pro lidi bez domova, rozvíjet naše Centrum dobrovolnictví a podporovat domácí hospicovou péči, kterou poskytuje Hospic na Svatém Kopečku.

Poděkování

Každá koruna, kterou jste při Tříkrálové sbírce věnovali, má konkrétní dopad – v nových bytech pro lidi s duševním onemocněním, ve výdejně potravinové pomoci, i v životě rodin, které se ocitly v nouzi.

Děkujeme všem, kdo otevřeli dveře koledníkům, všem obcím, které sbírku umožnily, i každému dárci. Společně dokazujeme, že když se lidé spojí, dokážou velké věci.

Nové prostory výdejny Centra materiální pomoci

Pomoc rodinám v nesnázích

Letem školním světem

Časopis ZŠ Milady Petřkové Velký Týnec - listopad 2025

Adaptační kurz 6. A

Adaptační kurzy se staly nedílnou součástí zahájení školního roku pro nově vzniklé šesté třídy, a tak na svůj třídní pobyt mimo školu vyrazila i třída 6. A se svou novou třídní paní učitelkou Klárou Vomáčkovou a paní školní psycholožkou Janou Coufalovou koncem září.

Jak jinak než do Bouzova-Kozova, do hotelu Valáškův Grunt.

Adaptační kurz je vždy zaměřen na vzájemné seznámení se a budování dobrých vztahů v novém kolektivu. Jeho cílem je pomoci žákům zvyknout si na přechod z prvního stupně na druhý, posílit týmovou spolupráci, rozvíjet komunikační dovednosti a vytvořit pozitivní atmosféru ve třídě. Během kurzu se usku- tečňují různé aktivity, i tentokrát si bo- hatý program pro náš třídní kolektiv připravili lektori z olomouckého Sdru- žení D. Děkuje.

22. září jsme jeli na adaptační kurz. Hráli jsme různé hry, které mě moc bavily, například: skládání sirek do krabičky, židličkovaná, povídání si s kamarády u svíčky atd. Hra nebo aktivita, která mě nejvíce bavila, byla asi povídání si s kamarády u svíčky, víceméně jsem si popovídala s každým z naší třídy. Lek- toři byli moc fajn. U hotelu byla také nějaká zvířátka: mýval jménem Mišut- ka, králíci a andulky. Celkově mě to tam bavilo, takže děkuji své třídě, paní učitelce s paní psycholožkou a lektorům za hezký adaptační kurz.

Natali Přichystalová, 6. A

Na začátku školního roku jsme se s naší třídou vydali na adaptační kurz. Všichni jsme se na něj moc těšili, protože jsme věděli, že nás čeká spousta zábavy, her

a společných zážitků. Byl to skvělý způ- sob, jak se lépe poznat a užít si pár dní mimo školu.

Byla jsem na pokoji s Barčou, Justou, Anet a Naty. Užili jsme si všichni spoustu legrace. Hráli jsme různé hry, například tu se zavazánýma očima. Hra probíhala tak, že jsme samozřejmě neviděli a šli jsme po nějakém provázku, až jsme se dostali na jeho konec, tam jsme našli přesnídávku. Her byla spousta, ale nej- víc mě asi bavila hra "Zapamatuj si ma- fiána a seskládej ho tak, jak si ho pa- matuješ". Byla to běhací hra, což mě bavilo mnohem více.

Paní učitelky byly moc milé a večer nebo někdy odpoledne jsme si šli s nimi hezky

popovídat. Jídlo bylo dobré a úplně nejlepší tam byly snídaně.

Adapták se mi moc líbil a klidně bych si ho zopakovala.

Anežka Beníčková, 6. A

Na adaptáku to bylo super! Nejvíc mě bavilo, když jsme měli zavázané oči a šli do lesa. Jeden den jsme šli na procházku a zastavili jsme u lesa. Tam nám rozdali škrabošky a řekli: „Tak děti, a teď se chyťte za ramena a co nejtěšejí půjdeme lesem.“ Byla to zábava. Potom jsme se najednou zastavili a pomalu nás po jednom odváděli k provázku. Měli jsme jít lesem po provázku. Potom nás paní lektorka zastavila a řekla nám: „Teď si dřepni a vezmi si, co je na zemi.“ Byla to kapsička. Ale adapták byl stejně celý dobrý!

Viktorie Brieslingerová 6. A

Jsme na adaptačním kurzu a je to fakt super. Nejvíc mě baví hra, kdy jdeme po lese se zavazánýma očima. Slyším pras- kat větve a listů. Na konci dostáváme „kapsičky“ a mám z toho radost. Bylo to super!

Štěpán Houšťava, 6. A

POZDRAVY Z 1. STUPNĚ Příběh pana Tydýta - 1. A a 1. B

Tydýt je zvláštní růžový medvídek. Medvídek s chobotem slona, s rukama a nohama jako opička, kterého dostala malá holčička Amálka k narozeninám... Je úplně jiný než všechny ostatní hračky. Ty ho však mezi sebe nepřijmou....

...tak začíná příběh o odlišnosti, přijetí a kamarádství, který přijely našim prvňáčkům představit lektori z olomouckého Sdružení D. Program zaměřený na životní hodnoty, toleranci k odlišnosti a na skupinovou

spolupráci proběhl v prvních třídách 13. října. Děti se aktivně zapojily do děje příběhu, navrhovaly různá řešení, posuzovaly chování jednotlivých účastníků. Staly se součástí děje, prožívaly spolu s hrdiny příběhu všechna jejich dobro-

ružství a pomáhaly jim překonávat překážky na jejich cestě, cestě plné nástrah a překvapení. Celé dopoledne probíhalo v příjemné atmosféře.

Tydýt s nimi zůstal ve třídě a připomíná jim, jak se k sobě mají lidé chovat, aby jim bylo spolu dobře, a také to, že každý z nich je důležitý.

Pracovní činnosti očima žáků 4. B Ovocné špízy

Dnes jsme připravovali čtvrtou hodinu ovocné špízy a jednohubky s pomazánkou a se zeleninou. Byli jsme po skupinkách. Někteří umývali ovoce a jiní zase krájeli rohlík. Potom jsme kousky ovoce napichovali na špejle nebo jsme mazali na rohlík pomazánku. Poté jsme se o špízy podělili i s jinými dětmi, protože nám ještě zbyly. Všem to moc chutnalo, mňam, mňam. Tato hodina mě hodně bavila.

Sofie Gengelová, 4. B

Ve čtvrté hodině jsme dělali špízy. Krájeli jsme tam různé ovoce. Někteří si mohli

přinést pomazánku. Ochutnávali jsme také různé oříšky a sýry. Mohli jsme se podělit i v ostatních třídách. Bylo to moc

dobré. Nejlepší je, že jsme pracovali spolu s kamarády.

Vojtěch Nakládal, 4. B

Letem
školním světem

Časopis ZŠ Milady Petřkové Velký Týnec
Příloha Týneckých listů.
Odpovědná redaktorka Lenka Mužíková.
Foto v příloze není-li označeno jinak:
archiv ZŠ M. Petřkové Velký Týnec

Tento rok se i my připojujeme k dobročinné akci Kolíčkový den 2025 a děkujeme všem, kteří se zapojili spolu s námi a podpořili děti s postižením, společně jsme šířili solidaritu, empatii a naději. Každý malý krok má význam.

Dne 22. října 2025 se na naší škole uskutečnil Količkový den, veřejná sbírka Nadace Jedličkova ústavu, která probíhá po celé České republice. Cílem bylo vybrat finanční prostředky a podpořit tak projekty pomáhající lidem s tělesným postižením. Zároveň vést (především děti) k empatii a pochopení pro druhé,

kterí v životě neměli takové štěstí. Zelený kolíček, symbol sbírky, se mohl koupit za symbolických 50,- Kč. Za naši školu mohou říct, že jsme byli sku-

tečně mile překvapení a nadšení přístupem žáků. Přestože základní příspěvek činil pouze 50.- Kč, naši žáci často daro-

vali mnohem víc. Jejich ochota pomoci byla upřímná a spontánní – a všichni jsme měli pocit, že jsme na jedné lodi. Jak by řekl známý český film, „musíme si pomáhat“.

Do sbírký se aktivně zapojili také rodiče, kteří navštívili školu v odpoledních hodinách během třídních schůzek, a samozřejmě i zaměstnanci školy – učitelé, vychovatelé, asistenti a další pracovníci. Společně jsme vytvořili atmosféru soulnosti a lidskosti, na kterou můžeme být právem hrdí!

Chtěla bych upřímně poděkovat všem, kteří do sbírky přispěli. Vaše ochota pomáhat je důkazem, že solidarita a dobré srdce mají na naší škole stále pevné místo.

V rámci podpory čtenářské gramotnosti připravily paní učitelky českého jazyka i

tematickou nástěnkou. O životě s handicapem, a nejen s ním...

*T. Hanušková,
zástupkyně ředitele školy*

V měsíci říjnu proběhlo na naší škole školní kolo Přírodovědného klokana 2025. Těto soutěže v kategorii Kadet, celostátně organizované Přírodovědeckou a Pedagogickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci, se účastnili žáci osmých a devátých ročníků.

V každé kategorii je zadán soutěžící jednorázový test, který obsahuje 24 úloh, soutěžící vybírají jednu správnou odpověď z pěti nabízených možností. Řeší se úlohy z matematiky, chemie, fyziky a ze zeměpisu. Na řešení je čtyřicet minut čistého času.

A kdo patří mezi úspěšné řešitele na naší škole?

1. místo Antonín Studený, 9. B
2. místo Monika Pazderová, 8. A
3. místo Tobiáš Koriťák, 8. A

Pythagoriáda je tradiční matematická soutěž nazvaná podle starověkého řeckého filozofa, astronoma a matematika Pythagora, který žil v 6. stol. př. n. l.

Školní kolo letošního 48. ročníku Pythagoriády proběhlo na naší škole ve dnech 13. - 17. října. Soutěže se účastnili všichni žáci vyššího stupně, ti se s nadšením pustili do řešení patnácti základních logických úloh.

V této soutěži se řeší celkem 15 úkolů během 60 minut. Za každý správně vyřešený úkol se získá 1 bod. Žáci, kterým se podaří získat aspoň 10 bodů, patří mezi úspěšné řešitele.

A tak se ukázalo, kdo dokáže nejen počítat, ale i přemýšlet „matematicky jinak“. Ti nejlepší z našich žáků překročili hranici deseti bodů a postoupili do okresního kola, které se uskuteční 11. listopadu 2025.

A kdo patří k těm úspěšným řešitelům, kteří nás budou reprezentovat v okresním kole? Všichni pocházejí ze šestého ročníku!

1. místo

Antonín Mlčoch, 6. B (14 bodů)

2. místo

Daniela Stanislavová, Jan Michálek, oba 6. B (10 bodů)

Všem „pythagorejčům“ děkujeme za účast, úspěšným řešitelům gratulujeme a držíme palce v okresním kole!

Tradiční HALLOWEENská soutěž

Momentálně vrcholí naše tradiční halloweenská soutěž, která probíhá v rámci výuky anglického jazyka. Žáci, kteří se zapojili, odevzdávali své výtvary a výkresy do středy 23. října. Proběhlo hlasování a výsledky budou vyhlášeny

v pátek 31. října. Opět jsme měli z čeho vybírat! Vybrat jen tři výrobky a tři výkresy nebylo jednoduché. Výsledky hlasování vám přineseme v příštím vydání školního časopisu.

Výrobky z pravěku

Lidé nacházeli měď v přírodě jako ryzí kov, který mohl být snadno opracován kovářím. Měď byla spojována s prestiží a byla součástí složitějších výrobků jako například zbraní, nádob a šperků.

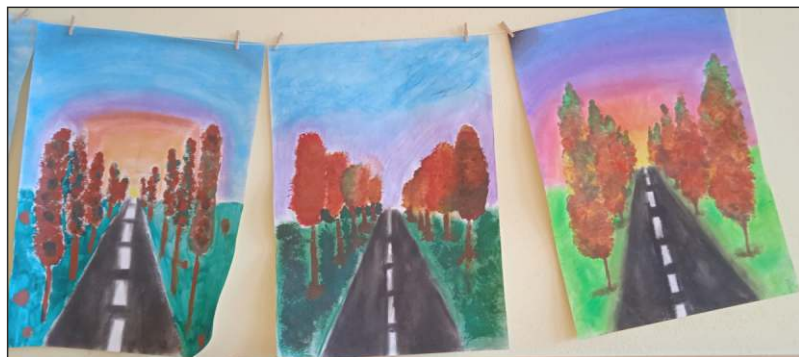
Žáci šestých tříd se vydali se v rámci hodiny dějepisu vydali na malý výlet do pravěku. Pustili se do výroby krásných měděných šperků! Záušnice, náramky, spony, prsteny... všechno vytvořili vlastníma rukama!

Podzimní tematika ve výtvarné výchově

Čtvrtáci a sedmáci se náhodně potkali se stejnou podzimní tematikou ve výtvarné výchově. Jak vnímáte podzim na cestách vy? Podzimní listy tvořili žáci 6. A.

CESTOVATELSKÉ OKÉNKO

Králický Sněžník v šatech podzimu

Neustále ubývá dnů prozářených zlatavými paprsky slunce, častěji nás vítají kalná rána a líně se převálující mlhy. Podzim je v plné síle, a i když již za dveřmi nedočkavě přešlapuje paní zima, ráda bych vás ještě pozvala na podzimní výšlap Králického Sněžníku. A to dřív, než se zima pevně chopí žezla.

Králický Sněžník je se svou výškou 1423 m n. m. nejvyšší horou stejnojmenného pohoří, které je také třetí nejvyšší v České republice. Název vrcholu ležícího na česko-polské hranici je odvozen od sněhu, který tu vydrží až osm měsíců v roce. Pohoří se také přezdívá střecha Evropy díky jejímu odvodnění – východní svah odvodňuje řeka Morava (Černé moře), jižní svah Tichá Orlice (Severní moře) a západní svah, nacházející se na polské straně, řeka Kladská Nisa (Baltské moře). Celé pohoří je pak zasazeno do Národní přírodní rezervace Králický Sněžník. To bylo vyhlášeno v roce 1990 na ploše 1694,67 ha, a to kvůli výskytu vzácného oměje šalamounka, kamzičnicku rakouského či zvonku vousatého. Ze zvířat tu pak najdeme myšivku horskou pocházející z doby ledové, jeřábka lesního nebo malého zpěvného ptáka lindušku horskou.

Naše cesta začíná ve vesnici Stříbrnice odkud cesta prudce stoupá až k chatě Návříš, což je asi nejnáročnější úsek celého výšlapu, protože odtud je již výstup pozvolný. I tak dá ale pořádně zabrat a jak říká moje máma, „Kraličák“ tak jednou za deset let. Tentokrát jsme ale dobu zkrátali o dobrou polovinu.

První větší zastavení nás čeká až pod vrcholem, a to u sošky slůněte, symbolu celého pohoří. Socha je vytesána ze žuly a stojí na kamenném sloupu poblíž ruiny

Lichtenšteinovny chaty. Soška vznikla v roce 1932 u příležitosti desátého výročí založení spolku umělců Jescher. Jejich název byl odvozen od tehdy oblíbené písně „V ještědském údolí kvete šefík“ a Jescher znamená v překladu Ještěd. Tento spolek se snažil za první republiky sblížit Čechy s Němci a scházel se právě na Lichtenšteinovně chatě pod vrcholem Králického Sněžníku. Do dnešních dnů se ovšem z chaty, jak už jsem psala, dochovaly pouze zbytky, jelikož po II. světové válce chátrala a v roce 1971 byla stržena. Jedinou připomínkou tak zůstává socha slůněte. A proč právě slůně? Protože kýchající slon vydává zvuk „jesch“.

Naší další zastávkou je pramen Moravy nacházející se ve výšce 1380 m n. m. a asi 300 metrů pod vrcholem Králického Sněžníku. Jedná se oficiální pramen ve zděné a kryté studánce. Řeka Morava má ovšem pramenů daleko více a říká se, že jich má tolik, kolik je dní v roce. Se svou délkou 284 km na území ČR z celkových 354 km je nejdelší řekou Moravy a také třetí největší řekou České republiky. Řeku Moravu pojmenovalo již předkeltské obyvatelstvo a znamená vodu či močál. Její název dal také jméno historické zemi Morava. Pod vrcholem je také pro turisty místem osvěžení a doplnění zásob vody.

A teď již zbývá pár posledních stovek metrů k vrcholu s krásnými výhledy do malebných údolí či k našim sousedům do Polska. Cestou ještě mineme Trojmezí kámen, který označuje historické trojmezí Českého království, Moravského markrabství a Kladského hrabství.

Na vrcholu hory nás čeká volně přístupná 34 metrů vysoká rozhledna, která byla slavnostně otevřena 26. 9. 2022. Její spodní část vystavěná z železobetonu a kamene má kuželovitý tvar. Na ten navazuje horní válcovitá část z ocelové konstrukce obložená sklem. Zajímavostí je, že na její stavbu byl využit vrtulník a bylo použito až 100 tun oceli. Rozhledna stojí na polské straně vrcholu a byla Polskem také financována. Českou veřejností však nebyla kladně přijata. Na vrcholu přitom ale původně rozhledna stála, a to mezi lety 1899 až 1973. Byla kamenná, měla tvar dvojvěže a připomínala středověké věže hra-

5x archiv autorky

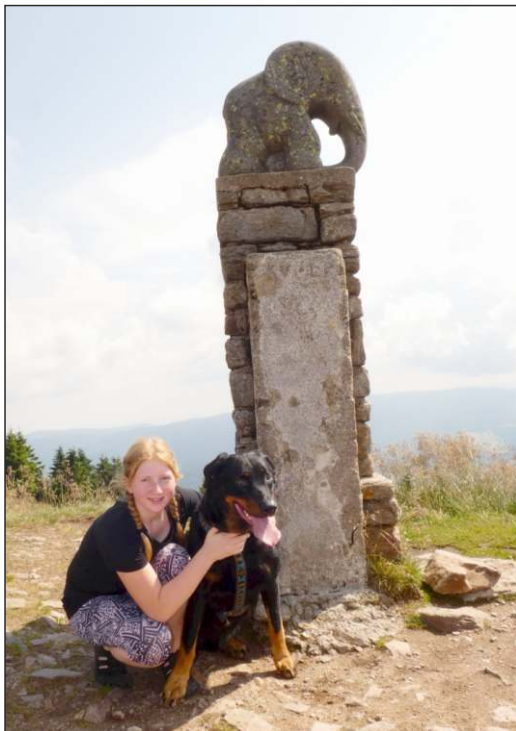
du. Menší věž měřila 17 metrů a větší 33,5 metrů. Součástí rozhledny byla i dřevěná chata sloužící pro občerstvení a prodej suvenýrů. Zajímavostí je, že na stavbu se využívala voda přímo z pramene Moravy. Po II. světové válce rozhledna chátrala a kvůli nedostatku peněz na její opravu byla 11. 10. 1973 stržena. Kameny můžeme na vrcholu vidět dodnes.

Cest na vrchol Králického Sněžníku vede

několik a je jen na vás, odkud půjdete. My jsme si oblíbili trasu z obce Stříbrnice, ale dá se jít i trasou z Dolní Moravy přes vrch Klepáč s rozhlednou, či útvar Vlačovčův kameny.

Dny se sice již krátí a zima se nezdá být daleko, ale touha poznávat svět nekončí. Ten je pořád tam venku a čeká, až otevřeme dveře a vyrazíme na výlet.

Leontýnka

Pohádka pro děti Svatý Martin vypravuje

Ahoj, děti! Jmenuji se svatý Martin a dnes vám budu vyprávět svůj příběh. Dozvíte se, proč se můj svátek slaví vínem a pečenou husou, a kde se vzaly svatomartinské rohlíčky. Ale začněme pěkně od začátku. Když jsem přemýšlel, čím jednou budu,

tatínek trval na tom, že musím být voják jako on. Chtěl jsem mu udělat radost, tak se ze mě stal bojovník. Měl jsem zbroj, červený plášť, koně a ... to bylo vlastně všechno. Moc toho nebylo, ale nikdy mě nenapadlo si stěžovat. Jak jsem brzy poznal, když jsem se vra-

cel do města, našli se lidé, kteří měli ještě méně než já. Hned u městské brány jsem potkal stařečka jen v roztrhaných kalhotách. Klepal se zimou jako osika. Díval se na mě a natáhl ke mně ruku. Žebrák chtěl peníze.

„Nemám, co bych ti dal,“ povídám mu, ale tu jsem dostal nápad.

Seskočil jsem z koně, tasil meč a přetl svůj plášť na dva kusy. Vždyť byl dost velký, aby posloužil nám oběma.

Té noci se mi zdál sen. Zjevil se v něm Ježíš v půlce mého pláště. „Děkuji ti, svatý Martine, ty, který konáš dobro.“

Druhý den jsem se vydal domů. Už nechci být voják, nechci s nikým bojovat. Já chci lidem pomáhat. To je důvod, proč jsem na světě. Když jsem projížděl vesnicí, potkal jsem několik dětí. Měly hlad a prosily o jídlo. V tu chvíli můj kůň pohodil hlavou a zvedl nohu. Napadlo mě, že si něco vrazil do kopyta. Podíval jsem se mu na nohu, ale jeho podkova mi zůstala v ruce.

„Na, podrž to, prosím tě,“ otočil jsem se na holčičku v hnědé sukýnce. „Děkuji, pane! Je vynikající!“

Cože? Ona mi snědla podkovu? Zvedl jsem hlavu. Nejedla podkovu. Podkova se v jejích ručkách proměnila na rohlíček. Podíval jsem se znovu na koňskou nohu. Podkova se na ní znovu objevila. A tak jsem podkovami nakrmil děti. Měly takovou radost, stejně jako já, že jsem jim mohl pomoci.

Brzy se to moje konání dobrých skutků

mezi lidmi rozkřiklo. Rozhodli se, že mě udělají svatým. Blázní, vždyť jen dělám to, co je správné. Dělám to rád a nic za to nechci. Není důvod, dělat ze mě svatého. S díky jsem odmítl, ale ti lidé na-léhali ještě víc. Že prý mě klidně i na tu slavnost, kde mě vysvětlí, odvěčou. No to ne, já se vám schovám, pomyslel jsem si. Ale nikde zrovna nic, za co by se šlo úkryt. Jediné, co bylo poblíž, byla ohrada s husami.

„Tiše, holky,“ chlácholil jsem husy, když jsem se mezi nimi plazil po břiše. „Já si tu mezi vás na chvíli lehnu, jo? Tak prosím, buďte tiše, ať mě ti lidé nenajdou.“

Jenže co čert nechtěl, husy se hlasitě rozkejhaly. Tím mě prozradily a chtě nechtě jsem se tedy stal svatým.

Dožil jsem se prý 81 let. A dodnes se na mě pamatuje vínem, protože jsem umřel v místech, kde se hojně pěstovalo víno.

A ještě jsem vám neřekl, jak to bylo s mým běloušem. Já vlastně měl dříve hnědáka. Bělouše si šetřím jen na svůj svátek, když padá 11. listopadu sníh. Protože pak se říká, že Martin přijel na bílém koni. Ale letos ho třeba nechám ve stáji a sněžit nebudu. Ale přeji vám hodně sněhu v zimě, ať si užijete koulovačky, sáňkování a lyžování.

Tak zase za rok se na vás budu těšit. Mějte se krásně, děti.

S pozdravem
váš svatý Martin

Svatý Martin - pracovní list větší děti

Pranostika „Svatý Martin přijíždí na bílém koni“ je známá. Znáš ale některou z legend o tomto svátku, který symbolizuje příchod zimy?

1. Kdo byl světec Martin? A kdy žil?

2. Nejznámější legendou o sv. Martinovi je ta o setkání Martina se žebákem, kterému věnoval polovinu svého pláště. Po přečtení pohádky seřadte příběh tak, aby dával smysl. Očíslujte ho od 1 do 6.

- ☐ Na ulici uviděl polonahého, chladem se třesoucího, žebračka, který ho žádal o almužnu.
- ☐ V tu noc se mu zdál sen, ve kterém se mu zjevil Ježíš Kristus oblečený právě do této poloviny pláště. Děkoval mu a požádal ho, aby i nadále pomáhal lidem, kteří to potřebují.
- ☐ Jelikož u sebe neměl Martin jídlo ani žádné peníze, rozhodl se žebračka ochránit alespoň před chladem.
- ☐ Ráno, když se Martin probudil, byl jeho plášť opět celý. Martin opustil armádu, začal žít skromným životem jako poustevník. Pomáhal lidem, kteří ho za to milovali. Založil klášter.
- ☐ Rozetnul mečem svůj vojenský plášť na dvě poloviny a jednu mu daroval. Rozdělil se s ním o teplo.
- ☐ Legenda vypráví, že jedné chladné podzimní noci, kdy foukal studený vítr, a dokonce začal padat i první sníh, se Martin vracel na svém bílém koni z bitvy do města.

3. Čeho byl Martin patronem?

4. Čím si v současnosti připomínáme svátek svatého Martina?

5. Proč nesmí chybět na žádném stole posvícenská svatomartinská husa? Jaké dvě legendy se k ní pojí?

6. Pokus se vlastními slovy vysvětlit následující pranostiky.

Na svatého Martina bývá bílá peřina.

Na svatého Martina kouřívá se z komína.

Znáš ještě nějakou pranostiku?

7. Jak vznikla pranostika „Svatý Martin přijíždí na bílém koni“?

8. Vyhledej a zaškrtni všechna slova v osmisměrce. Ze zbylých písmen dopiš tajenku. (Písmena piš po řádcích zleva doprava.)

rohlík, husa, sníh, plášť, žebrák, kůň, voják, Martin, listopad

L	N	N	I	T	R	A	M
A	I	R	O	K	K	D	K
H	U	S	A	Ů	O	Á	Á
B	R	N	T	Ň	J	É	R
V	Í	Í	N	O	O	S	B
E	U	H	V	R	P	O	E
Ť	Š	Á	L	P	D	A	Ž
R	O	H	L	Í	K	Í	D

Tajenka:
Když na svatého Martina
mráz uhodí, ...

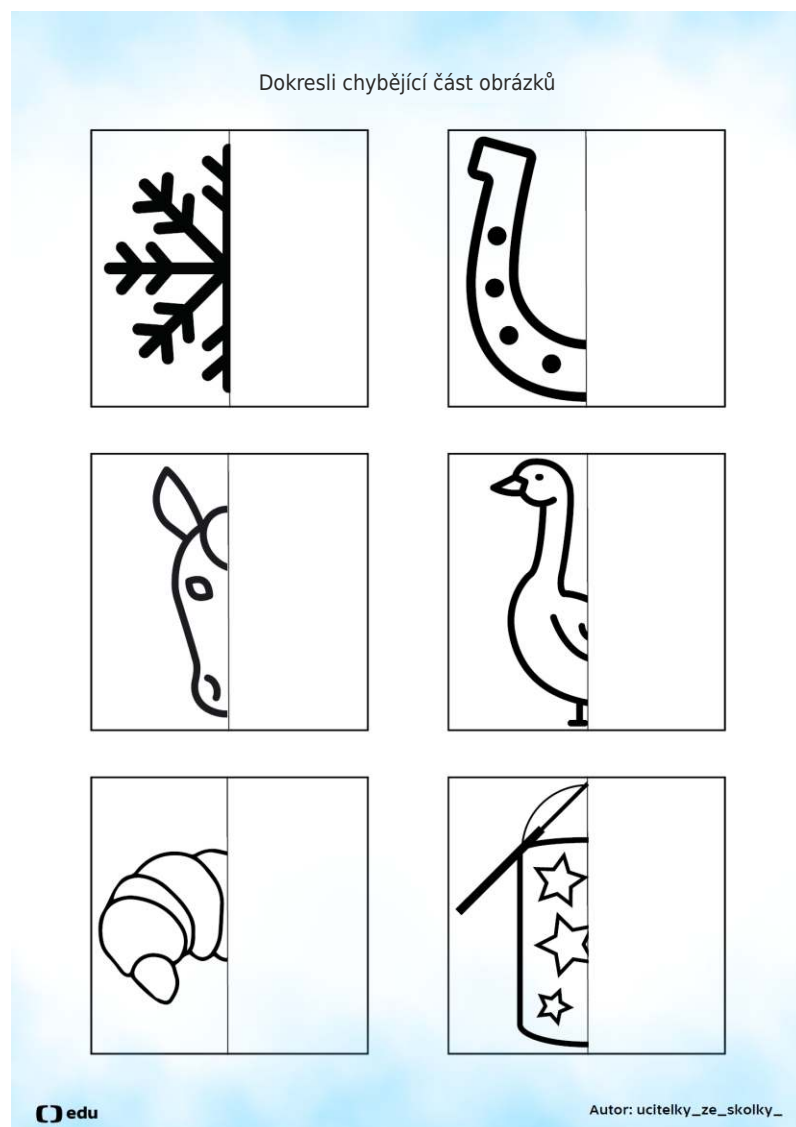
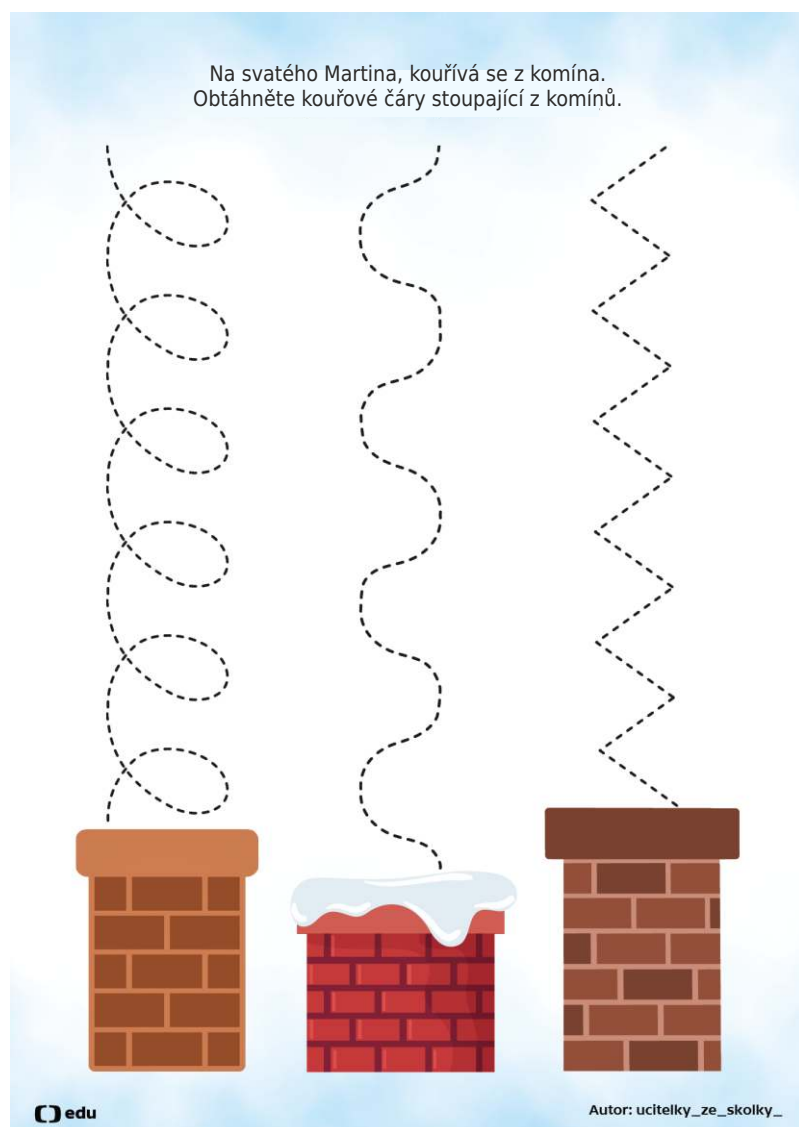
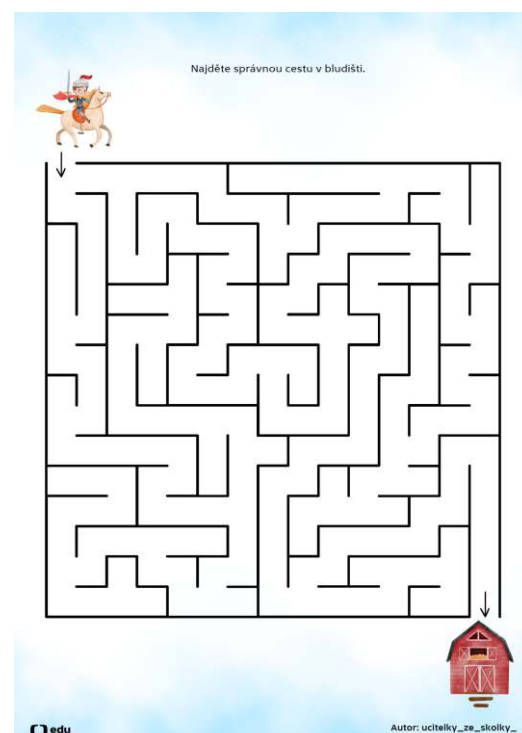
Správné odpovědi:

- Byl římským vojákem, poustevníkem a biskupem v Tours, který žil ve 4. století n. l.
- 2, 5, 3, 6, 4, 1
- vojáků, koní, hus, vinařů, jezdců
- svatomartinskou husou a svatomartinským vínem
- Podle jedné legendy se Martin schoval v husinci, aby se vyhnul jmenování biskupem, ale husy ho svým kejháním prozradily. Podle druhé legendy husy rušily jeho kázání svým hluchým kejháním a za to si pykají na svatomartinské tabuli.
- Na sv. Martina napadne sníh. V tomto období se topí v kamenech. Další pranostiky:
- Svatý Martin přijíždí na bílém koni: Když na svatého Martina napadne sníh.
- Martin a Kateřina na blátě, Vánoce na ledě: Odkazuje na to, že když je na oba svátky mokro, Vánoce budou naopak ledové.
- Jde-li husa o Martině po ledu, bude se po něm jistě dlouho koupat: Pokud husa na svatého Martina přejde přes led, Vánoce budou na blátě.
- Martinův sníh a led, budou vodou hned: První sníh a led na svatého Martina dlouho nevydrží.
- Jaký den svatého Martina, taková též bude zima: Počasí o svatém Martinovi předznamenává průběh celé zimy.
- Je-li na svatého Martina pod mrakem, bude nestálá zima; je-li jasno, bude tuhá zima: Jasno značí tuhou zimu, oblačnost mírnější a nestálou.
- Na svatého Martina nejlepší je husina: Svátek je spojen s pečenou husou.
- Martin víno šenkují: Svatý Martin je patronem vinařů a tradičně se koštují mladé martinské víno.
- Má se jako husa o Martině: Znamená to, že se někomu daří velmi dobře.
- Vznikla spojením dvou tradic: symbolu prvního sněhu na svátek svatého Martina a legendy o samotném svátku, který je spojován s bílým koněm.
- na rok dobré víno se urodí

Připravila
Vladimíra Hacsíková
Zdroj: ČT EDU

Tvoření pro děti

Pojďme si společně ke svátku svatého Martina vyrobit svatomartinskou husu. Výkresy, které mají různý stupeň obtížnosti, zabaví už dvouleté děti.

Tři různé výkresy hus:

1. Husa ze čtvrtky s křídélkem (od 2 let věku)
2. Husa na černém papíru s bílými obtisky (od 4 let)
3. Husa na modrém papíru s kuličkami z vaty (od 4 - 5 let)

Jak na to:

Husa ze čtvrtky
(od 2 let)

Ze čtvrtky papíru vystřihněte husu.
Děti pak vybarví nožičky a zobák
oranžovou fixou,
na hlavu nalepí oko
a na tělo křídlo
z vatového tamponu.

Husa na čierném papíru (od 4 let)

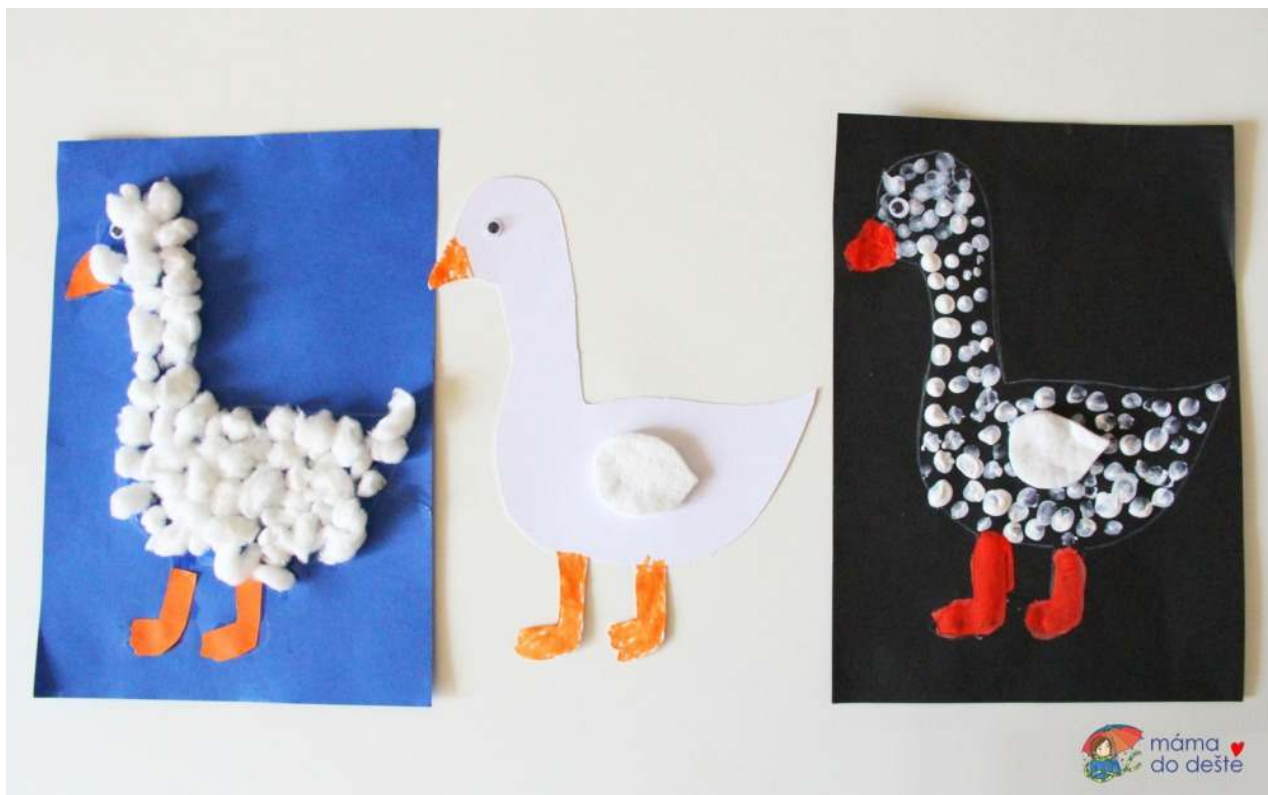
Na černý papír nakreslete bílou pastelkou husu. Děti na ni pak mohou bílou temperou nebo prstovou barvou nakreslit tečky, přilepit oko a také křídélko z vatového tamponu. Nohy a zobák lze dokreslit oranžovou temperou a husu máte hotovou.

**Husa na modrém papíru
(od 4 až 5 let)**

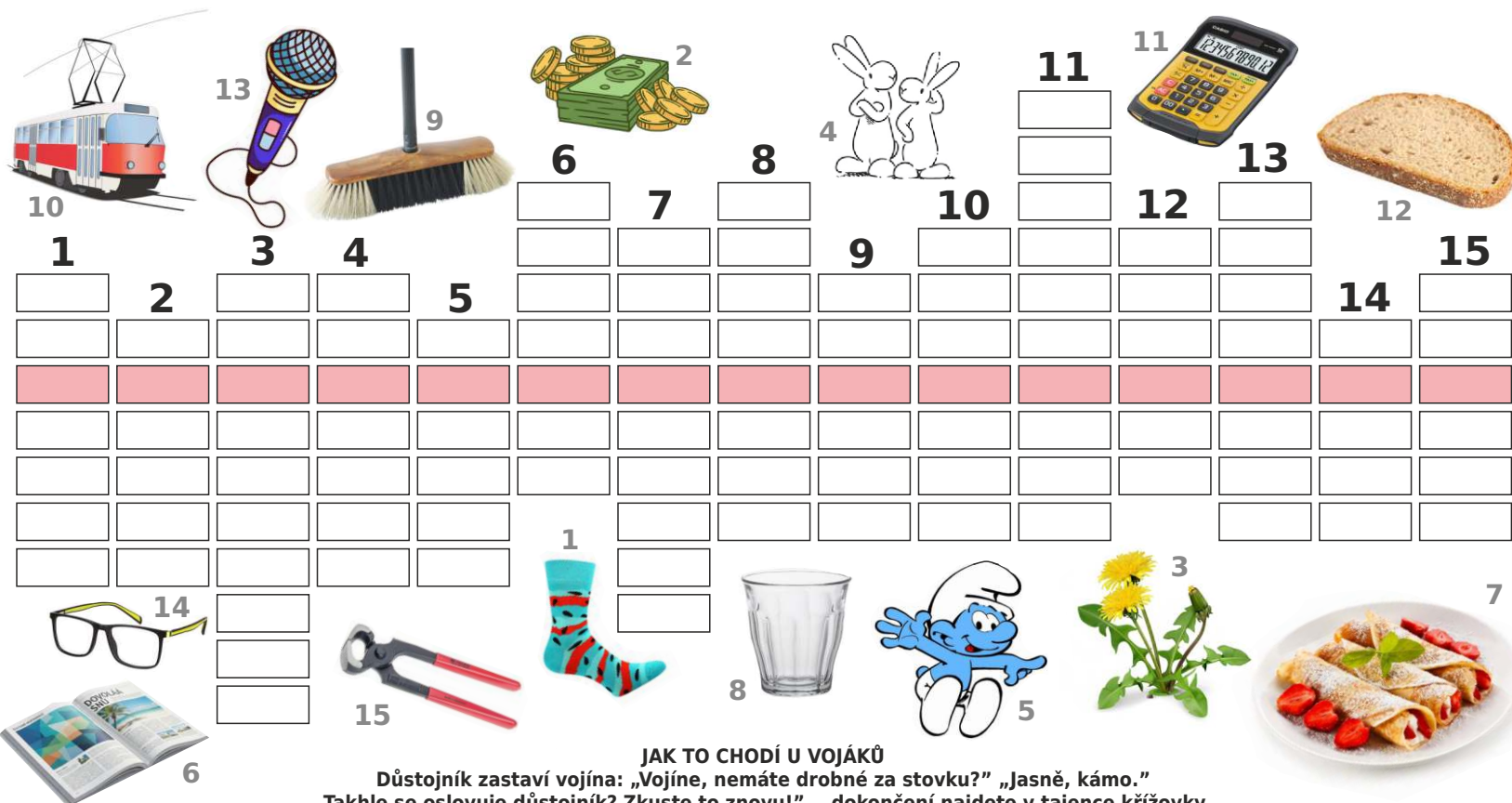
Na modrý papír nakreslete dětem husu. Z vaty společně vytvořte kuličky, které pak děti lepí na tělo husy. Nejlepší je použít tekuté lepidlo. Děti si mohou husu dozdobit podle vlastní fantazie (dokreslit či dolepit oko, zobák, nohy apod.)

Co budete potřebovat

- Lepidlo
- Barevný papír
- Nůžky
- Fixy
- Čtvrtku
- Nůžky
- Tempery
- Štětec
- Vatu

DĚTSKÁ SOUTĚŽNÍ KŘÍŽOVKA

JAK TO CHODÍ U VOJÁKŮ

Důstojník zastaví vojína: „Vojíne, nemáte drobné za stovku?“ „Jasně, kámo.“

„Takhle se oslovuje důstojník? Zkuste to znovu!“ ...dokončení najdete v tajence křížovky.

Podaří-li se vám tajenku vyluštit, zašlete nám její znění do redakce na e-mail sekretariat@velkytynec.cz a my ze zaslaných odpovědí vylosujeme vítěze.

Správnou tajenku z minulého čísla (Tak pětkrát) zaslala a vítězkou se stala Edita Zatloukalová z Velkého Týnce. Gratulujeme!

PŘÍRODA KOLEM NÁS

Zimní spižírny

Podzim se překlápá do zimy a chladných a sychravých dní přibývá. Blížící se zima nám však dnes díky mnoha úžasným možnostem nemusí dělat příliš starostí, nanejvýš je potřeba sehnat včas dříví do krbu, přes léto si zavařit něco z dobrot ze zahrádky, dobře uskladnit brambory a o zbytek už se postarají obchodníci. Oproti nám si však divoká zvířata svou oblíbenou potravu nekoupí, a tak se musí na chladné a hladové období připravit co nejdůkladněji. V listopadové přírodě kolem nás se proto budeme věnovat zvířatům, která si, podobně jako naši předci, připravují bohaté zásoby na zimu.

Takovéto zásoby najdeme už u některých zástupců hmyzí říše, a člověk jich odpradáva využívá pro vlastní potřebu. Máme na mysli **včely medonosné**, které jsou schopné v chladných měsících udržovat v úlechu teplotu až 20° Celsia a chránit tak královnu. Na zimu si vytvářejí v komůrkách zásoby medu a pylu. Proto jim včelaři nikdy neodebírají všechny med a jako náhradu ještě poskytují cukerný roztok, který v průběhu zimy podle potřeby doplňují.

Včelí plást s pylem

Asi nejznámějším shromažďovačem zásob je **křeček polní**. Tento dnes již ohrožený a vzácný hlodavec, jehož nory můžete občas spatřit i v okolí naší obce, dorůstá až 30 cm a váží i přes 0,5 kg a je nápadný svým půvabným zbarvením – rezavý hřbet, tmavé břicho a světlé skvrny po stranách hlavy, na čenichu a na předních tlapkách. Křeček sice velkou část zimy prospí, ale ze spánku se vždy po 5 – 7 dnech probouzí a doplňuje energii z nashromážděných zásob. Do své nory si v líných torbách přináší během léta kořínky, zrní a další semínka. Obvyklé množství těchto zásob bývá kolem 3 kg, ale nejpilnější sběrači mohou nashromádit až 16 kg. Právě jim určitě vděčíme za slovo „křečkovat“. Dalším zví-

Křeček je pilný střádal

řetem, které nečeká, až se zima zeptá, co dělalo v létě, je **veverka obecná**. Zásoby bukvic, žaludů, ořechů a jiných plodů si ale neshromažďuje na jednom

krtek do svých podzemních zásobáren ukládá především ochromené žížaly a ponravy, které tak vydrží, i díky nízké teplotě, dlouho čerstvé. Největší nale-

vysekaných v kůře nebo suchém dřevě stromů. Vytvořit stovky až tisíce děr dá spoustu práce, a tak jsou zásobní stromy používány po dlouhou dobu mnoha

5x ilustr. foto

Sojka si své spižírny dlouho pamatuje

zenou krtčí zásobárnu tvořilo až 1200 žížal o hmotnosti 2 kg.

Aktivní v přípravách na zimu jsou také někteří naši ptáci. Zásoby semínek si pod zem, do pařežů nebo do skulin v kůře ukládá postupně v průběhu zimy **sýkora babka**. Umístění skryší si velmi

generacemi datlů. Plná spižírna také láká různé zloděje jako jsou datlové z jiných rodin nebo veverky, a proto každá datlí rodina svůj strom neustále stráží. Kopytníci, jako koně, ovce nebo srny, se v zimě živí suchou trávou. Domácím zvířatům ji jako seno připravují lidé během

Americký datel sběrač u spižírny

dobře pamatuje po několik týdnů a konzumuje nejdříve z těch nejstarších. Při zakládání zásob jsou sýkory babky velmi obezřetné, aby jejich poklad nevybrala některá jejich příbuzná. Také **sojka obecná** se na podzim začne zásobovat zralými žaludy. Během října, když příprava zásob vrcholí, tráví sojky sbíráním žaludů až 10 hodin denně. Žaludy nenosí po jednom, ale v hrdelním vaku, do kterého se jich může vejít až 10. Žaludy pak sojky ukrývají do země nebo do škvír ve dřevě. Jako všichni havranovití ptáci, mají i sojky skvělou paměť a v nalezení jejich skryší jim nezabrání ani sněhová pokrývka. Jedna sojka dokáže během podzimu přesunout a ukrýt i více než 10 kg žaludů a sojky tak výrazně přispívají k rozšíření dubových porostů. Z ptáků mají zajímavý systém zásob také tak zvaní datlí sběrači ze severní Ameriky. Tito ptáci vytvářejí rodinné klany až o 15 jedincích, kteří si vytváří na zimu důmyslné zásobní stromy. V době dostatku žaludů je ve velkém shromažďují a uskládávají i v otvorech přesně

léta a divoká zvířata ji buď vyhrabávají ze sněhu nebo vyrazí ke krmelci. Ve vysokých horách Asie a severní Ameriky však žijí drobné pištuchy, které si při-

Pištucha s úlovkem budoucího sena

pravují vlastní seno. Tito roztomilí příbuzní našich králíků před zimou ukusují svazečky trávy, které suší na horském sluníčku a vlastní seno pak skladují v doupěti na horší časy.

Úspěšné hromadění zásob a pěkný konec podzimu přejí.

Petra a Aleš Pečinkovi
Autoři působí na Přírodovědecké fakultě
UP v Olomouci

Společnosti Fuso a Hino vytvořily ARCHION

Společnosti Mitsubishi Fuso Truck and Bus Corporation (Mitsubishi Fuso) a Hino Motors Ltd. (Hino) oznámily název holdingové společnosti ARCHION, která má zahájit provoz 1. dubna 2026. Stane se tak na základě konečné dohody o integraci obou společností, uzavřené 10. června 2025 mezi společnostmi Daimler Truck AG (Daimler Truck) a Toyota Motor Corporation (Toyota).

Název ARCHION ztělesňuje podstatu slova „arches“ (oblouky), které představují spojení mezi společnostmi a jejich zainteresovanými stranami, a také vzájemné propojení. „Eons“ (věky) představuje vytvoření budoucnosti dopravy a spojení s lepším životem pro příští generaci. Společně byly tyto koncepty propojeny do podoby ARCHION.

ARCHION Corporation bude nová holdingová společnost, Mitsubishi Fuso a Hino jako provozní firmy. Tyto dvě značky budou i nadále používány. S cílem „zajistit budoucnost komerční mobility“ ztělesňuje ARCHION společné úsilí společností Hino, Mitsubishi Fuso, Toyota a Daimler Truck přispívat k prosperující společnosti prostřednictvím mobility. Cílem společnosti je zvýšit efektivitu podnikání a posílit konkurenceschopnost prostřednictvím spojení dvou významných značek a zároveň podporovat bezpečná, spolehlivá a ekologická vozidla.

V souladu s tím skupina ARCHION oznamuje první oblasti potenciální spolupráce:

Strategie společné platformy kombinující silné stránky

Skupina ARCHION bude sledovat strategii integrované platformy jako hlavní iniciativu ke zvýšení konkurenceschopnosti a využije silné stránky obou společností k vytvoření konkurenceschopných produktů pod každou značkou. Společnosti budou zkoumat, jak společně využít své platformy pro těžká, střední a lehká užitková vozidla, aby zvýšily konkurenceschopnost produktů, zlepšily efektivitu a umožnily rychlejší uvedení produktů na trh. Využití modelů obou značek navíc zajistí komplexnější produktové portfolio pro zákazníky a zá-

roveň zachová charakteristiky každé značky.

Zvyšování efektivity a konkurenceschopnosti díky objemu výroby

Obě společnosti budou aktivně usilovat o propojení a zefektivnění vývojových, nákupních, výrobních a logistických funkcí. Spolupráce vývoje obou značek umožňuje snížit duplicitní investice a zajistit sjednocení produktových platform jako základ pro další vývoj nových vozidel. Sdružením objemů nákupů lze dosáhnout podstatného snížení nákladů. Optimalizace výrobních závodů a logistických sítí navíc zlepší náklady, kvalitu a dodací lhůty. Do konce roku 2028 bude pět domácích výrobních závodů nákladních vozidel sloučeno do tří lokalit: závod Kawasaki (město Kawasaki, prefektura Kana-

gawa), závod Koga (město Koga, prefektura Ibaraki) a závod Nitta (město Ota, prefektura Gunma). Závod Hino v Hamuře bude převeden pod společnost Toyota Motor Corporation. Provoz závodu Nakatsu společnosti Mitsubishi Fuso bude převeden do závodu Kawasaki.

CASE (Connected/Autonomous & Automated/Shared/Electric) – propojené/autonomní a automatizované/sdílené/elektrické). Skupina ARCHION navíc využívá technologický kapitál a výhody rozsahu sítě Toyota a Daimler Truck – bude vyvíjet produkty, které budou špičkou na trhu ve všech segmentech bezemisní přepravy.

Růst prostřednictvím transformace podnikání a CASE

Zdroje, vytvořené spojením obou společností a zlepšením efektivity budou částečně využity do investic v oblasti

Zejména v oblasti vodíku bude skupina ARCHION využívat společné odborné znalosti a spolupráci společností Toyota a Daimler Truck pro technologii palivových článků světové úrovně. Spojené zdroje a odborné znalosti také urychlí vývoj v oblasti autonomního řízení. V oblasti digitalizace zlepší společnosti Hino a Mitsubishi Fuso nabídku řešení, využívajících data o vozovém parku pro zákazníky.

Díky výše popsaným synergím si dvě odlišné značky FUSO a HINO vzájemně zvýší hodnotu prostřednictvím zdravé konkurence na trhu. To umožní skupině ARCHION poskytovat zákazníkům produkty vyšší kvality a nadále udržitelně přispívat širokému spektru zúčastněných stran.

Karl Deppen, prezident a generální ředitel společnosti Mitsubishi Fuso Truck & Bus Corporation a nyní nově jmenovaný generální ředitel společnosti ARCHION, při této příležitosti řekl: „Dnes děláme další krok k uskutečnění naší společné vize - s ARCHIONem se budeme snažit vytvářet budoucnost komerční mobility ve prospěch našich zákazníků a všech zúčastněných stran. Se silnými značkami FUSO a Hino budeme poskytovat špičkové produkty a řešení pro naše zákazníky a jejich potřeby. ARCHION zavede efektivní model řízení s cílem budovat důvěru, založenou na transparentnosti, dodržování předpisů a zlepšování finanční výkonnosti.“

Připravil David Chleboun
Daimler Truck ČR

Konec krajských soutěží přišel s prvním listopadovým víkendem

Měsíce září a říjen jsou již dlouhodobě nejvytěžovanějšími, co se podzimních zápasů týče.

Mužstva mladších, starších žáků, dorostu a mužů působí v krajských soutěžích a všechna družstva ukončila fotbalová klání první listopadový víkend. Bilancování začneme u těch nejmladších. **Mladší žáci** v krajské soutěži sk. B obsadili po podzimu 6. pozici, kterou se určitě pokusí vylepšit v jarní sezóně. Kluci v osmi zápasech vyhráli 2x po penaltovém rozstřelu a 2x v normalní hrací době, celkově tedy získali 10 bodů. **Starší žáci** hráli rovněž krajskou soutěž a po 11 kolech jim patří 9 pozice se ziskem 14 bodů. Svoji pozici mohli kluci vylepšit v závěrečném utkání se Šumperkem, které však skončilo po uzavěření vydání TL. Kluci zapsali 4 výhry za 3 body a v jednom zápase zvítězili po penaltovém rozstřelu. I v této kategorii doufáme ve vylepšení pozice v jarní části. **Kategorie dorostu** hraje také krajskou soutěž sk. B, kluci se 5 výhrami v řadě derou tabulkou vzhůru a po podzimu neskončí hůře než na třetí pozici s minimálním bodovým odstupem na vedoucí tým. Závěrečné kolo se odehrálo první listopadový den. Kluci se dlouhodobě potýkají se špatnou koncovkou, jinak by soutěží prolupli bez bodové ztráty. Pro jarní část je jediný cíl, a to postup do krajského přeboru. Nejsledovanějším mužstvem týneckého klubu je **kategorie mužů**. Chlapi nám ve většině podzimních zápasů dělali velkou radost a i oni neskončí po podzimní části hůře než na třetím místě tabulky 7. ligy skupiny B. Střelecky se prosazoval hlavně Max Mazur, který se stal po podzimu nejlepším střelcem soutěže s 12 vstřelenými brankami, skvěle mu sekundoval Tomáš Ehrenberger s 8 góly, který však vzhledem ke své rozhodcovské kariéře neodehrál všechna utkání a chyběl ve všech třech utkáních, která jsme na podzim prohráli. Závěrečné kolo odehráli kluci první listopadovou

neděli v Černovíře a prohráli 1:0. Východí pozice je určitě dobrým základem pro jarní boje o postup do vyšší soutěže. **Týnecké přípravky** válí v okresních soutěžích. Všechna družstva našich nejmladších skončila v měsíci říjnu svá utkání. Ročník 2017, který je v současnosti nejmladším družstvem hrající soutěže, se posouvá ve svých fotbalových dovednostech mlhovými kroky a trenérskému týmu dělají kluci ohromnou radost. I když to výsledkově někdy není úplně ono, tak je třeba udržet u kluků nadšení a zápal pro hru, z čehož budou těžit v dalších letech. I kategorie ročníku 2016 strídala skvělé výsledky s těmi

a mladší, v příštím roce budou přihlášení ke svým prvním oficiálním zápasům, z čehož budou mít určitě obrovskou radost, která je v těchto kategoriích tím nejdůležitějším, co k fotbalu patří.

Fotbalový areál slouží nejen fotbalu

Na konci měsíce října proběhly na fotbalovém hřišti závody hasičských družstev. S obcí a našimi hasiči jsme se domluvili k propůjčení tréninkové hrací plochy a využití prostoru šaten, po dobu konání soutěže hasičů a hasiček. Vše proběhlo bez problému a za skvělou or-

ganizaci děkuji panu Liboru Venclíkovi, který na vše dohlížel a zajistil pořádek nejen během závodů, ale i po jeho skončení.

Poděkování za podzimní část sezóny 25/26

Na závěr listopadového psaní bych rád poděkoval všem, kteří působí v týneckém fotbale, fanouškům a v neposlední řadě také všem, kteří přispívají finančně nebo jiným způsobem na činnost našeho oddílu. DÍKY MOC !!!

Robert Prečan,
Autor je předsedou TJ Sokol VT

Muži sehráli své poslední letošní mistrovské utkání v Černovíře

horšími, ale i tady je čas na to řešit, zda se prohrálo, remizovalo, nebo vyhrálo a jsou mnohem důležitější věci, které dělají radost nejen malým fotbalistům, ale i trenérům. Kategorie 2015, což je nejstarší z přípravků se skvěle prala s odlivem hráčů do 1.HFK Olomouc, několik kluků se zapojilo i do soutěže mladších žáků a vyzkoušeli si hru na větší ploše, než v příprakových kategoriích, s čímž se také skvěle popasovali a do dalších roků jim to přinese cenné zkušenosti. Nesmíme zapomenout také na nově vzniklé družstvo úplně těch nejmenších, které vzniklo po vydařeném náboru malých fotbalistů a kterého se ujal dlouholetý hráč týneckého mužstva mužů, Roman Doležel. V družstvu je zatím cca 15 dětí, jedná se o ročníky 2019

Muži - 7. liga sk. B		Z	V	R	P	SKÓRE	B
1.	FC Lužice	13	10	2	1	31:13	32
2.	Sokol Velký Týnec	13	8	2	3	33:15	26
3.	Slovan Černovír	13	8	2	3	32:16	26
4.	Olomouc-Chomoutov	13	8	2	3	31:17	26
5.	SK Slatinice	13	6	1	6	29:26	19
6.	FK Přáslavice	13	5	3	5	25:23	18
7.	SK Haňovice	13	6	0	7	35:36	18
8.	TJ Sigma Lutín	13	4	5	4	18:20	17
9.	Bělkovice-Laštany	13	5	2	6	23:27	17
10.	Jiskra Brodek u Konice	13	4	4	5	19:21	16
11.	Sokol Pňovice	13	5	1	7	23:28	16
12.	Sokol Doloplazy	13	3	2	8	22:35	11
13.	SOKOL Plumlov	13	2	3	8	14:29	9
14.	Sokol Vícov	13	2	1	10	9:38	7

DOMÁCÍ ZÁPASY

LISTOPAD

17.11.

18:00

23.11.

17:00

30.11.

17:00

SOUTĚŽNÍ KŘÍŽOVKA		Slůvko ohrazení	Tajenka 1	Noha (zastar.)	Inic. herečky Konva- linkové	VELKÝ TÝNEC	Vlastní obrovi	Tajenka 2	Amer. telefonní společ- nost	Anglicky klíč
VELKÝ TÝNEC	Ocas					Osahání				
	Hlas hada									
Dav						Širší jed- notka informace				
Justice										
Africký pták										
Africký pták										
VELKÝ TÝNEC	Šedesát kusů	Domácky Áron				Alkohol. nápoj				
		Něm. au- tomobilka								
Domácí zvíře							Zvýšený tón C			
Primáti				Hájký						
				Seřazo- vat						
Chmýří					Rub poštovní známky					
Německy tedy					Spojka souřadící				Táta	Tahle
VELKÝ TÝNEC	Milha s obsa- hem kouře	Slovensky oves					Přípona souboru šablony			
		Koželuž- ský nůž								
Pách- noucí šelma						Pohybo- vat se ve vzduchu				
Izraelská tajná služba						Průpovíd- ka Pata a Mata				
Druh pcháče					Taneční zábava pro mladé					
					Bacily					
Kód Gabunu				Poklop					Ozdobná spona (nářeč.)	SPZ Berouna
				Velká množství lidí						Naše báj- ná hora
VELKÝ TÝNEC	Šikmost	Muž, jm. (22.5.)					Zosnovat			
		Očistit vodou					Kolem			
Český animátor (Břetislav)						Přistavit k něčemu				
Kopie						Zvuk kroků				
						Jehličnatý les				
Zákrsky					Udání					Na zahradní práce
					Technický průkaz					Rhode Island
Anglicky oves				Mnoho- krát						
Řadová číslovka				Předložka (4. pád)				Postava Verdiho opery		

SUDOKU

4		8	6	2				
			7		8	5		2
				5				
	7		4			1		3
		4				6		
5		3			6		8	
				4				
1		9	3		5			
				1	7	3		8

Autorem výroku v tajence listopadové křížovky je Bertrand Russel (1872-1970), britský matematik, sociální kritik a spisovatel.

Tajenka z říjnového čísla zní: Bez rodiny se člověk chvěje zimou v nekonečném vesmíru. **Správnou odpověď** zaslala a výherkyní se stala paní Monika Zatloukalová z Velkého Týnce. Gratulujeme!

Správné znění tajenky zašlete poštou, e-mailem nebo ho zatelefonujete na Obecní úřad Velký Týnec, Zámecká 35, 783 72, Velký Týnec, telefon.: 585 151 111, e-mail: sekretariat@velkytynec.cz a to do konce aktuálního měsíce.

Ukazovací zájmeno (ono)	 VELKÝ TÝNEC	Pašované zboží	Německy vrchní	Tajenka 3	Ženské jméno (7. 8.)	Horní sně- movna
	Líčení					
	Anglicky nad					
	Dědina					
Každý						
Bušit						
		Vyrý- vaná				
		Bouchej				
			Přípona souboru			
			Název hlásky S			
	Textilní rostlina					
	Část nohy zvířete				Slovensky pták	Slovenská polní míra
Rozdě- lená na kusy						
Ochotné						
			Knižní zkratka			
			Inic. her. Lorenové			
		Jubilejní				Pomůcka Above, Also, Att, Byte, Dot, Key, Mosad, Ober, Ohou, Saul
		Lék				

ZA PLOTEM

CO SE DĚJE ZA HRANICEMI NAŠÍ OBCE

Přehled kulturních a sportovních akcí v našem okolí

Velká Bystřice vás zve...

8. 11. / galeriezet / so 15:00 – 16:00

Od baroka až k Nemocnici na kraji města

V zahajovacím koncertu nové sezóny velkobystřického Kruhu přátel hudby se představí Duo Jan Adamus – hoboj, anglický roh a Jiřina Marešová – varhanní pozitiv. Spojení těchto nástrojů je neobvyklé ale výsledek zvuk je pro posluchače příjemný. Umělci hrají skladby všech stylových období od baroka přes klasicismus, romantismus až k hudbě moderní. Jan Adamus je vítězem Mezinárodní soutěže Pražského jara, jako první hoboista v českých zemích začal využívat tzv. věčný dech, který mu umožňuje hrát bez přerušení dlouhé pasáže. Zajímavostí je, že natočil znělku k Nemocnici na kraji města. Kromě ní zazní na koncertě ještě některé další melodie ze seriálu, které mistrně rozvine varhanice Marešová, skvělá improvizátorka. Z období romantismu zahrají populární „Labuť“ nebo slavné „Largo“ Antonína Dvořáka. Varhanice Jiřina Marešová je nejen vynikající doprovodka, ale představí se i v několika sólových skladbách. Vstupné 100 Kč, děti zdarma.

8. 11. / KD Nadační / so 16:00 – 23:00

Bystřické banjo

Na letošním Bystřickém Banju by měli být největším tahákem multiinstrumentalisté Radim Zenkl & Ondra Kozák. Jejich mistrovství v ovládání různých nástrojů a žánrů hudby nadchne každého fanouška muziky nejen v oblasti country a bluegrassu. Dále se můžete těšit na folckrockovou formaci A. M. Úlet z Mohelnice pod vedením Honzy Adamce, která je v našem kraji léta dobře známa. Oblíbené „spirituálky“ zahraje

další regionální kapela To je problém z Kostelce. Tradiční bluegrass s českými texty představí vítěz loňského předkola Banjo Jamboree, kapela Herberg z České Třebové. Vstupenky s místenkou jsou v předprodeji v KIC Velká Bystřice a na místě za 350 Kč. Neváhejte, kapacita sálu není neomezená. Občerstvení jako vždy zajištěno.

9. 11. / orlovna / ne 15:00 – 16:30

Tak se těšte, čerti!

Velmi amatérské divadlo jednoty Orel Velká Bystřice zve děti i s jejich doprovodem na reprízu veselé čertovské pohádky.

15. 11. / Zámecké náměstí, amfiteátr / so 15:00 – 19:00

Svatomartinské slavnosti

Zveme vás na svatomartinská vína, husí a kachní speciality, lampionový průvod v čele se sv. Martinem na koni, svatomartinské představení a ohňovou show.

15:00 h | Zámecké náměstí | zahájení prodeje svatomartinských vín a specialit, komentovaná degustace

17:00 h | točna u Kovárny | lampionový průvod v čele se svatým Martinem na koni

17:30 h | amfiteátr | Svatomartinské představení, ohňová show

18:20 h | amfiteátr | ohňostroj

Výstava podzemních prací žáků Masarykovy ZŠ v podloubí KD Nadační. Benefiční prodej skleniček.

Akce cyklu Hanácký rok v Bystřici. Koná se za finanční podpory Olomouckého kraje a pod záštitou hejtmána Olomouckého kraje.

Radim Zenkl & Ondra Kozák

A.M. Úlet acoustic / Herberg / To je problém

vstupenky s místenkou v předprodeji od 1. 9. do 31. 10. nebo do vyprodání stolů k rezervaci v KIC Velká Bystřice na Zámeckém náměstí (neváhejte – omezená kapacita KD Nadační)

občerstvení jako vždy zajištěno

16. 11. /galeriezet/ ne 17:00 – 18:00

Viktorie Zapletalová – klavírní recitál

Hře na klavír se talentovaná klavíristka Viktorie Zapletalová, rodačka z Nákla (*2005) začala věnovat v 9 letech na ZUŠ v Litovli a později následovala ZUŠ Iši Krejčího v Olomouci, pod vedením Lenky Bodlákové. Od r. 2020 je posluchačkou Konzervatoře P. J. Vejvanovského Kroměříž pod vedením Martiny Schulmeisterové, u níž v příštím roce absolvuje. Kromě mnoha ocenění v juniorských klavírních soutěžích je nositelkou ceny Talent Olomouckého kraje z roku 2019. Vstupné 100 Kč, děti zdarma.

16. – 23. 11. /orlovna/

Výstava regionálních tvůrců

XXI. ročník výstavy amatérských výtvarníků a fotografů z Velké Bystřice a okolí. Vernisáž 16. 11. 16-18 hod. Otevřeno 17. 11. od 9 do 17 hod., 18. – 22. 11. od 15 do 18 hod., 23. 11. od 9 do 17 hod. Vstupné dobrovolné.

27. 11. /Masarykova ZŠ / čt 16:00 – 18:00

Vánoční koledování s jarmarkem

Bohatý jarmark dětských vánočních výrobků, tvořivé dílničky, benefiční prodej vánočních hvězd, kavárna s domácími dobrotami a vánoční vystoupení dětí. Akce cyklu Hanácký rok v Bystřici. Koná se za podpory Olomouckého kraje.

28. 11. /Zámecká MŠ / pá 15:30 – 17:00

Vánoční jarmark

Zveme do mateřské školy, kde budeme ladit předvánoční atmosféru. Těšit se můžete na prodej dekorací, ozdob, dárků a drobností, adventní věnce, vazby na vánoční stůl, charitativní prodej vánočních hvězd pro dětské onkologické oddělení FN Olomouc, výborné občerstvení a voňavé vánoční pití pro malé i velké.

Akce cyklu Hanácký rok v Bystřici. Koná se za podpory Olomouckého kraje.

Petr Nakládal

Autor působí v Kulturním a informačním centru Města Velká Bystřice

Kruh přátel hudby Velká Bystřice uvádí

Od baroka

až k Nemocnici na kraji města

8. listopadu v 15 hod
galeriezet

Jan Adamus
hoboj, anglický roh

Jiřina Marešová
varhanní pozitiv

Vstupné 100 Kč, děti zdarma

VELMI AMATÉRSKÉ DIVADLO
OREL VELKÁ BYSTŘICE
VÁS ZVE NA POHÁDKU

TAK SE TĚŠTE, ČERTI!

9. 11. 2025
15:00

ORLOVNA
VELKÁ BYSTŘICE

Kruh přátel hudby Velká Bystřice
uvádí

klavírní recitál

Viktorie Zapletalové

neděle 16. listopadu v 17 hod.
galeriezet Velká Bystřice

vstupné 100 Kč, děti zdarma

2025 Město Velká Bystřice

SVATOMARTINSKÉ SLAVNOSTI

Tradice, folklor a řemesla regionu

15. 11. Svatomartinské slavnosti

15:00 h | Zámecké náměstí | Prodej svatomartinských vín a specialit. **Komentovaná degustace**
17:00 h | nádvorí školy | **Lampionový průvod s doprovodem římských legionářů**
v čele se svatým Martinem na koni
17:30 h | amfiteátr | **Svatomartinské představení, Ohňová show**
18:20 h | amfiteátr | **Ohňostroj**

Benefiční prodej skleniček

Hanácký rok v Bystřici®

Starobylé tradice lidové kultury Hané zahrnují písně, lidovou hudbu, tanec, zvyky a obyčeje, krojové bohatství, řemesla i gastronomii.
Rok života na hanáckém venkově.

Olomoucký kraj

Město Velká Bystřice

Kulturní a informační centrum Velká Bystřice
Zámecké náměstí 775, 783 53 Velká Bystřice, tel.: (+420) 734 236 502, e-mail: kic@muvb.cz.

21. VÝSTAVA OBRAZŮ a FOTOGRAFIÍ

16. až 23. 11. 2025
orlovna ve Velké Bystřici

Zahájení výstavy v sobotu 16. 11. v 16 hod.
malým koncertem žáků dechového oddělení
ZUŠ Žerotín

Vystavují malíři a fotografové našeho regionu

Srdečně zveme na toto setkání s uměním

PŘESAHY | 11/25

do světa historie a kultury

Komrsková
Stefánsson
Přidal
Jareš
Drvota
Jirků
Coufalová
Ševčíková
Vránová
Hanuška

55 minut s Kateřinou Komrskovou

Objevili jsme molekulu života

V době, kdy většina jejích kolegů zkoumala neplodnost přes ženská vajíčka, vydala se opačným směrem – ke spermii. A před několika lety se svým týmem objevila roli molekuly CD46. Nejen tím se Kateřina Komrsková řadí mezi světovou vědeckou špičku.

Dvacet let zkoumáte zdravé a nezdravé spermie. Proč je objev molekuly CD46 tak důležitý?

Je známo, že ze sedmdesáti procent, někdy se uvádí, že až z devadesáti procent nevíme, co způsobuje mužskou neplodnost. Nevíme to samozřejmě ani u žen, ale neznámých příčin je u mužů mnohem víc. Nevíme, proč se spermie nepohybují, nebo se málo pohybují, proč mají poškozenou DNA. Zásadní je přitom vůbec rozeznat zdravé spermie od těch nezdravých či poškozených. A to se nám díky molekule CD46, která je proteinem, podařilo.

Kde jste jej našli?

Tenhle protein zajišťuje soudržnost akrozomu, což je čepička na hlavičce spermie. Ta čepička je strašně důležitá, chrání spermii a obsahuje enzymy, které pomáhají proniknout spermii do vajíčka. Když se čepička poškodí, přirozené oplodnění se nepodaří. Jako kdybychom se vydali do hor a nevzali si čepici. Nafouká nám do uší, rychle se unavíme, nevydržíme. Přesně tak to mají spermie.

A protein CD46 signalizuje, že jsou v pohodě, či nikoliv?

Zjistili jsme, že CD46 zůstává uvnitř čepičky do doby, než spermie projde obaly vajíčka, aby jej oplodnila. Když je ovšem spermie poškozena, je protein CD46 vidět na jejím povrchu. Když jsme si tohle uvědomili, došlo nám, že jsme objevili perfektní marker k tomu, abychom mohli poškozené spermie rozeznat a oddělit od zdravých.

A ty využít pro umělé oplodnění?

Zdravé spermie se dají využít pro umělé oplodnění, dají se zamrazit, když se například muž léčí na onkologii. Stále více mužů si také nechává zamrazit spermie do budoucna, říká se tomu Social freezing.

Sázka na jistotu?

Často se mluví o souvislosti mezi věkem a ženskou neplodností, ale je prokazatelné, že také u starších mužů se snižuje kvalita spermií. Proto si řada z nich už v mládí a zatím hlavně v USA nechává zamrazit spermie. Nemají ještě chuť založit rodinu, anebo ji zatím nemají s kým založit, či se obávají rodinné anamnézy, a tak si vytvářejí zálohu zdravých spermií. Je fajn mít zálohu. Mimochodem – náš objev může ovlivnit nejen asistovanou reprodukci, ale i obvyčejnou diagnostiku. Muži by si mohli sami sledovat, jak se vyvíjí jejich reprodukční zdraví, a podle toho i plánovat rodinu. Takovou diagnostiku bych ráda rozvinula proto, aby se zvýšila šance oplodnit ženská vajíčka.

Jinými slovy: představujete si, že jednou bude mít muž k dispozici test podobný těhotenskému a bude si moci kontrolovat spermie?

Ano, přesně tak si to představuju! A tím i páry, které uvažují o rodině, budou mít lepší přehled, jak si reprodukčně stojí. Ženská neplodnost je samozřejmě druhým směrem našeho výzkumu. Při něm jsem se pokoušeli definovat, jaké fúzní

proteiny se vážou na spermie, a tak jsme objevili protein života. Nazvali jsme jej Maia, po řecké bohyni mateřství. Jsou to tajná vrátka, která k sobě přitahnou spermii, až vnikne do vajíčka. První krůček ke vzniku života. Když jsem to viděla poprvé, byl to silný moment.

Maia je tedy také poznávacím znamením zdravého vajíčka?

Toť otázka, jestli to bez Maii nejde vůbec, nebo jestli se jen sníží schopnost oplodnění. Příroda si nachází většinou záchrana

Rozumím tomu správně, že jste založila firmu?

Aby se náš vědecký poznatek přetavil do praxe a test se tedy dostal do klinik asistované reprodukce či do inseminačních stanic, vedli jsme projekt v rámci Technologické agentury TAČR. Komerční partner projektu se však nakonec rozhodl nepokračovat v aplikační fázi, což nás sice tři roky zdrželo, ale mě donutilo se rozhodnout. Nemohla jsem to tak nechat, nemohli jsme s týmem rezignovat. V roce 2024 jsem tedy odkou-

rozvíjet technologii, najmout prostory pro provozovnu, zařídit vybavení, zaplatit externí poradce...

Ne každý vědec by měl chuť a taky kuráž učit se podnikat, půjčit si miliony...

Vždycky jsem razila zásadu, že na co nemám, si nekoupím, nedělám prostě dluhy. Jenže tomuto projektu fakt hodně věřím, vždyť naše diagnostické a separační testy spermií budou zásadního významu. Reprodukční zdraví je totiž nejcitlivější marker pro celkové zdraví

© Tomáš Nosil

Kateřina Komrsková

Vystudovala biologii a chemii na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy, kde také získala doktorát z vývojové biologie. V současnosti vede Skupinu reprodukční biologie v Biotechnologickém ústavu Akademie věd ČR a působí jako docentka na katedře Přírodovědecké fakulty UK.

Mezinárodně uznávaná vědkyně v roce 2024 založila společnost Molecule 46, která se soustředí na tak zvané deep-biotech aplikace objevů základního výzkumu při řešení problémů s neplodností a klesající kvalitou spermií.

Je autorkou průlomové technologie pro diagnostiku a separaci nepoškozených spermií, jež je určena pro lidskou asistovanou reprodukci, plemenitbu hospodářských zvířat a ochranu ohrožených živočišných druhů.

Žije v Praze, má dvě děti.

nné mechanismy, ani v reprodukci nesází jen na jeden protein. Zatím jsme zkusili jen několik experimentů na buněčných kulturách, je potřeba další výzkum vajíček. Ovšem na spermii je klíč, který zapadá do těchto vrátek na vajíčku. Umím si představit, že také vytvoříme test, který bude hodnotit, jak dobré klíče mají spermie.

Teď ovšem už chystáte výrobu testů na protein CD46. Kdy budou dostupné?

Pracujeme na dvou produktech pro člověka a dvou pro zvířata. To zdůrazňuji, test má uplatnění v obou případech. Pro inseminační stanice bude diagnostická sada k dispozici koncem tohoto roku, sadu pro separaci nepoškozených spermií u hospodářských zvířat pak chceme na trh uvést příští rok. Doufám, že tak zajistíme firmě první tržby, abychom mohli financovat patenty a patentovou ochranu, posílit tým a začít pracovat na certifikačním procesu pro lidské produkty. Certifikace v Evropě trvá obvykle dva tři roky, když máte vše připravené.

pila práva k užívání duševního vlastnictví a založila tzv. spin-off, a to za podpory Biotechnologického ústavu Akademie věd a České zemědělské univerzity, pod jejichž křídly se aplikační část výzkumu realizovala. Nazvala jsem jej anglicky Molecule 46, podle Molekuly CD46, která za technologií stojí. Je to moje firma, ale nefungovala by bez úžasného týmu, který mám, a který spíše jen koordinuju.

Jak se přehazuje výhybka ze základní výzkumu na podnikání?

Na začátku roku jsem se přihlásila do různých akceleratorů, které podporují začínající podnikatele a start-upy. Potřebovala jsem „nalejváru“ o byznysu. A bylo to skvělé. Fantastický byl zvláště akcelerator Středočeského inovačního centra SIC, kde se dokonce náš tým - po absolvování kursů - umístil na prvním místě. V tu dobu jsem také požádala Czech Invest o tzv. technologickou inkubaci, kterou jsme získali, což znamenalo první finanční dotaci. Ta mi umožnila

člověka. První, co příroda většinou zastavuje, když se třeba rozjíždí rakovina nebo jiné neduhy, je plodnost. Naše testovací sady by měly být v budoucnu součástí každodenní péče o zdraví. To je přece úžasná motivace. Proto se projektu věnujeme s kolegy s maximálním nasazením, zdarma, v pracovním volnu...

Takže jste neslevila ani ze své vědecké práce v Biotechnologickém ústavu?

Věda je pro mě stále absolutní prioritou. Přednáším také na přírodovědecké fakultě, jsem tam i místopředsedkyní senátu. Kontakt se studenty považuji za důležitý a smysluplný. Z toho plyne, že nemám času nazbyt, protože také kvůli práci často cestuju a mám rodinu. Řeče-no podnikatelskou hantýrkou: „budgetuju čas.“

A jak to tedy děláte? Kdy třeba promýšlíte vědecké úkoly?

Když usínám, když jedu v autě a zrovna netelefonuju, při obědech. Proto si no-

sím obědy v krabičce, jím sama a přemýšlím. Miluju také jízdy vlakem a nejlepší jsou letadla. Tam nechodí maily ani smsky, nikdo nevolá. Nedávno jsem letěla pracovně do Bostonu a zkorigovala jsem čtyři manuskripty, začala kontrolovat několik diplomových prací svých studentů, promýšlela jsem granty. Byl to skvělý přelet, potřebovala jsem jen, aby trval ještě o trochu déle.

Stíháte být v laboratoři s kolegy?
Nejsem v laboratoři, nepipetuju, už jsem opravdu manažer. Tým 16 lidí manažera potřebuje, a tak to dělám. Máme skvělý tým, založený na důvěře a silné motivaci. Ve vědě neexistuje od osmi do pěti, ale ani od osmi do osmi. Pracujeme i po nocích, o víkendech. Když komukoliv z týmu napíše v jedenáct večer, vždy dostanu odpověď. Tak děláme vědu.

Jak se do vašeho „budgetu“ vejde rodina?
Rodina trpí. Respektive trpím hlavně já, protože mě trápí výčitky. Děti to většínou berou tak, jak to je.

A jak to tedy je?
Tak například dneska jsem měla konzultaci se studentkou, a to v autě, protože jsem univerzitu nestíhala. Moje osmnáctiletá dcera totiž ráno nutně potřebovala pomoci s internetovým bankovníctvím a já se už neodvážila ji odmítnout. Stále dětem říkám „teď nemůžu, teď nemůžu, počkej“ a někdy je to příliš. Snažím se s tím bojovat, aby děti nebyly na posledním místě. Tedy! Vždycky je mám na prvním místě, jsou absolutně nejdůležitější v mém životě, ale práce to stále nabourává, přepisuje.

Mažete ještě ráno chleby?
Samozřejmě, každý den chystám svačinu. Synovi je dvanáct, už je hodně samostatný, ale některé rituály zachová-

váme. Před spaním si také povídáme o tom, jaký byl den, a zpívám mu dvě písničky.

Když jste v zahraničí, přebírá otěže manžel?
Jsme rozvedeni, máme střídavou péči. Když byl syn menší, snažila jsem se být každé odpoledne doma. Přišel ze školy, byli jsme spolu a pak odcházel k tátovi, zatímco já doháněla pracovní resty. Teď je doháním, když jde spát. Skoro každý den pracuji do jedné hodiny po půlnoci, brzy vstávám. Ano, spánkový deficit mám permanentní.

Řešila jste někdy kariéru versus děti?
Měla jsem děti, když jsem se rozhodla je mít. Nicméně jsem ještě z té generace, která byla vychovávána k tomu, aby vystudovala, pak přidala doktorandské studium, postdoktorandské studium, posléze zařídila první grant...Prostě nejprve kariéra, pak budování hnízda.

Takže na hnízdo došlo až po třicítce.
Přesně tak. Bylo mi třicet, když jsem potkala správného partnera.

Správného partnera? Koho si máme představit?
Pro mě byl správný partner ten, u něhož jsem cítila, že jsme biologicky kompatibilní. A dnes také říkám studentům, že by si neměli volit partnery jen podle sociálních hodnot, ale dát také na své pudy a smysly. Jsou velmi důležité nejen pro zvířata, ale i pro lidi.

Říkáte také studentům, zvláště pak studentkám, že se nemusí bát dělat vědu a přitom mít rodinu?
Říkám jim, že nemusí odkládat mateřství, protože se dá nakombinovat se studiem, doktorátem i s prací. Žádná kariéra by nám neměla diktovat, jestli máme přivést na svět dítě, nebo ne. Pokud

máme partnera, pokud můžeme a chceme mít děti, tak proč to odkládat? Snažím se v tomto směru kolegům a studentům pomáhat. Dokonce si myslím, že my, ženy, bychom měly podporovat mladší ženy ve vědeckých týmech tak, aby neodkládaly reprodukci.

Tedy žádné zamrazování vajíček a spermíí na pozdější dobu? Není to trochu v rozporu s vaším výzkumným projektem?
Není to v rozporu. A já osobně považuji social freezing v tak masivní podobě, jak se teď rozvíjí v USA, za přehnaný. Děti bychom prostě měli přivádět na svět, když jsme zdraví. Zamražení vajíček a spermíí je užitečné, ale neměl by to být důvod, abychom založení rodiny odsunovali ke čtyřicítce, padesátce, prostě až bude čas. Všichni přece víme, že v rozběhlé kariéře nikdy není dost času.

Snad mi prominete osobnější otázku: nebyla třeba vaše špičková a velmi náročná kariéra příčinou, že jste se rozešla s manželem?
Nemyslím si, že by moje kariéra jakkoli přispěla k tomu, že se nám nepodařilo manželství. Ale máte pravdu, některé partnery může úspěšná a pracovní zaneprázdněná žena znejistit, iritovat. Pak to ale nejsou správní partneři. Ti nejen že jsou biologicky kompatibilní, ale chtějí si navzájem pomáhat.

Jak tedy konkrétně dnes podporujete mladé vědkyně? Máte v ústavu školku?
Těhotným kolegyním upravujeme náplň práce, aby nemusely pracovat s určitými chemikáliemi, upravujeme časový harmonogram. Věda se dá často dělat i doma, meetingy řešíme on-line, když se třeba dostaví ranní nevolnosti. Teď tu máme kolegyni, která se po půl roce vrací z mateřské, protože má vědu

strašně ráda. Má tedy částečný úvazek, střídají se s manželem, který je v ústavu také zaměstnaný. Anebo kolegyně přichází s dcerkou do ústavu a já nepochybují o tom, že svou práci stihne. Takové ženy pracují velmi efektivně.

Kolik máte žen v týmu?
Mám jich víc než mužů. Ti jsou tři. Reprodukce hodně přitahuje ženy, věda vůbec víc přitahuje ženy. Stále v ní není také zrovna nejvyšší platové ohodnocení, což pro muže představuje větší problém než pro ženy. Nicméně u nás máme na-prosto genderovou vyrovnanost v plattech, na to vždy dohlídnu.

Jestli to takhle půjde dál, muži budou ve vědě asi brzy chybět úplně. Budete je postrádat?
Kdyby muži nebyli ve vědě, byla by to zásadní ztráta.

Jsou kreativnější než ženy?
Nemůžu takhle generalizovat. Snad jsou muži víc orientováni na data, na jejich analýzu a statistické vyhodnocování, na interpretaci. Ženy jsou možná kreativnější. Je to ale hodně individuální. Každopádně mužský a ženský přístup je potřeba kombinovat, v tom je to zajímavé. Proto musíme podporovat i muže.

Co tím máte na mysli?
Jeden kolega do laboratoře často chodí s dcerami. S tou mladší, která nesnášela školku, často i pipetoval v náručí a ná-zorně nám ukazoval, že muži jsou také schopni kombinovat práci a otcovství. A to s radostí podporuji.

Irena Jirků
Autorka je šéfredaktorkou časopisu Finmag, pro něj vznikl tento rozhovor

KNIHA, O KTERÉ SE MLUVÍ

Moje Žlutá ponorka

Jón Kalman Stefánsson

Na následujících stránkách se vydáme různými směry a zastavíme se v různých dobách na rozličných místech; v Mezopotámii před pěti tisíci lety, ve východním Středomoří roku třicet tří, v ulici Safamýri v Reykjavíku a na severním Islandu v oblasti Strandir někdy začátkem sedmdesátých let minulého století, v Keflavíku asi o deset let později a na dalších místech, s jejichž vyjmenováváním teď nebudu zdržovat — ale všechny ty cesty vedou tak či onak sem, do tohoto krásného veřejného parku v Londýně, jednoho slunečného srpno-vého dne roku dva tisíce dvacet dva, kde sedím s nohama přes sebe nedaleko osmdesátiletého Paula McCartneyho, starého beatlesáka, jenž hledal úkryt před sluncem, vedrem a slávou, a našel ho pod košatým dubem, který je mnohem starší a nápadně zdravější než celá britská velmoc. Nutně si potřebuju s McCartneym promluvit, jenže to, co mám na srdci, je tak nestejnorodé a má tak komplikovaný kořenový systém, že se mi to stále ještě nepodařilo dostatečně rozmotat. A proto si dávám na čas s tím, abych ho oslovil. O některých záležitostech totiž platí, že potřebují dlouhou předeheru, vyrůstají z různorodých událostí, příhod, vzpomínek i zapomínání, jsou to příběhy, ve kterých kráčí těsně vedle sebe věci podivné a všední, tragédie a komičnost, radost a smrt. Ve kterých nutí Bůh a náš táta Johnnyho Cashe, aby

zpíval děsné námořnické odrhovačky, Beatles složí novou písničku na zadním sedadle autobusu, který projíždí Hvalfjordem, tulení mláďata pláčou, neod-

hledá, ve kterých román o Keflavíku vypráví o lásce a hromádce šatstva, v srdci Benjamína, učitele autoškoly, se objeví pukliny a někdo spadne jako hvězda, která už nesvítí, do temného oceánu mezi Keflavíkem a Gardem, ve kterých Kristus přizná, že má strach a že nesnáší kříže, a nakonec se pátrá po prvním a ztraceném svazku Bible. Proto si myslím, že se klidně můžete připásat, protože tady může dojít k čemukoliv. Obzvlášť k tomu, čemu nerozumíme.

Boha by nikdy do Beatles nevzali
Když nastalo rozpolcení a nepokoje

Skladby Things We Said Today a Yellow Submarine, ta druhá v podání Ringa Starra, byly moje oblíbené písničky od Beatles na sklonku roku devatenáct set šedesát devět a v prvních měsících roku následujícího. Asi sotva musím obhajovat nebo vysvětlovat, proč jsem si oblíbil tu první, ale Yellow Submarine, kterou málokdo považuje za nějakou významnější skladbu Beatles, je pochopitelně jiný případ. Moje matka se mě ji snažila naučit zahrát na malou foukací harmoniku, kterou nám její sestra poslala z ciziny, a vysvětlit její text, vypovídající o naší dětinské a přitom bolestné touze po nějakém útočišti v životě, ně-

jakém neviditelném světě, kam na nás nemůžou nároky a rány světa zdejšího. Ale pak moje matka zemřela a zmizela ve tmě. Zmizela do ticha, kde se proměnila v němý stesk, nejvyšší horu Islandu, a o několik měsíců později Beatles rozcupoval život spolu s těmi, co na nich parazitovali. Světoznámá skupina se rozpadla, rozklížila se do nepřátelství, celý svět se začal rozpadat a lidé se v něm začali ztrácet. No, asi trochu přeháním. A hned jsem odbočil jinam. Poněvadž když naznačuju, že našemu světu se někdy podařilo být celistvou jednotkou, mám na mysli světu lidí, a že tedy měl možnost se rozpadat, vydávám se na tenký led. Dá se dokonce tvrdit, že rozkol je pro nás přirozeným stavem, že je prokletím naší krve a byl jím, pokud se dá věřit *Starému zákonu*, už od té doby, co Bůh vyhnal Adama a Evu ze zahrady Eden. Udělal z nich bezdomovce, proměnil je v uprchlíky, a pak na ně zlostně křičel: Po všechny dny svého života nebudete mít klid! Bůh pravděpodobně chápe slova po *všechny dny života* jinak než my, protože se zdá, že jeho závažné prokletí časem slábne a ochabuje takovou měrou, že za několik století je Bůh nucen zmást lidem jejich řeč, takže přestali jeden druhému rozumět, a to opět vedlo k rozpolcení a nepokojům. A od těch časů se nám nedostává jednoty, ani harmonie.

bytný rybák klove zobákem do smrti, stesk je nejvyšší islandská hora, mrtví si myslí, že Ringo Starr je novým biskupem na Hólaru, deník *Náš čas* má zásluhu na tom, že je Island obydlený. Ve kterých minulost nikdy neskončí a naše hora nás

Andělské zvony a Hospodinovy nadávky

Maminka, která mi často předčítala, říkávala, že knihy mají více rozumu než lidé. Ale ne všechny, dodala vždycky; ovšem v těch nejlepších najdeme odpovědi na naše otázky. Jaké odpovědi, mami, ptal jsem se jí, ale ona umřela a úplně se mnou přestala mluvit. Nejdřív si myslím, že se na mě zlobí, protože jsem neumřel s ní, ale pak si uvědomím, že už nemůže mluvit. Lidi, co umřou, přijdou o hlas a v ohledu řeči zůstanou zcela bezmocní, takže strašně potřebují ty, co žijí.

Což znamená, že moje maminka potřebuje mě.

Jedině já jí můžu její hlas vrátit. V tom je můj táta úplně k ničemu.

A já tudíž začnu číst jako posedlý.

Bohužel je mi ale teprve nějakých šest nebo sedm let, svět je veliký a knih v pojízdné knihovně je nepočítaně, a některé jsou tak nesrozumitelné, že to člověk vzdá už na třetí stránce. Ale musím uznat, že Tarzan je prima, moc prima, a je to takový silák, že Bůh ve *Starém*

zákoně by měl co dělat, aby ho přebral. Knížky o Tarzanovi ale nejsou nijak zvláštní moudrost. Přečtu jich sedm na jeden zátah a nejsem o nic blíž k tomu, abych mamince vrátil hlas, nebo abych pootevřel dveře, které oddělují život a smrt. Ale pak si vzpomenu na *Bibli*. Tatínkova nejstarší sestra mu dala výtisk *Bible*, když maminka umřela, se slovy, že ta kniha nejen že zná všechny odpovědi, ale taky dovede utěšit. Zacelí všechny rány. Což je přirozeně úplně úžasné. Ale stejně jsem si nevšiml, že by se ji táta pokusil číst, ležela netknutá na maminčiných knížkách na policičce, a tam se na ni snášel prach a ticho. Třeba se táta nechtěl nechat utěšit, nebo neměl zájem znát na všechno odpovědi.

Nevím proč.

Možná proto, že někdy jsou samotné odpovědi největší bolest.

Kdo se nechá utěšit, přestane oplakávat ty, kteří mu odešli, zanechá je němě v temnotách.

Takže náš smutek a stesk je to, co drží ty mrtvé u nás — jakmile se necháš utěšit, beze stopy se utopí ve tmě.

Jón Kalman Stefánsson (1963, Reykjavík) je jedním z nejvýznamnějších islandských spisovatelů současnosti. Patří k malé skupince ostrovních autorů, kteří se zajímají zejména o život mimo město: jeho první tři prózy, sbírka povídek *Skurðir í rigningu* (1996) a romány *Sumarid bakvið brekkuna* (1997) a *Birtan á fjöllum* (1999), tvoří venkovskou trilogii, v níž se vypravěč snaží bez nostalgie zprostředkovat svět svého dětství. Oceňovaný román *Sumarljós og svo kemur nóttin* (2005; česky: *Letní světlo, a pak přijde noc*, dybbuk 2009) stylem evokujícím prapůvodní rytmičtý způsob předávání příběhu vypráví o tom, jak se obyvatelé zapadlé islandské vesnice perou s otázkami starými jako lidstvo samo: jak žít a jak přežít. Následovala trilogie *Himnaríki og helvíti* (2007; česky: *Ráj a peklo*), *Harmur englanna* (2009; česky: *Smutek andělů*) a *Hjarta mannsins* (2011; česky:

Lidské srdce), která pojednává o malé rybářské obci předminulého století odolávající běsnícím živlům. Dalším do češtiny přeloženým dílem je rozsáhlá saga *Fjarvera þín er myrkur* (2020; česky: *Tvá nepřítomnost je tmou*, dybbuk 2022), jež vykresluje komplexní obraz vzájemně se překrývajících osudů postav pronásledovaných metafyzickými otázkami. Stefánssonova díla byla přeložena do mnoha jazyků a nominována na řadu literárních cen, například Cenu Severské rady pro literaturu.

BÁSEŇ MĚSÍCE

V dobrém to začíná, v dobrém to končí...

Tomáš Přidal

V dobrém to začíná,
v dobrém to končí,
v srdci ulpívá špína,
když před druhým zavřeme oči.

Můžeme se líbat,
můžeme řvát,
nasadit masky rozmilých liščat,
být někým i nikým, teď a napořád?

Pro druhé umíme dýchat,
sobě si vyprávět životy,
v hlase zní náhlý chlad,
když myšlenky rozladí falešné noty.

Dotknout se duše na mezeru dlaně,
je odvahou a troufalostí?
Říct bolestivé, ač nikdo nebyl zraněn,
v úderu srdeční ozvěny do hrudní kosti.

Milovat stále víc,
nikdy neříkat nikdy,
mizet v záři měsíčních svící,
provádět zázraky, nikoliv laciné triky.

Jsme spasitelé hříchů pekel,
empatičtí a nesmiřitelní,
ve snu jsem to náhle zvěděl,
v Osudové noci, než jas den opět rozední.

Jsme posledními úkazy přítomných životů,
možná jsme a možná jsme nikdy nebyli,
naše cesty řídí vzlety i pády bez zkušených pilotů,
úděl je žít naplno, dokud nás věčné tmy podruhé pohrbí.

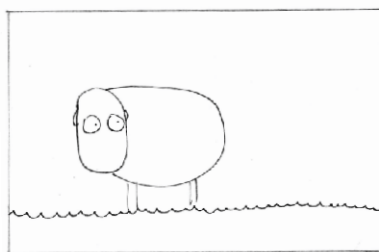
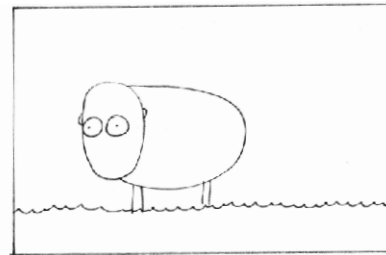
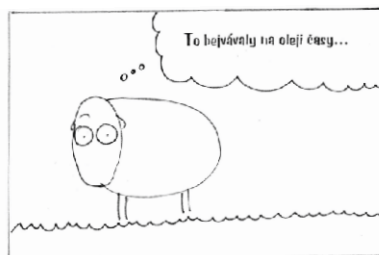
Pro druhé umíme dýchat,
sobě si vyprávět životy,
v hlase zní náhlý chlad,
když myšlenky rozladí falešné noty.

Dotknout se duše na mezeru dlaně,
je odvahou a troufalostí?
Říct bolestivé, ač nikdo nebyl zraněn,
v úderu srdeční ozvěny do hrudní kosti.

Milovat stále víc,
nikdy neříkat nikdy,
mizet v záři měsíčních svící,
provádět zázraky, nikoliv laciné triky.

Před vzlyky zamkněte ústa,
v dobrém to začíná na třetí poločas,
v dobrém to končí, jako vítězná a čistá
chudoba, jež hodnotou emocí nabírá pravý úžas.

KOMIKS - Zlá ovce

Michal Jareš

„Totéž říkáme o léčivých medikamentech.“
„Z čeho mě chceš vyléčit?“
„Ze slabé důvěry.“
„Má důvěra vidí.“
„Ale je silně krátkozraká. Nezabíhejme však. Věděl jsem, že existují dívky, na které stačí namířit pohled a ony se vzdají.“
„Tím jsme se ovšem nevrátili k Martě,“ připomněla důrazně Farrova choť.
„Máš jistotu, kterou by ti mohla závidět leckterá novostavba.“
„Mim také důvody pro své přesvědčení o Martě.“
„Řekni mi je.“
„Marta je Marta.“
„Přehlížíš, že každá prostota není geniální.“
„Mam tolik jiných důvodů, že bych jimi mohla pohnět elektrárnu. Ale to celé je nesmysl.“
„Řekni mi své důvody.“
„Opakuješ se.“
„Budu spokojen, když se nebudeš opakovat ty.“
„Marta má vybrané chování.“
„Na neštěstí nevíme, kdo jí ono chování vybíral.“
„Ubalde, vyzývám tě, abys řekl přímo co máš proti Martě.“
„Prosím. Marta je milenkou jistého malíře.“
„Ubalde, dovedla bych ti odpuště, že piješ už za bílého dne, ale to, že piješ tajně, nikdy.“
„Jak viš, nepomůže ti nyní ani pár koní vzít tvoje slova zpět.“
„Nechci je zpátky. Jsem ráda, že jsem se jich zbavila. Ponech si je jako spropitné za urážku Marty.“
„Přijde čas...“
„Čas neumí chodit. Kdyby to dovedl, držel by s námi krok a my bychom nestárlí.“
„Působí na tebe přitažlivost nesmyslu. Slyším-li tě takto mluvit, myslívám si, jak blahodárné by bylo, mít u svého pokoje nový patentní zámek s jediným klíčem a s izolovanými stěnami.“
„Tuším, že zřizování soukromých blázců se nedovoluje.“
„Co to znamená?“
„Chtěla jsem říci, že dosud nejsi nebezpečný. Zatím škodíš jen Martě.“
„Nejsi tím, čím jsi bývala.“
„Opravdu. Příblylo mi na trpělivosti.“
„Shrnu-li všechny tvé výroky...“ začal Farr bojovně.
„Nedělej to. Pomačkáš je a unikne ti smysl.“
„Ten už dávno přehl. Skutečně, tvoje věty jsou nesmírně křehké. Proto tolik dbáš, aby nenarazily na rozumný nápad.“
„Urážíš mě.“
„Jen velmi nedovedně. Prál bych si ovládat námořnickou hantýrku.“
„To je vrchol. Mohu ti omluvit jen tehdy, vyjde-li najevo, že jsi se pokoušel o kotrmelec na betonové dálnici.“
„Mám pro všechno pevný podklad. Kotouly provozuji pouze když sleduji, co mi říkáš.“
„Vidím, že jsme po mnoho let prováděli pošetilost.“
„Myslíš výchovu Marty?“
„Myslím to, že si tykáme. Máme k sobě dál než objevitelé severního a jižního pólu.“
Seděli proti sobě jako lidé, kteří čekají na spojení. Mrzeli se každý na sebe, protože tu byla příčina mrzet se na sebe. Usmíření by přišlo automaticky. Stačilo stisknout knoflík osobní prestiže. Ten jda ztuhla.
„Dávali jsme se kdysi společně na západ slunce,“ pravila Farrova choť tiše. Mohlo to být myšleno jako samomluva.

„Vy se chcete vrátit zas k dívce na obraze! Vážím si sice vytrvalosti, ale jen pokud nekončí u obnažené ženy.“
„Přeji si hovořit o vás.“
„Se mnou?“
„Ano.“
„Budu si nadřizovat.“
„Nemáte v čem.“
„Nuže, narodil jsem se...“
„Začnete obdobím mužnosti.“
„...a tu jsem pocítil neznámou sladkou touhu.“
„Také jsem si myslil. Ale jsem zdvořilý.“
„Jaký ještě?“
„Otuzilý, čistotný a chlapecky roztomilý.“
„Může vás něco strhnout k tomu, abyste mluvil rozumně?“
„Doufám, že jsem mimo toto nebezpečí.“
„Máte skreslený obraz o sobě.“
„Nedivte se. Autoportréty jsou těžké. Člověk se vidí jen v zrcadle.“
„Potřeboval byste, aby vám někdo nastavil nové, rovné zrcadlo.“
„Na mně nezáleží. Mohu být nezajímavý jako telefonní číslo. Důležité je, co vidím na jiných.“
„Poznal jsem, že nejraději nevidíte nic.“
„Ležící žena vám nejde z hlavy.“
„K té se ještě vrátíme.“
„Jako všichni ostatní muži.“ povzdychl Martin.
„Máte nesmírně ploché myšlenky. Prchají, když jen ucítily pach logiky.“
„Dopřávám jim volnosti. Nenávídím drezuru.“
„Snad bych se s vámi snáze dohovořil, kdybych se zbláznil.“
„Nebo já.“
„Vy už jednou jste.“
„Urážíte mě?“
„Ani zdaní. Lidem vašeho druhu chybí do ovládnutí světa už jen početní převaha.“
„Správně, jsem mužem budoucnosti.“
„Jak si stojíte v přítomnosti?“
„Sedím si.“
„Jaká je vaše situace?“
„Porézní. Uniká mi úspěch.“
„Šel jste za ním?“
„Šel, ale utekl mi. Zdržel jsem se tím, že jsem několikrát musil honit bycha.“
„Těším se, až opět zasednu do okruhu lidí, kteří používají slov k vyjádření souvislých myšlenek.“
„Jste pohodlný.“
„Souhlasím. Jsem dokonce takový lenoch, že chodím po nohou. Kdežto vy, kteří se nevyhýbáte námaze, potřete patně i tento zvyk.“
„Máte podivné nápady. Nehledě k tomu, že by to dělalo potíže při smekání. Je vám něco?“
„Nic.“
„Je vám prázdno?“
„Ne.“
„Nemluvíte se mnou?“
„Hloubám.“
„Mohu vám pomoci?“
„Pohleďte. Slyšel jsem, že člověk vznikl z ryby. Jednomu konci ryby se říká hlava, druhému

jinak. Kdo mi zaručí, že to nebylo popleteno?“
Tentokrát hloubal Martin.

„Prodejte mi ten obraz,“ pravil náhle Farr.

„Nemohu. Opravdu ne. Ze dvou důvodů, z nichž jeden dokonce žije.“

„Půjdu,“ oznámil Farr. „Rýsuji se mi děsně události, které by vznikly z prodlení. Ale my dva nejsme hotovi. Budeme mít spolu ještě mnoho co dělat. Netvařte se spokojeně. Nemáte se nač těšit. Rád bych, aby tyto věty byly semenem zlých předtuch. Jinak se nevyvarujete překvapení.“

„Mám vás vyprovodit?“

„Děkuji. Najdu si cestu sám jako posel boží.“

„Prosím, ale neuhdíte.“

„Nemám do čeho.“

„Pravda. Cestou nejsou žádné svody.“

Martin zavěšel dveře za svou návštěvou. Zbýval po ní nedopalek cigarety a dojem prostoupený otazníkem. Něco se dělo a Martin se pokusil vyzvědět co. Byl, bohužel, příliš rázný. Přistoupil ke kořenu věci a vytrhl jej. Věc zašla. Zůstal problémem. Ten řešil Martin podobně. Jako by vytahoval zátku z láhve. Obvyčejně spadla dovnitř.

„Nazdar,“ řekla vstupující devatenáctiletá dívka. V jejím pozdravu bylo tolik lásky, kolik se jí vejde do jednoho slova, aniž by přetékala.

„Nazdar,“ odpověděl Martin. Nebyla to přesná kopie předcházejícího výroku. Cítý a peníze jsou těžko k padělání.

„Jdu ti uklidit, Martine.“

„Pospěš si, Jano.“

Ano, Jana se jmenovala. Vedle toho byla decrou madam Penzion. Měla ještě jiná poslán.

„Maminka už ví, in ji rozbil zrcadlo v koupelně. Co jí řekneš?“

„Svedu to na krupobití.“

„Martine!“

„Co je zase? Spadlo ti opět něco do oka?“

„Neznesvěcuj vzpomínku na naše sblížení.“

„Co jsi chtěla?“

„Ty necháváš stát můj obraz tak, že jej může každý vidět. Co kdyby přišla maminka?“

„Nepoznala by tě. Nikdo by tě nepoznal. Zidealizoval jsem tě“

„Co tím chceš říci?“

„Maloval jsem prostě moc ženského těla. Víš to přece. Nešlo mi o tebe.“

„Používáš minulého času s plným rozmyslem?“

„Samozřejmě. Můj poklade.“ Musil to dodat. Jsou ženy, které si vynutí mnohem více.

„Neříkej tni poklade Mohl bys mě jednou chít vykopnout.“

Martin to odmítl výrazem. Důrazně jednou provždy.

„Byl tu totiž kupec,“ řekl.

„Tys mu ukázal L. ežící ženu? Ty mě chceš prodat? Nejsem přece nevěstka.“

„Jsi mladá, ale moudrá,“ pravil Martin v hluboké vděčnosti.

V dalším okamžiku Jana uklizela. K této nezvyklé manipulaci ji donutil příchod Alberta.

„Máte tu nějaký hadr na utření prachu, pane Hanychu?“ otázala se Jana.

„Nemám, slečno.“

„Dojdu si proň.“

Tato lehounká konversační komedie byla vyštírána Albertem.

Mluvil o půhnoci.

III.

Farr namířil od Martina rovnou domů. šel pěšky, ale nehvízdal si k tomu řízný pochod. Jednak proto, že by si nestačil, jednak proto, že se soustředil na událost v penzionu. Uvažoval všemi směry, ale výsledky zůstávaly vždy špatné, a ještě se stále kazily.

Farr protíkal mezi lidmi. Minul jednu křižovátku. Minul druhou. Minul policistu. Minul roh. Minul dům, kde bydlil. Vrátil se. Vyběhl nahoru. Vzpomněl si na výtah, chtěl se opět vrátit, ale místo toho opět dostal vztek a zazvonil.

Otevřela mu Cilka. Ani při nejlepším vůli to není důvod k lástění. Ale tvářila se nezučastněně!

„Zdá se mi, že byste si šla nejraději pouštět draka,“ nařkl ji Farr. „Je doma moje paní?“

„Ano.“

„Musím s ní mluvit.“

„Mám vám to zprostředkovat?“ zeptala se Cilka. Zmizela však dříve, než ji Farr mohl ublížit.

„Chťel jsi se mnou mluvit, Ubalde?“

„Cilka půjde pryč od nás,“ oznámil Farr tvrdě.

„Ano. Marně bychom ji přemlouvali. Už se těší na práci v zahradě. Ona má ráda macešky. Ale ty se dusíš, Ubalde. Uvolni si límeček. Nepomůže-li to, poohlédneme se po doktorovi.“

„Přeji si mluvit o něčem jiném.“

„Jestliže nemáš přesné thema, můžeme vzít na přetěs moji šatnu. Mohu-li tak nazvat onen antikvariát.“

„Mám přesné tema.“

„Jsi velmi nervózní, Ubalde. Meleš pod stolem nohama. Začneš-li si kousat nehty, odejdu.“

„Puť mě konečně ke slovu, nebo si ukousnu nohavici.“

„Co se sebou děje? Nepoznávám tě.“

„Budeš si musit zvykat na změny. Dobrým příkladem ti může být mapa Evropy.“

„Stáváš se duchaplným. Raději bych viděla, kdybys dětinštěl. A polkni si. Máš něco nezdravého na jazyku.“

„Mám na jazyku bílý potah od té doby, co Marta sama vaří.“

„Martu nech na pokoji. Je hodné dítě.“

„A nyní mlč, prosím. Jakýmsi nedorozuměním jsme se dostali k tomu, o čem chci hovořit.“

„Jsi bláhový! Ve svém věku se přece nebudeš učit vařit.“

„Máš pravdu. Ale víc už nepodotýkej. Musíme si promluvit o Martě.“

„Poslouchám tě.“

Farr si okamžik liboval v této nezvyklé situaci. Pochopil však, že tichý výkon své manželky nesmí hned napoprvé podrobit dlouhé zkoušce.

„Byla jsi mi dobrou ženou.“

„Nermtuť se proto, staroušku. Zapomeň, že se protivy přitahují. Ty nejsi protiva.“

„Dala jsi mi krásnou dceru.“

„Dala jsem ti víc. Nejprve sympatii, pak svou lásku, pak Martu, nedávno tu pepita kravatu a teď už zas spoustu svého času.“

„Řekla jsi o Martě, že je hodné dítě. Nejprve musím popřít slovo dítě.“

„A tím jsi skončil. Vím, uniká ti Martin intimní život nyní, když je mladou ženou.“

„Tobě, bohužel, také, má dráhá.“

„Je lépe, neznačí-li rodiče své děti, než kdyby tomu bylo naopak.“

„Nedávno,“ pokračoval neúprosně Farr, „jsem Martu zasnoubil.“

„Nikdo nečeká, že za ní uděláš něco víc. Ani bys nemohl.“

„Domníval jsem se, že jsem tím Martu zajistil. Nyní dovol malé přirovnání. Zasnoubená dívka je jako odjištěná zbraň. Muž si myslí, že ji může bez překážek použít a ona se nebrání výstřelkům.“

„Jsi nechtutý.“

SLOUPEK

Blýská se na lepší časy?

„Kdyby aspoň byla ve hře nějaká pořádná ženská! Mamí, to by bylo zajímavější, ne?“

„Hm, zajímavější.“ Jak vysvětlit novopečené voličce, že tvář Jany Bobošíkové na bilbordech mi – před lety, stejně jako nedávno – žádnou radost nedělala. Také paní Konečná v kombinaci se zbloudilou sociální demokratkou mi nenalila víc optimismu do žil.“

„A kterou dámu by sis teda za pár roků na Hradě představovala?“

„No, nevím. Ale máme přece dobré příklady, ne? Benazír Bhuttová, Edith Cressonová, Violeta Chamorrová, Angela Merkelová, Giorgia Meloniová, Zuzana Čaputová či Madelaine Albrightová, Condoleza Riceová, Kamala Harrisová, Ursula von der Leyenová nebo Kaja Kallasová... Taky Poláci měli ženu v čele země, ne? A ve Francii je Le Penová. Sice šílená, ale je to silná politička, která aspiruje na prezidentku.“

„Američani si prezidentku nezvolili!“ snažím se čelit, ale je z toho nahrávka na smech.

„Ale jednou zvolí! Určitě zvolí! Oprah bude prezidentkou USA!“

Ach, jo. Už je to zase tady: Oprah for President! Že to skandovaly hollywoodské hvězdy, které vyhlásily lovnou sezonu na predátory, chápu. Že je to heslo zneuznaných, zvláště pak těch s nadváhou a zálibou ve slazených pekanových ořeších, беру. Ale proč to musím poslouchat doma!

„Oprah by to tady všem nandala,“ přitvrzuje naše aktivistka a mává mobilem: „Jen se na ni podívej! Nemá tolik titulů, nedisponeje bonmoty, ale je o tolik lidštější, empatičtější a zábavnější! A ten její příběh!“

Kdo by ho neznal. Říkejme si spolu: Čist se naučila u chudé babičky, v devíti ji znásilnil bratranec, pak strýc, ve čtrnácti porodila, v osmnácti se stala Miss Tennessee, v pětadvaceti měla už svůj pořad a v padesáti vlastní televizní stanici, po šedesátce produkuje filmy, čile investuje a podporuje Afričany. Když pochválí knihu, je z ní bestseller, když vyzpovídá amatéra, je z něj hvězda, stejně jako z podvodníka, kterého měla za hrdinu. A když dotlačí do televizního studia na vozíku 30 kg tuku, začne držet dietu celá Amerika...

Fuj. Těch třicet kilo, které shodila, mě hází roky zpět. Oprah Winfrey tehdy excelovala v proslulé talk show a její časopis odebíral i majitel pražského vydavatelství, v němž jsem působil. „Takhle to budeme dělat!“ přivítal mě jednou a na stůl hodil objemné výtisky. A tak jsme celý rok fotili titulní stránky podle magazínu O, který vždy zdobí božská Oprah: v růžovém sáčku voníce k rozkvetlé jabloni, v brčálové plesové róbě, v župánku obklopena mazlíčky. Jména těch retrivérů si pamatuju dodnes, bylo to totiž martyrium, když jsme bleďoučké modelky cpali do fňavých outfitů a v Průhonickém parku je aranžovali po vzoru korpulentní Afroameričanky.

„Ať jsme dělali, co jsme dělali, nefungovalo to. Nestoupil věhlas časopisu, neprodalo se víc výtisků, milá dcero. Ně které příběhy jsou nepřenositelné.“

Naštěstí. To už si říkám tiše pro sebe. Ale... Letos přece uspělo při parlamentních volbách vůbec nejvíc žen v historii České republiky. Tak třeba se přece jen blýská na lepší časy, i když se nám to teď zrovna nezdá. Co myslíte?

Irena Jirků

KULTURNÍ KURÝR

NOVINKY ZE SVĚTA KNIH, AUDIOKNIH A HUDBY

KNIHY

Jaký byl svět před sto lety?

Současným čtenářům jej poutavě přibližuje výbor důležitých a zajímavých historických dokumentů z počátečních let první republiky (1918–1925). Na rozdíl od jiných antologií, které se soustřeďují především na „významné dokumenty“ politických či právních dějin, usiluje tento výbor o širší záběr od politiky přes kulturu a společenský život, od textů vážných a oficiálních až po nevážné satiry a perzifláže, od úředních záznamů až po fikci, ukázky z poezie a prózy. Obsahuje některé texty známé i řadu těch již zapomenutých, od doby svého vzniku znovu netištěných. Publikace je vhodná pro čtenáře se zájmem o první republiku i pro použití ve školní výuce. Historické texty jsou doplněny stručnými úvody, jež je zasazují do dobových souvislostí, dále podrobnými vysvětlivkami méně známých pojmů a dobových reálií i odkazem na související dokumenty ve výboru.

Stoletý věčejšek. Československé texty z let 1918–1921. Praha, Academia 2025, 548 stran

Popová historie, jak ji psaly ženy

Chápání lidské tvorby a tvořivosti bylo a stále je poznamenáno patriarchátem. Co je pro muže samozřejmostí, pro ženské autorky stále znamená výzvu a bitvu navíc. Málokde to je tak zřejmé jako v populární hudbě. Sledovat dráhy přelomových hudebnic od Billie Holiday přes Kate Bush až po Fever Ray proto neznamená jen zkoumat vývoj hudby ve dvacátém a současném století — je to také příběh emancipace a sociální změny, která přesahuje hudbu. Ženská práce líčí dílo i osudy řady zpěvaček a autorek, které proměnily hudbu i svět. V příbězích Niny Simone, Patti Smith, PJ Harvey, ale také Yoko Ono či Laurie Anderson vypráví o přístupech, tématech a možnostech, které by se bez jejich vůle vystoupit, být nekompromisní nebo zápasit s všemožnými okolnostmi nikdy do dnešní hudební krajiny nepromítly. Pavel Klusák přichází s knihou, která svědčí o tom, že popkultura je výmluvným odrazem světa, jeho bitev a proměn — a která zároveň poukazuje na množství vzrušující a inspirativní hudby zásadních autorek, která oslovuje všechny bez ohledu na gender.

Když autor potká v parku Paula McCartneyho

Spisovatel, kterým může být i sám autor Jón Kalman Stefánsson, potká v londýnském parku postaršího Paula McCartneyho, který tam hledá úkryt před slun-

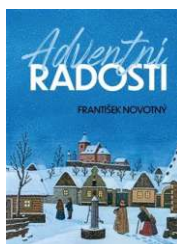
cem, vedrem i slávou. Bývalý člen The Beatles je hrdinou jeho mládí, a tak ho napadne, že si s ním promluví. Nejprve se však na tento rozhovor musí řádně připravit, utřídit si své vzpomínky a změt emocí všeho druhu, o které by se chtěl se svým idolem podělit... Vyrostl v Keflavíku v sedmdesátých letech, a pod vrcholky celé země i v něm samotném se tenkrát rozprostíral smutek. Jako malý kluk se v jedné větě dozvěděl, že mu právě zemřela matka. O několik měsíců později už trávil léto v nové rodině. Divoká krása islandských fjordů se mu stala lékem na otcovo samotářství, alkoholismus a jeho tíživé mlčení. Utočiště si hledal i v knihách a v Bibli, ale tam našel jen neurvalého Boha, stejně omylného, jako byl jeho otec. Biblické učení ho tedy jen rozčlilo a dalo jasně najevo, že opravdové odpovědi na své otázky bude muset hledat jinde. V průběhu let se sám stal spisovatelem. V tomto autobiografickém románu vedle sebe koexistují různorodá místa i čas, setkáváme se například se šíleným taxikářem, instruktorem autoškoly s křehkým srdcem nebo třeba Ringem Starrem v roli biskupa. Kristus přiznává, že má strach a že nesaší kříže... Klidně se připsejte, protože tady může dojít k čemukoliv. Tento nový odvážný Stefánssonův román nám navíc nabízí příležitost pochopit kvintesenci celého jeho rozsáhlého beletristického díla.

Stefánsson, Jón Kalman: Moje žlutá ponorka. Praha, dybbuk 2025, 304 stran

Adventní čas ve vzpomínkách

Knih adventní radosti je souborem úsměvných fejetonů a básní s adventní tematikou, z nichž mnohé zazněly během let při vysílání desítek autorových pořadů v rozhlasu, televizi, na divadelním jevišti nebo besedách. V laskavém vyprávění bude mít čtenář možnost setkat se s takovými osobnostmi, jako byli Luděk Munzar, Karel Capek, Josef Lada, Jiří Tichota, Pavel Jurkovič, Adam Michna z Otradovic, Jakub Jan Ryba či Jaroslav Krček. Připomeňte si adventní zvyklosti a tradice a nechte se přenést do světa vlídných a laskavých časů, k poetice událostí předvánočních a vánoční doby. Kniha je doplněna ilustracemi Josefa Lady a fotografiemi z tradičních výstav betlému v Betlémské kapli.

Novotný, František: Adventní radosti. Praha, Radioservis 2025, 150 stran

AUDIONAHRÁVKY

Toulky první republikou

První republika evokuje idylickou dobu demokracie, elegantních šatů i úcesů a krásného umění. Zároveň to bylo období mnoha rozporů, sociálních a národnostních problémů i politického hašteření. Díky pořadu Toulky první republikou můžete tuto dobu prozkoumat ve vši její šíři. Vedle velkých politických dě-

jin si připomenete i kulturní události. Dozvíte se, jak vypadal život běžných dělníků, jak cvičili sokolové, jak vznikaly první trampské osady, jak se šily kostýmy i běžné oblečení v módních salonech, jak zněla dobová hudba, jak vypadal nábytek, obchod nebo reklama, ale i to, jak vypadaly tehdejší hampejzy. Stranou nezůstanou ani slavné automobilové značky, Baťovo obuvnické impérium nebo úspěchy českých letců. Zavzpomínáte také na sport od prvních olympijských medailí po fotbalový derby pražských S. Zkrátka první republika ve vši své rozmanitosti.

Toulky první republikou. Praha, Radioservis 2025. Průvodci: Jiří Vyoralík, Jana Stryková a Jaroslav Plesl. Režie: Jitka Škápíková, Petr Vodička. Celkový čas: 10:58:52 hodin

Před mrtvými se neschováš

Mysteriózní rozhlasový šestidílný seriál vás zavede na jeden obyčejný vesnický pohřeb, který bude mít nečekanou dohru. Jak si udobřit našťavaného ducha a uklidnit splašené svědomí? Seriál je určený jak pro děti, tak pro rodiče, kteří ocení humor i možnost vrátit se na chvíli do dětství. Knižní předlohu, která získala Magnesii Literu, vydalo v roce 2024 nakladatelství Labyrint. Účinkují: Igor Bareš, Jaroslav Štátný, Rikka Muchowová, Ondřej Rychlý, Jitka Smutná, Filip Kaňkovský, Hanuš Bor, Ctirad Götz, Pavel Batěk, Miroslav Hanuš, Adam Ernest, Jan Vlasák, Veronika Lazorčáková, Mikuláš Čížek.

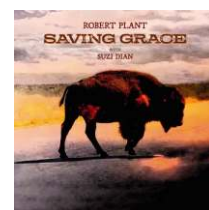

Dočkalová, Bára: Kost. Praha, Radioservis 2025. Celkový čas: 01:34:56 hodin

HUDBA

Plant tentokrát akustický

Legendární britský zpěvák a bývalý frontman Led Zeppelin, Robert Plant, vydává nové album s názvem „Saving Grace“. Tato nahrávka je výsledkem jeho pokračující spolupráce s kapelou Saving Grace, v jejímž čele stojí zpěvačka Suzi Dian. Obsahuje deset coververzí písní od různých umělců. Tento projekt se zaměřuje na intimní, folkové a bluesové interpretace, které se výrazně liší od Plantoovy rockové minulosti, a odhaluje tak jeho lásku k akustické hudbě a world music. Album se vyznačuje křeh-

Plant, Robert-Dian, Suzi: Saving Grace. Warner Music 2025. Celkový čas: 41:48 minut

kými, ale silnými aranžemi, kde domínuje akustická kytara, mandolína a Plan-tův stále emotivní a charakteristický hlas. Tato kolekce je plná introspek-tivních a melancholických momen-tů, které ocení fanoušci jeho pozdější tvorby a ti, kteří hledají v hudbě duši a hloubku.

Po několika odkladech se fanoušci skupiny Genesis konečně dočkali.

Přelomové dvojalbum „The Lamb Lies Down on Broadway“, které bylo původ-

ně vydáno v listopadu 1974 a je posled-ní studiovou nahrávkou kapely s Pete-rem Gabrielem, vyšlo v super deluxe edici. Ta je dostupná ve formátech 5LP+Blu-ray audio a 4CD+Blu-ray audio, přináší kompletní přepracování a spoustu lákavého obsahu. Jádrem reedice je zbrusu nový remaster původ-ního mixu z roku 1974, který z pásků z Abbey Road vytvořil Miles Showell. Vrcholem pro audiofilly bude jistě Blu-ray audio, obsahující strhující Dolby At-mos mix (a 96/24 hi-res stereo mix), na který dohlíželi osobně Peter Gabriel

Genesis: The Lamb Lies Down on Broadway. Rhino Records 2025. Celk. čas: 94:17 min.

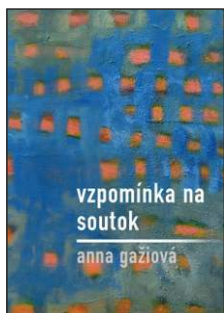
Auditorium v roce 1975 včetně přídavek jako „Watcher of the Skies“ a „The Musical Box“. Sbíрку roz-šiřuje i trojice dosud nevydaných demo nahrávek ze sezení v Headley Grange,

které jsou ke stažení. Luxusní balení završuje kniha s rozhovory se všemi pěti členy kapely, replika programu turné z roku 1975 a další sběratelské před-měty, což z této reedice dělá skutečně výjimečnou událost pro každého pří-znivce progresivního rocku.

Vybral a připravil Petr Hanuška

RECENZE Odbočky k sobě

Druhá básnická sbírka Anny Gažiové (* 1999) jen potvrzuje, jak výrazná a za-jímavá je to básnička. Dodejme však hned druhým dechem, že je nenápadná a že se o ní a její tvorbě nemluví, nebo spíš je tak rostlá stranou. Sbířka *Vzpomínka na soutok* je sbírka útlocuná, ale velmi intenzivní a silně sli-bná, zasekávající se v někte-rých obrazech opravdu hlu-boko. Je nenápadná, ale zce-la jistě je promyšlená. Už Ga-žiové debut (*Jak vrabec na šlahounu svlačce*, 2022) ně-kterí z recenzentů označo-vali jako téměř až spirituální, transcendentní poezii. Bu-diž, i to se tady dá najít, ale spíš bych na jejích místě a v přítomných básních spíš sledoval autorčinu snahu komponovat. *Vzpomínka na soutok* má tři oddíly (*Vzpomínka na...*, *Soutok*: *Kunst-*

Gažiová, Anna: Vzpomínka na soutok. Nová Riše, Dobrý důvod 2025, 48 stran

kabinet a *Soutok*), hrají v nich mimořád-nou roli nejen asociace, ale i vnitřní rý-my (taktéž i rýmy nečekané), které ve-dou jednotlivé verše. Příklad za všech-ny: „v plicích teď stoupá rozškvrněný prach // utéct se dá jen dveřmi / na stěnách / se slova špendlí do tvé podoby // chvilková bezmoc kručí v břiše / (jak hloupá jsem) tak // tiše / tiše // drtíš

k sobě krajíčky křidel / kávová zrnka / setkání“ (b. *sbírka motýlů*) Líbí se mi všechny ty nejistoty, které si lze jen na téhle malé ukázce vybrat – dá se utéct jen „dveřmi na stěnách“, anebo se „na stěnách“ slova špendlí? Anebo obojí, dohromady? Je to možná ten soutok, o kterém autorka píše, být odkazuje tu a tam na své ro-diště (České Budějovice) a na soutok Vltavy a Malše. Ty vzpomínky – pokud by-chom se drželi jen názvu sbír-ky – jsou ovšem rozvětve-nější než splynutí a soutok slov. Opět se dají rozplétat a splétat od k dětství k podiv-ným strachům, kterým jako čtenáři ne vždy musíme ro-zumět, jako je spíš cítíme někde za osekáním a autor-kou lecky introvertně drmo-leným veršem. Gažiová není typ autorky, která by nám usnadňovala čtení a dávala nám víc, než sama chce, spíš nás (a myslím si, že na-konec trochu i sebe) každou svou větou vyzývá na pomyslný souboj. Anebo si říká po svém: něco tady napíšu, posta-vím, vyskládám, upravím a osekám – a ty se s tím, světe, poper, nebo to nech jak to je. Řada míst sbírky je proto trochu slepé rameno pro čtenáře neznalé věci,

kdy se sotva chytáme toho, co je psané. Rozběhnuté asociace se nám nespojí vždycky tak snadno, jako autorce: „*ja-ko nic čenstochové / před jasnohor-ským prahem / tak něžně // má drahá“* (b. *vzpomínka na... polsko*) Ano, nějak tomu lze rozumět a tušit, co se nám tady říká, ale trochu, opravdu jen trochu chybí krůček k úplnosti a chuti – možná o sloveso dvě víc, o údaj trochu bližší mimo uzavřený svět sebe. Možná nám ale ve své snaze osekát výpověď až na kost jen nechce básnička vypovědět všechno a možná si myslí, že tohle stačí. Chraň bůh, že by si tyhle odbočky k sobě tvořila celou svou sbírku, ale má tu mís-ta, která jsou pro mě spíš zaslechnutím něčeho asi zajímavého, ale ne vždy úplného; něčeho, co se mě nakonec vlastně ani tolik netýká.

Přesto se Gažiová čte výborně kvůli jiným věcem – má opravdu skvělou ob-raznost a dovede pár slovy zažehnout nejen vizuální orchestřiček (ne orchestr, na to jsou její básně moc malé a ona sa-ma je spíš komorní hudebnice, než Wag-ner). Je v nich dusivost peří v peřinách i teplo prázdnin, umí napsat bezvadné detaily a její asonance jsou na jedničku („*nejváž-nější z vážných / sváží-me seno úzkosti / vážíme slámu okouzlení“* – jen si to řekněte nahlas, aby v tom zaznělo všechno šustění slabik). Když chce, na-

píše parádní kousky („nafoukni ticho“, „v hlavě mám pelyněk a písek“), které si chtě nechtě pamatujete, protože něčím nezvyklým prostě provokují. Nebojí se zdobnělin („žilečky“, „pinzet-ka“), jako by všechno to její vzpomínání bylo spojené s něčím infantilním. Ale právě to je zajímavá hra nad celou sbírkou: jako by z bezpečného dětského světa nevinosti přicházelo náhle a bez ohlá-šení cosi krutého a bolestného. Ostatně: „*pod naším domem jsou krtci / a pod krtky / peklo je“* (b. *vzpomínka na... království*). Viděl a četl bych si to po svém jako zprávu o ztrátách. Ne vo-lání o pomoc, ale jako usazenou a proži-tou smutnou zprávu o prošlém. Je jed-no, zda ty ztráty zasahují dětství, všech-ny nevinosti, ale i vztahy... prostě je ve sbírce Anny Gažiové čtu jako něco, co kolem protéká a jediná možnost proti odcházení a mizení je zachytit z celku alespoň fragmenty, které v jednu chvíli ještě byly čímsi celým. Pokud bych to přijal, je pak celá sbírka *Vzpomínka na soutok* zprávou o dospění a o paměti, která nikdy nebude a nemůže být kom-plexní (a kompletní), jen kouskovitá, ne-sourodá a trhaná. I přes to všechno zapamatování hodná a silná.

Michal Jareš

HISTORIE Listopadová výročí středomoravského regionu

Před 100 lety - dne 1. listopadu 1925 se v Úsově narodil PhDr. Slavomír UTĚŠENÝ CSc., jazykovědec, dialektolog a významný lingvista.

V l. 1945-48 studoval češtinu a ruštinu na FF UK v Praze a v l. 1948-49 na FF UP v Olomouci. Po promoci učil krátce na severní Moravě a v l. 1952-85 působil v Ústavu pro jazyk český ČSAV v Praze. Jeho publikační činnost byla velmi bohatá. Napsal více jak 300 článků, recenzí, zpráv, a to nejen do českých, ale i zahraničních periodik. V l. 1979-85 byl členem redakční rady odborného časopisu Naše řeč. Je autorem jedinečné monografie Nářečí přechodného pásu česko-moravského (1960). Tato studie poskytuje podrobně zpracovaný popis hláskosloví i rozdílů v nářečí, které tvoří přechod mezi nářečími českými a hanáckými. Práce je doplněna souborem 26 map, které zachycují zeměpisné rozložení. Pro folkloristy vynikající pomůcka. Zemřel 22. 3. 1989 v Praze.

Před 15 lety - dne 1. listopadu 2010 zemřel v Brně doc. Miloš HYNŠT, herec, divadelní režisér a vysokoškolský pedagog.

Narozen 19. 12. 1921 v Chudobíně u Litovle, vl. jm. Miloslav. V r. 1940 maturoval na gymnáziu v Litovli. Vystudoval Hudební a dramatickou konzervatoř v Brně, odd. dramatické a klavírní, absolvoval v roce 1944. V l. 1944-46 působil v Horáckém divadle Jihlava a poté dva roky ve Svobodném divadle v Brně. V l. 1947-51 byl ředitelem Horáckého divadla v Jihlavě, r. 1951 se stal šéfem činohry v Státním divadle Ostrava a souběžně i v Československém rozhlasu Ostrava. V l. 1959-71 působil v Mahenově divadle v Brně, souběžně učil na Janáčkově akademii (1960-70), kde se stal vedoucím divadelní katedry. Počát-

kem 70. l. musel ze školy odejít do Slovákckého divadla v Uherském Hradišti, kde působil deset let. Následně angažmá jej v l. 1981-89 čekalo v Divadle pracujících Gottwaldov. Často se účastnil i zahraničních zájezdů. V r. 1960 byl jmenován docentem JAMU Brno, herecká a režijní tvorba, kam se mohl vrátit až v r. 1989. Také mohl působil v Brně v Mahenově divadle. Věnoval se publikační činnosti. V r. 2000 dostal Cenu osvobození města Brna a Cenu města Brna. V r. 2009 byl uveden do Síně slávy v Národním divadle Brno.

Před 85 lety - dne 4. listopadu 1940 se narodila v Bystrovanech u Olomouce Marie PRAŠILOVÁ, roz. Dvorská.

Po r. 1948 se s rodiči přestěhovala do Droždína, kde dochodila základní školu. Dlouhodobě pracovala v ústavu výpočetní techniky ČSD v Olomouci. Ve volném čase se zapojila do činnosti občanského sdružení SDH, kde pomáhala nejen v kroužku mladých hasičů v přípravě na soutěže požárního sportu, ale také zajišťovala prázdninové tábory. Průběžně se starala o dvacet dva dětí. Za aktivní a dlouholetou činnost byla oceněna titulem Zasloužilý hasič. Od r. 1995 vypomáhala jako sociální pracovnice na Magistrátu města Olomouce. Chodí gratulovat jubilantům ve věku 90+. Od r. 2020 žije v domě s pečovatelskou službou v městské části Hodolany, a i tam pomáhá imobilním klientům.

Jubilantce přejeme hodně zdraví, štěstí a do dalších let ať stále roznáší nejen dárky, ale i úsměv a energii!

Před 50 lety - dne 4. listopadu 1975 zemřel v rodišti univ. prof. František DVORNÍK, teolog, vysokoškolský pedagog a významný byzantolog.

Narodil se v Chomýži u Bystřice pod Hostýnem 14. 8. 1893. Studoval Arcibiskupské gymnázium v Kroměříži, poté na bohoslovecké fakultě v Olomouci. Po dokončení studia byl v r. 1916 vysvěcen na kněze. Jako kněz působil krátce v Bílovci a ve Vít-

kově. Pak pokračoval ve studiu v Praze, následně v Paříži, kde studoval několik oborů současně. V r. 1926 získal na Sorbonně doktorát filozofie. Po návratu do vlasti v r. 1927 se habilitoval a r. 1928 se stal profesorem církevních dějin na UK v Praze. V době 2. sv. války přednášel ve Francii. V l. 1948-65 působil jak profesor byzantologie na Harvardské univerzitě. Během svého života získal plno prestižních cen a uznání předních světových univerzit v Paříži a Londýně. Zemřel při návštěvě rodiště a byl pochován v rodinné hrobce na hřbitově v Bílavsku pod Hostýnem. V r. 1992 dostal in memoriam Řád T. G. Masaryka III. třídy.

Před 35 lety - dne 4. listopadu 1990 tragicky zemřel v Praze Zdeněk ORNEST, český herec.

Pocházel z Kutné Hory, kde se narodil 10. 1. 1929 s rodným příjmením Ohrenstein do židovské hudebně založené rodiny. Jeho staršími bratry byl básník Jiří Orten (1919-41) a divadelní režisér Ota Ornest (1913-2002). Okupaci pro svůj původ prožil v pražském židovském sirotčinci, od r. 1942 byl internován v terezínském ghettu, kde jako malý kluk získal první herecké zkušenosti ve slavné dětské opeře Brundibár (1943). Konec války prožil v koncentračních táborech Osvětim a Dachau. Po válce studoval na gymnáziu v rodišti a po maturitě odešel do Prahy studovat Státní konzervatoř. V r. 1950 absolvoval DAMU. V r. 1949 se oficiálně nechal přejmenovat ze Zdeňka Ohrensteina na Zdeňka Ornesta. První kroky divadelní profese začal realizovat v Olomouci v Krajském oblastním divadle, kde působil v l. 1950-62. Pak přešel do Prahy, kde vystřídal několik divadelních scén. Mj. hostoval i ve Vinohrad-

ském divadle, ale také v Divadle Petra Bezruče v Ostravě. Věnoval se též uměleckému přednesu v Lyra Pragensis a Viole. Na filmová plátna vkročil až ve věku 35 let. Hrál v 60 filmech, 46 seriálech a 15 dokumentech.

Před 95 lety - dne 5. listopadu 1930 se narodil ve Zlíně doc. PhDr. Vojtěch CEKOTA, historik, archivář, vysokoškolský pedagog.

Po maturitě na gymnáziu začal studovat FF UP v Olomouci historii a latinu. Po absolutoriu v r. 1955 nastoupil jako odborný pracovník do krajského muzea v Gottwaldově, kde působil tři roky. V r. 1958 byl z politických důvodů na hodinu propuštěn a pracoval jako dělník v malenovické cihelně. V r. 1963 získal místo archiváře v okresním archivu v Přerově a o čtyři roky později získal titul PhDr. Od r. 1976 úzce spolupracoval s olomouckou okresní knihovnou na regionálním kalendáři. V l. 1990-2006 působil na Cyrilometodějské teologické fakultě UP, kde učil latinu a církevní dějiny. Současně v l. 1995-2000 obnovoval archiv arcibiskupství olomouckého a stal se prvním arcibiskupským archivářem po r. 1948. Do r. 2000 byl členem a předsedou akademického senátu fakulty. V l. 2000-03 vykonával funkci proděkana fakulty. V r. 2003 se habilitoval na FF UP v oboru české dějiny. Po celý život publikoval v médiích, v odborných sbornících, zejména témata z oboru historie a archivnictví. Byl autorem nebo spoluautorem několika publikací. Z rozsáhlejších prací lze uvést Dějiny města Přerova, Dějiny požární ochrany okresu Přerov, Dějiny Svytlahy. Napsal přes 300 odborných i populárně odborných článků a studií. Vystupoval na vědeckých i odborných sympoziích, seminářích a konferencích, pravidelně se zúčastňoval kmenologických sympozií v Uherském Brodě. V r. 2006 odešel do důchodu, ale stále spolupracoval s teologickou fakultou. V r. 2010 dostal medaili ministra vnitra ČR Za zásluhy o české archivnictví. Zemřel 9. 12. 2017 ve Zlíně.

Před 120 lety - dne 9. listopadu 1905 se narodil v Drahaněch u Plumlova ThDr. et PhDr. Vincenc POŘÍZKA, učitel, filolog a katolický kněz.

Po maturitě na Arcibiskupském gymnáziu v Kroměříži studoval teologii na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě UP v Olomouci a později indologii na FF UK v Praze. Je znám jako zakladatel hindistiky ve střední Evropě a překladatel Bhagaradgity. Působil v Orientálním ústavu AV a na FF UK v Praze. Zabýval se biblickými studiemi a hindskou lingvistikou. Založil české názvosloví. Zemřel 22. 8. 1982 v Praze.

Před 80 lety - 9. listopadu 1945 se v Dambořicích narodil Miloslav MARŠÁLEK, knihovník, herec, ředitel Ha Divadla.

V l. 1960-69 studoval SVVŠ v Kyjově. Poté chtěl jít studovat na JAMU, ale nebyl přijat. V l. 1964-66 absolvoval dvouletou Knihovnickou přípravu v Brně. V r. 1965 byl na praxi v Písku a hned po maturitě nastoupil do tehdejší Okresní knihovny v Gottwaldově. Dlouho tam nepracoval, protože byl povolán na vojnu. Po jejím absolvování působil do r. 1977 v Divadle poezie X v Brně. Následně nastoupil do Ha Divadla, které tehdy sídlilo v Prostějově. V pol. 90. l. byl uměleckým ředitelem Ha Divadla. Na svém kontě má 24 TV filmů: Šahrazád (1985), Dům pro dva (1987), Zkušební doba (1988) Král lenochů (1989), Stalo se v Aleppu (1990), O líné Pepině, Vojtovi a sedmi raraších (1991), Šance jako hrom (1991), Čarodějka (1992), Prosté krutosti (1994), ...ani smrt nebere (1995), Vykání psovi

(1998), Alois Nebel (2011), Dukla 61 (2018), Pinocchio (2020) a řadu dalších. Hrál též ve 2 dokumentárních televizních filmech – Šumný Prostějov (2000) a Mlčení, modlitba, pokání (2011) – a v 16 televizních seriálech. V Ha Divadle hrál v l. 2002-18 ve 33 inscenacích. Kromě Ha Divadla působil též v divadlech Archa (2008-10), Buran Teatr (2012-13), Divadlo Bolka Polívky (2017), Klicperovo divadlo Hradec Králové (2016-17), Jihočeské divadlo České Budějovice (2011-13), Divadlo Na cucky Olomouc (2016-17), Městské divadlo Kladno (2015-16) a Divadlo U stolu (2008-17). V Brně a okolí natáčel povídkový film podle hororů M. Švandrlíka Okno do hřbitova v režii Vl. Michálka. Účastnil se různých festivalů poezie jako Nezvalova Třebíč či Wolkerův Prostějov. Zajížděl také do Divadla hudby v Olomouci.

Jubilantovi přejeme zdraví, štěstí a plno tvůrčí energie do dalších let!

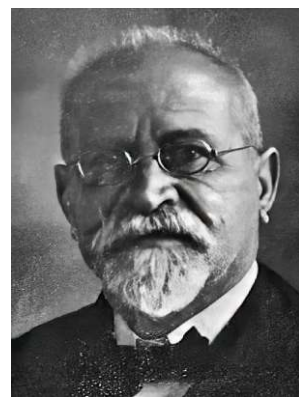
Před 10 lety - dne 9. listopadu 2015 zemřel v Praze František DVORÁK, významný kunsthistorik, emeritní profesor dějin umění v Praze.

Pocházel z Červenky u Litovle, kde se narodil 17. 4. 1920. Jeho otec byl zaměstnán u ČSD jako strojvůdce. František maturoval v roce 1943 na Reálném gymnáziu v Litovli a poté šel na roční doškolení do Kroměříže na učitelský ústav. Následně učil na měšťance v Lošticích a „užil si“ i válečného nasazení na výrobě tanků. Po válce odešel do Prahy, kde studoval dějiny umění u prof. Antonína Matějčka. V r. 1949 absolvoval FF UK, obor dějiny umění, estetika. Poté pracoval půl roku v Národní galerii v Praze, které vedla dr. Anna Masaryková. Na doporučení prof. Matějčka stal v l. 1950-58 asistentem prof. V. V. Štecha na AVU. Pro svůj nekompromisní postoj musel však AVU opustit a vrátil se do Národní galerie (1958-63). Následně se stal

profesorem Střední umělecko-průmyslové školy na Žižkově, kde působil do r. 1969. Tehdy vyhrál v konkursu na docenta umění UP v Olomouci, kde přednášel v l. 1969-85. Od r. 1950 působil jako pedagog na FAMU, kde mu byl v r. 1993 udělen titul profesora. Pedagogickou aktivitu neustále provázala bohatá činnost publikační. Napsal řadu katalogových statí, monografií (o Františku Tichém, Janu Kupeckém, Janu Zrzavém, Václavu Špálovi, Adolfu Bornovi aj.). Je autorem 35 uměleckých monografií. Významná je také jeho organizátorská práce jako dlouholetého předsedy Spolku českých bibliofilů a zejména v předsednictvu KPVU. Od r. 1989 byl místopředsedou SCUG Hollar. Do devadesátí let jezdil pravidelně do rodiště osobním vlakem. Na jedné z posledních besed jsem byla osobně přítomná. Byl to nezapomenutelný zážitek. Jeho paměť na dětství, školu a hrátky v dětství se spolužáky byla neuvěřitelná.

Před 85 lety - 10. listopadu 1940 zemřel v Přerově Dipl. Ing. Basil MACALÍK, agronom, zemědělský pedagog a spisovatel.

Narodil se 13. 3. 1861 v Ivanovicích na Hané. Studoval v Prostějově, kde r. 1880 maturoval a poté odešel do Vídně na studium vysoké školy zemědělské, kde také v r. 1884 získal titul diplomovaný hospodář. Pedagogickou dráhu začal o rok později v Přerově, kde se stal profesorem na zemské vyšší hospodářské škole. V r. 1911 byl povolán do Olomouce, kde byl jmenován ředitelem hospodářské školy na Klášterním Hradisku. Po deseti letech se vrátil do Přerova, kde až do r. 1924 vykonával funkci ředitele vyšší hospodářské školy. Po celou dobu pedagogické činnosti byl literárně činný. V době odpočinku se plně věnoval badatelské a spisovatelské činnosti. Zabýval se dějinami mlékařství, drůbežářství, hedvábnictví, chovu skotu, rybníkářství a včelařství na Hané. Obsáhlé statí publikoval v ročníce Sborník Čs. akademie zemědělské (1924-38). Statí věnované lidovému léčitelskému chovu zvířecích a lidovému názvosloví zootechnickému na Hané publikoval v Záhorské kronice. Zde také najdeme Pověry a zvyky na Záhoří a Pastýrské melodie. Na svém kontě má také několik knižních vydání. V r. 1888 napsal a vlastním nákladem vydal Drůbežnictví poučné a zábavné. R. 1897 vyšla v Přerově jeho kniha Rozdělení Moravy na obvody plemenné. Publikace Hanácký ječmen vyšla v r. 1900. O 12 let později napsal rozsáhlou stať k paleontologickému vývoji moravského koně, která vyšla v Časopisu Moravského muzea v Brně. Vročení 1930 je v knize Prapředkové domácích zvířat na Hané. Spisovatelskou činnost zakončil publikací Jak jsem žil a pracoval a o rodě, z něhož jsem vzešel, která vyšla v Praze v r. 1938.

Před 20 lety - dne 10. listopadu 2005 zemřela v Olomouci MUDr. Anna FOLPRECHTOVÁ, ředitelka Okresní hygienické stanice v Olomouci, organizátorka hygienické péče v olomouckém okrese i kraji, pedagožka, odborná publicistka, pracovnice Českého červeného kříže a aktivní členka Vlastivědné společnosti muzejní v Olomouci.

Narozena 31. 5. 1939 ve Strážnici. Od r. 1946 žila v Uničově a krátce poté se rodina přestěhovala do Šternberka. Zde studovala gymnázium, na kterém maturovala v r. 1956. Lékařskou fakultu Univerzity Palackého, všeobecný směr, absolvovala v r. 1962. Pracovala v OHS, kde byla v r. 1981 jmenována ředitelkou. Tuto funkci vykonávala do r. 1992. Pedagogicky dlouhodobě působila na Střední a vyšší zdravotnické škole E. Pöttinga. Za svůj významný životní přínos považovala svoji úspěšnou péči o zajištění hygienické služby v době návštěvy Svatého otce Jana Pavla

II. v Olomouci a na Svatém Kopečku u Olomouce. Od r. 1961 publikovala v odborném tisku. Její články najdeme na stránkách periodik Vnitřní lékařství, Československá hygiena, Pracovní lékařství, Bezpečnost a hygiena práce, Časopis českých lékařů, Československá dermatologie, Československá otolaryngologie, Bezpečná práce, Slévarenství, Noviny Červeného kříže aj. U příležitosti 40. výročí slavnostního otevření budovy hygienické stanice v Olomouci v r. 1999 vyšel jubilejní almanach, který redigovala a zároveň zde publikovala desetistránkovou úvodní stať Hygienická služba v okrese Olomouc. Dlouhodobě se věnovala přednáškové činnosti, byla členkou Vlastivědné společnosti muzejní Olomouc, kde působila zejména v sekci Dějiny lékařství a Historická Olomouc. Ve volném čase se zabývala průvodcovskou činností po Olomouci pro vzdělávací centrum Profit klub se sídlem v Ostravě a péči o zdraví lidí, aktivní činností v Českém červeném kříži, za což byla též vyznamenána. Vedle řady odborných zájmů a činností se zajímala o olomoucký kulturní život. Vzpomínky na milovaný Šternberk byly publikovány ve Šternberských listech v r. 2001.

Před 100 lety - dne 13. listopadu 1925 se v Náměšti na Hané narodil PhDr. Miroslav PODIVÍNSKÝ, rozhlasový pracovník.

Po studiích na FF MU v Brně se zapojil do katolické mládeže a pracoval v jejím vedení. Při likvidaci této skupiny byl na něj vydán zatykač. Byl předem varován v rodišti a stačil utéct přes Brno do Rakouska. Později odešel do Německa, kde se přihlásil v redakci Svobodná Evropa v Mnichově. Stal se jazykovým korektorem českých pořadů, později byl zástupcem ředitele a vedoucím vnitropolitického vysílání. Vystupoval pod jménem Martin Zemek. Po listopadu 1989 rád jezdil do rodného kraje. Vracel se do Olomouce, přednášel na UP a účastnil se různých symposií a konferencí. Přátelil se s Janem Čepem. Zemřel 20. 10. 1995 v německém Mnichově.

Před 130 lety - dne 14. listopadu 1895 se v Bělkovicích narodil František ŠTAJGR, akademik, univerzitní profesor a vědec v oblasti občanského práva procesního.

Střední školu studoval v Olomouci, kde nedokončil Slovanské gymnázium, protože musel narukovat za 1. sv. války na frontu. Když se vrátil z ruského zajetí, odmaturoval v r. 1919 a začal studovat na právnické fakultě UK v Praze. Po promoci nastoupil justiční dráhu jako soudce na Slovensku, kde působil 14 let. Od r. 1935 přednášel občanské právo procesní na právnické fakultě v Bratislavě, kde byl v r. 1937 jmenován mimořádným profesorem. Po vzniku Slovenského státu v r. 1939 musel Slovensko opustit a vrátil se i s rodinou do rodiště, kde přečkal válku. V r. 1945 vykonával funkci tajného předsedy národního výboru a poté byl povolán do Prahy na UK, kde byl jmenován řádným profesorem civilního soudního řízení. Po zřízení katedry občanského práva zde stál v jejím čele až do odchodu do důchodu v r. 1969. Na pražské univerzitě zastával řadu akademických funkcí, byl děkanem a proděkanem právnické fakulty. Ve své vědecké činnosti sepsal přes 20 knih, více než 100 větších právnických statí. Z nejznámějších knih uvedme Zásady civilního řízení soudního (1945), Konkursní právo (1947), Materiální pravda v občanském soudním řízení (1954), Československé mezinárodní civilní právo procesní (1967) aj. Zemřel dne 31. 8. 1972 v Praze.

Před 100 lety - dne 15. listopadu 1925 se narodil v Českých Budějovicích Pavel VONDRUŠKA, dirigent a herec.

Studoval konzervatoř, obor dirigování a operní režie a HAMU v Praze. V l. 1951-77 dirigoval symfonický orchestr AUS a souběžně v l. 1960-62 působil v Moravské filharmonii Olomouc a též deset let v hudebním divadle Karlín. Od r. 1969 byl členem Divadla Jára Cimrmana, od r. 1977 vykonával v Národním divadle funkci dirigenta orchestru činohry. U Cimrmanů účinkoval v řadě her - Záskok, Vyšetřování ztráty třídní knihy, Posel z Liptákovy, Némý Bobeš, Hospoda Na mýtince, Dobytí severního pólu, Dlouhý, široký a krátkozraký, Lijavec, Blaník, Vražda v salónním kupé, Afrika, Cimrman v říši hudby.

Zahrál si i v řadě filmů: Když má svátek Dominika, Tajemství zlatého Buddhy, Jáchyme hoď ho do stroje! Marečku podejte mi

pero! Vrchní, prchni, Rozpuštěný a vypuštěný. Nejznámější filmovou rolí je postava starosty vesnice ve třech filmech režiséra Zdeňka Trošky: Slunce seno, jahody, Slunce, seno a pár facek a Slunce, seno, erotika. Nejznámější televizní rolí je postava harmonikáře Josky z televizního seriálu Hospoda. Vzhledem k tomu, že znal devět jazyků, vykonával též průvodcovskou činnost v Národním divadle. V r. 2009 spadl do orchestřiště a na následky tohoto úrazu zemřel 5. 2. 2011 v Praze.

Před 125 lety - dne 16. listopadu 1900 se v Olomouci narodila Eliška JUNKOVÁ - KHÁSOVÁ, roz. Pospíšilová, automobilová závodnice, autorka vzpomínkové knihy.

Narodila se v rodině zámečnického mistra jako nejmladší dítě. Měla ještě sestru a bratra. Navštěvovala dívčí obchodní školu hraběte Pöetinga, hrála na klavír, cvičila

v Sokole. Učila se německy, francouzsky a anglicky. Pracovala jako korespondentka Pražské úvěrní banky v Olomouci, jejímž vedoucím byl Čeněk Junek. Když byla v r. 1917 zřízena pobočka v Brně, odešla s Junkem do Brna. Po vzniku Československa odešla se svým bratrem do zahraničí, krátce pracovala ve Francii a ve Švýcarsku a pak se na pár měsíců vrátila do Olomouce. Teprve poté odešla do Prahy. Její nastávající manžel Čeněk Junek jí přivedl k automobilovému sportu. Jako první žena u nás získala v r. 1921 řidičský průkaz. Provádala se v r. 1922. Manželé si koupili první bugatku. Zprvu jezdila s manželem jako spolujezdec, ale v l. 1924-28 proslula jako automobilová závodnice. Po smrti svého manžela 15. 7. 1928 při Velké ceně Německa závodit přestala. Později se provdala za automobilového závodníka Ladislava Kháse. Stala se neúspěšnější ženou automobilového sportu. Během čtyř let absolvovala 25 závodů. Od 30. l. až do odchodu do důchodu pracovala u Batí při výrobě pneumatik. Za 2. sv. války byla zapojena do ilegálního odboje. Motorismu zůstala věrna i po válce. Podílela se na organizaci plochých drah, pomáhal jako organizací první šestidenní v Československu, působila v poradatelském sboru Masarykova okruhu. Do 90. l. přijížděla také do Šternberka jako divák automobilových závodů ECCE HOMO, kterých se sama v r. 1926 zúčastnila. V r. 1972 vyšla její vzpomínková kniha Má vzpomínka je Bugatti, v r. 1990 převyprávěl její příběhy Miloš Kovářik v knize Královna volantů. Zemřela 5. 1. 1994 v Praze. Olomouc jí v r. 2005 poctila in memoriam Cenou města Olomouce v oblasti sportu.

Před 105 lety - dne 18. listopadu 1920 zemřel ve Velkém Týnci František KUBÍČEK, lidový hanácký povídkař, rolník a mlynář.

Narodil se ve Velkém Týnci 16. 6. 1851. V r. 1913 vydal vlastním nákladem knihu Život a příběhy pana otce Dobráčka, v níž je na 40 povídek ze života, napsaných týneckým nářečím.

Před 100 lety - dne 18. listopadu 1925 se narodil v Brně Drahomír VÁLEK, středoškolský pedagog a sportovní trenér basketbalového týmu.

Po absolvování Vojenské akademie v Hranicích a Vyškově poté studoval jako voják z povolání Tyršův ústav v Praze. Působil jako pedagog na vojenských gymnáziích v Brně a v Bratislavě. V r. 1962 byl převelen k armádnímu družstvu basketbalu Dukla Mariánské Lázně. Ještě téhož roku přešel s celým týmem do Olomouce. Pod jeho velením prošla olomouckou Duklou celá elita československého basketbalu. V l. 1972-74 získala Dukla tituly mistrů republiky a v l. 1972 a 1975 Československý pohár. V r. 1972 vedl naši reprezentaci na Olympijských hrách v Mnichově. Zemřel 27. 11. 2001 v Olomouci.

Před 75 lety - dne 18. listopadu 1950 zemřel v Uherském Hradišti Jan ZLÁMAL, pedagog, matematik, který vydával pedagogické spisy pod pseudonymem Hanuš Solitude.

V l. 1911-22 byl odborným učitelem ve Štěpánově a v Troubelicích, v období l. 1928-39 působil ve Štěpánově jako ředitel obecné a měšťanské školy. Autor monografie Štěpánov (1928). Do penze odešel předčasně v r. 1939. Přestěhoval se do Luhačovic. Pocházel ze Šakvic u Břeclavi, kde se narodil 31. 1. 1886.

Před 100 lety - dne 20. listopadu 1925 se v Olomouci narodil Miloš HOLEC, básník, malíř, zpěvák a tanečník.

Odborné výtvarné vzdělání v oboru užitá reklamní grafika absolvoval u firmy Rolný v Prostějově v první pol. 40. l. a pedagogické vzdělání jako mimořádný posluchač výtvarné výchovy na PdF UP (1949-52), kde byl žákem Jana Zrzavého. Mimo svou profesní výtvarnou činnost pracoval i v oblasti národopisné. Byl vedoucím uměleckého souboru Horeнка a patřil k zakládajícím členům skupiny Ohnisko, která významně ovlivnila umělecký život v Olomouci. Od r. 1963 pořádal pravidelné Ateliérové dny ve Slovanském domě, v r. 1996 je přenesl do barokní knihovny Klášterního Hradiska. Publicisticky spolupracoval s periodiky Ruch práce a Kulturně společenské otázky, příležitostně přispíval do regionálního tisku. Články doprovázel svými ilustracemi, stejně tak jako své sbírky veršů i sbírky básnických kolegů. Např. ilustroval básnickou sbírku Zbyňka Šišky Bosé lásky (2009). Zásadním tématem jeho poezie je láska - k ženě, k přírodě a k tradicím. V jeho verších zaznívají folklórní tóny. Jeho básně chutnají po víně, voní čerstvě posečenou travou, zní houslemi, cimbálem a šuměním vody. Doprovodné kresby často zobrazují ženy oblečené v tradičních moravských krojích. Na svém literárním kontě měl 17 básnických sbírek, o které částečně přišel při záplavách v r. 1997. Zbýlé lze nalézt ve sbírkách Z uzlíčku poetických záplat (1995), Holec 1925-2000 (2000), Stopy v čase (2003), Podívaj sa cérečko, jak mě píše pérečko: poezie, kresby, úvahy: voděnka - víno - mudrování (2007), Rosení, osení, sen: Chránová píseň rosu dejte nebesa (2009).

K velkému životnímu jubileu přejeme zdraví, štěstí a plno tvůrčího elánu!

Před 25 lety - dne 23. listopadu 2000 zemřel František DOČKAL, významný lidový písmák a básník.

Narodil se v rolnické rodině ve Velkém Týnci 13. 5. 1921. Po vychovení obecné školy v rodišti studoval nižší gymnázium v Olomouci a Hospodářskou školu. Od dětství psal básničky, texty a krásně maloval. V r. 1967 napsal knihu Čuhácká dědina, kde vzdal hold čuháckému nářečí. Téměř o 30 let později vyšla druhá kniha Čuháci vekládají (1996). Oslavil tak Národopisný soubor Týnečáci, který vznikl v r. 1986 a s nímž úzce spolupracoval. Napsal pro něj řadu písniček, scének a povídek. Psal také několik desítek let kroniku obce. Jeho články o zajímavostech a lidové kultuře týneckého regionu najdeme na stránkách Hanáckých novin, Týneckých listů, Hanáckého kalendáře a vlastivědných časopisů. V pozůstalosti zanechal řadu básnických sbírek, např. Týnecké polní kvítí, Povídky z dospívání a Cestou domů.

Před 110 lety - 25. listopadu 1915 zemřel v Olomouci ThDr. František Saleský BAUER, olomoucký kardinál - arcibiskup.

Pocházel z Hrachovců u Valašského Meziříčí, kde se narodil 26. 1. 1841. Střední školu studoval na piaristickém gymnáziu v Kroměříži, kde maturoval v r. 1859. Poté odešel do Olomouce, kde absolvoval bohoslovecká studia a na kněze byl vysvěcen v r. 1863. Zprvu působil jako kaplan ve Vyškově, po roce jako adjunkt na bohoslovecké fakultě v Olomouci, kde byl povýšen na doktora bohosloví a stal se profesorem biblického studia. R. 1873 byl povolán na pražskou univerzitu. V r. 1882 byl jmenován biskupem v Brně a r. 1904 byl poslán na arcibiskupský stolec sv. Metoděje do Olomouce. R. 1911 byl jmenován kardinálem (jako první kardinál z lidu českého). Byl spolupracovníkem Časopisu katolického duchovenstva. Sepsal a vydal knihu Církevní

život na Valašsku. Psal také o poutních místech na Moravě a uveřejňoval odborné články z biblistiky a liturgie. Ve valašskomeziříčském muzeu je také zachováno několik jeho básní. Za jeho působení bylo opraveno a vybudováno několik zajímavých sakrálních staveb. V Olomouci zbudoval kapli bl. Jana Sarkandra, restauroval arcibiskupskou rezidenci, přestavěl budovu konsistorní. Za svého působení zřídil 32 far a 36 kostelů. Finančně vypoमohl nemocnici v Kroměříži, stavěl dělnické domky. V Olomouci zřídil diecézní muzeum a památkovou a uměleckou radu diecéze. Podporoval také turistiku. Pochován byl na dómě sv. Václava v Olomouci pod hlavní věží.

Před 95 lety - dne 26. listopadu 1930 se v Olomouci narodila Helena LISICKÁ, spisovatelka a folkloristka.

Do školy chodila v rodišti a v l. 1944-45 v Třebíči. Po návratu do Olomouce začala studovat gymnázium, které nedokončila ze zdravotních důvodů. V l. 1947-49 absolvovala odbornou školu pro ženská povolání a poté krátce pracovala v n. p. Milo a pak byla v domácnosti. Od r. 1960 pracovala v Domě armády jako knihovnice, organizační referentka a později sekretářka vojenského útvaru. Od r. 1968 byla spisovatelkou z povolání. Začala publikovat ve Stráži lidu pod jménem H. Sedláková a dále do regionálních periodik a celostátního tisku, např. Nová Svoboda, Štáfeta (Prostějov), Zemědělské noviny, Květy, Obrana lidu, Práce, Literární měsíčník aj. Knižně debutovala sbírkou pověstí Za horama za dolama (1965). Autorka pohádek, pověstí, povídek, národopisných studií, reportáží, fejetonů, rozhlasových a televizních námětů, libret a scénářů, divadelních a loutkových her má na svém kontě přes dvě desítky knižních titulů. Pohádkové a bájně motivy z Olomoucka a okolí, pověsti o českých a moravských hradech, ze Záhoří, převyprávění moravských lidových příběhů i hanácká říkadla ve středohanáckém dialektu tvoří zajímavé jádro tvůrčí invence. Od r. 1983 vedla národopisný soubor Haná ve Velké Bystřici. O pět let později se stala členkou Národopisné společnosti při ČSAV a v r. 1990 stála u zrodu festivalu folklorních souborů Lidový rok a konference o lidové kultuře na Hané. Dlouhodobá spolupráce s ostravským studiem Čs. rozhlasu, která připravila řadu malých dramatizací pro nejmenší a je datována r. 1959. Zemřela náhle 30. 11. 2009.

Před 80 lety - dne 29. listopadu 1945 se ve Šternberku narodila Hana MACIUCHOVÁ, divadelní a filmová herečka a recitátorka.

Vyrůstala v uměleckém prostředí. Její tatínek byl učitelem cizích jazyků a ve volném čase působil jako herec a režisér ochotnického divadla a maminka byla herečkou amatérské scény, vynikající recitátorka a oblíbená knihovnice. Koncem 40. l. se rodina přestěhovala do Olomouce, kde Hanička začala chodit do školy. Po maturitě na gymnáziu odešla v r. 1964 studovat DAMU do Prahy. Již během studií začala hrát v Divadle Za branou. V r. 1971 získala angažmá ve Vinohradském divadle. Kromě mnoha divadelních rolí se zapsala i do srdcí televizního diváka seriály Krkonošské pohádky, Chalupáři, Žena za pultem, Nemocnice na kraji města, Ulice, Náves, Příkopy ad. Životním partnerem jí byl 20 let herec Jiří Adamíra (1926-93). V l. 1994-2004 vyučovala na Státní konzervatoři v Praze. V l. 2007-10 získala cenu TÝTÝ, v anketě Hvězda mého srdce (2008) byla zvolena mezi desítku nejoblíbenějších hereček. V r. 2009 se stala Ženou roku ANNO a dvakrát zvítězila v anketě Neviditelný herec o nejpoulnější herecký výkon v Českém rozhlasu. V r. 2010 dostala několikero ocenění: Cenu města Olomouce za rok 2009, tentýž rok převzala na hradě Šternberk Čestné občanství města Šternberka a do třetice u příležitosti státního svátku 28. října dostala od prezidenta republiky Václava Klause medaili Za zásluhy III. stupně v oblasti kultury. V r. 2014 získala na Mezinárodním soutěžním filmovém festivalu pro děti a mládež v Horšovském Týnu hlavní ocenění festivalu za celoživotní přínos dětskému filmu Zlatou rafičku Juniorfestu 2014. Nejmilejší naše herečka se ráda vracela do Olomouce, kde občas vystupovala s pořadem poezie v Galerii Anděl. Zemřela 26. 1. 2021 v Olomouci.

Rubriku připravila Hana Ševčíková

ARCHEOLOGICKÁ AKTUALITA

Britský lom odkryl nejdelší sérii dinosauřích stop starých 166 milionů let

V lomu v anglickém Oxfordshire byla objevena rozsáhlá a neobvykle dlouhá souvislá série dinosauřích stop. Nález stop ze střední jury, které jsou staré 166 milionů let, pomáhá upřesnit poznatky o pohybu a chování tehdejších kolosálních živočichů. Týmu vědců z Muzea přírodní historie Oxfordské univerzity a Birminghamské univerzity se tento průlomový objev povedl v lomu Dewars Farm Quarry v Oxfordshire. Odkryto bylo velké množství velmi dobře zachovaných otisků nohou dinosaurů, které pocházejí z období střední jury. Nejvýznamnější částí nálezu je „stezka“, která se táhne v délce přes 220 metrů. Tato délka z ní činí nejdelší souvislou linii dinosauřích stop dokumen-

tovanou v Evropě. Předpokládá se, že ji vytvořil jeden býložravý sauropod, pravděpodobně Cetiosaurus, který dorůstal délky až 18 metrů. Odborníci označují lokalitu za mimořádnou, protože detaily zachování stop umožňují studovat deformaci bahna, ke které docházelo, když se nohy dinosaurů vmáčkly dovnitř a ven. Spolu s dalšími fosiliemi (lastury, rostliny) tak nález poskytuje detailní informace o prostředí bahnaté laguny, kterou tato zvířata obývala. Objev byl učiněn poté, co si dělník v lomu všiml neobvyklých útvarů v zemi. Následný společný výzkum, kterého se zúčastnilo více než sto odborníků a studentů, odkryl přes 200 otisků dinosauřích nohou. Celé naleziště bylo digitálně

Průzkum dinosauřích stop v lomu Dewars Farm

zaznamenáno pomocí dronů a převedeno do 3D modelů pro trvalou dokumentaci a výzkum. Analýza těchto stop umožňuje vědcům rekonstruovat způsob chůze tehdejších živočichů. Na jedné ze stop bylo dokonce zaznamenáno to, co naznačuje, že Cetiosaurus uprostřed kroku změnil pozici a opřel váhu do jedné nohy, což dává nahlédnout do detailů jejich pohybu. Lokalita je navíc významná nálezy otisků masožravého Megalosaura, který byl prvním vědecky popsáným a pojmenovaným dinosaurem, a to již v roce 1824. Stopy tohoto devítimetrového predátora se na lokalitě kříží s otisky býložravého Cetiosaury, což vyvolává otázky

ohledně interakcí mezi těmito dvěma druhy. Odborníci z Birminghamské univerzity zdůrazňují, že naleziště je významné pro poznání pohybu, interakcí a celkového tropického prostředí, které dinosaurů obývali. Výzkum v lomu navazuje na dřívější nálezy z 90. let, ale moderní technologie, jako je pořízení více než 20 000 snímků z dronu, umožnily zachytit detaily, které dříve nebyly dostupné. 3D modely a digitální záznamy budou využity pro další výzkum a zpřístupnění nálezů veřejnosti.

Vendula Vránová

Autorka je archeoložka a šéfredaktorka TL

Ilustrace znázorňující formování dinosauřích stop v lomu

LIDOVÉ OKÉNKO

Šípek - Dar divoké růže.

Od antického léku po středověkou záchranu

Šípek, plod plané růže (*Rosa canina*), je jedním z nejdéle používaných planých plodů v Evropě. Díky své dostupnosti, výživnosti a dlouhé trvanlivosti se stal významnou součástí jídelníčku i léčitelství už od pravěku. V českých zemích je doložen nejen z archeologických výzkumů, ale i ze středověkých herbářů a lidové tradice.

Trocha historie

Archeobotanické analýzy nálezů z archeologických výzkumů z lokalit v Čechách i na Moravě dokládají, že šípkové plody byly běžnou součástí potravy a léčiv již od neolitu. Zatímco v pravěku šlo o doplněk přirozené potravy, ve středověku se z nich staly součástí lékařských receptur a kuchyňských přípravků, a v novověku pak symbol zdraví, přírody a zimní výživy. Nejstarší doklady konzumace šípků pocházejí již z období prvních zemědělců, z mladší doby kamenné (zhruba 5 600 – 4 900 př. n. l.) například ze sídlišť v Těšeticích-Kyjovicích na jižní Moravě nebo v Bylanech u Kutné Hory. Zbytky semen růže šípkové zde byly nalezeny ve výplních sídlištních jam, kde se mísily zbytky potravy, popela a dalším organickým materiálem. Tyto nálezy naznačují, že lidé šípkové sbírali v přírodě jako doplněk stravy, podobně jako ostružiny, bezinky nebo hlohy. Z území Moravy (např. Břeclav-Pohansko, Věstonice) pocházejí zbytky šípkových semenek z také vrstev na sídlištních doby bronzové (zhruba 2 000 – 800 př. n. l.). Analýzy ukazují, že šípkové plody byly sušeny nebo konzumovány spolu s jinými planými plody. Drobná semena růže šípkové byla také nalezena v uhlíkatých vrstvách na keltských oppidech Stradonica a Závist u Prahy.

To vše dokládá, že šípek patřil mezi tzv. „stálé doplňky“ rostlinné složky potravy pravěkých zemědělců, kteří sice pěstovali obilí, ale dál sbírali i plané ovoce. Semena i plody růže šípkové se objevují i na lokalitách z raného a vrcholného středověku, a jejich nálezy svědčí o tom, že šípkové plody zde mohly být používány jak v kuchyni, tak v léčitelství, což dokládají paralelní nálezy léčivých rostlin (řebříček, máta, pelyněk).

Na význam šípků ukazují také písemné prameny. Již v antice je zmiňuje slavný řecký lékař Hippokratés (4. st. př. n. l.), který doporučoval plody růže pro léčebné účely. V Římě šípek získal jméno, které odkazovalo na jeho údajnou moc: *Rosa canina* (růže psí), což je odvozeno od pověry, že kořen této rostliny dokáže léčit vztěklinu (latinsky *lyssa canina* – psí šílenství).

V antické medicíně se šípkové plody používaly jako lék pro posílení imunity, na žaludeční problémy, ale také se z okvětních lístků získával růžový olej, který sloužil v kosmetice a při výrobě mastí.

První zmínky o šípku ze středověku se objevují v anglosaských herbářích z 11. století, odkud se znalosti šířily. Rostlinu hojně pěstovali a studovali také v klášterních zahradách, kde se z ní vyráběly sirupy, vína a elixýry proti nachlazení.

I když tehdy nevěděli nic o vitamínu C, staří bylinkáři empiricky vyzkoušovali, že popíjení silného šípkového nálevu pomáhá proti kurdějím – onemocnění způsobenému právě nedostatkem vitamínu C. To činilo šípek obzvláště cenným v dobách válek nebo dlouhých zim.

Tradiční použití v kuchyni a domácnosti

Použití šípků nekončilo u čaje. Na venko-

vě se uplatňoval v celé své kráse.

Šípkové víno a likéry: plody se často macerovaly v alkoholu, čímž vznikaly silné, posilující likéry, které se podávaly nemocným a starým lidem.

Marmelády a zavařeniny: husté, trpké marmelády byly oblíbenou a trvanlivou pochoutkou, zejména proto, že jejich kyselost podporovala trávení. Byly ideální k zvěřině, což bylo ve středověké kuchyni velmi časté spojení.

Hnojivo a ochrana: dřevité části a trny růže šípkové sloužily jako přirozený plot a zábrana, zatímco sušené květy se používaly v domácnosti k provonění prádla a pro dekorativní účely.

Jak se šípek sbíral a zpracovával

Naši předkové dobře věděli, že nejlepší je šípek sbírat až po prvním mrazíku. Mrazík totiž plody změkčí a sníží jejich

trpkost, zvýší jejich sladkost a usnadní sušení.

Byla ale nutná opatrnost: při sušení museli dbát na nízké teploty (do 40–50 °C), aby se nezničil vitamin C (tehdy sice nevěděli proč, ale z praxe věděli, že přehřáté plody nemají takový účinek). Nejdůležitější byl ovšem vnitřek: před použitím se musely dužnina a jádérka zbavit ostrých, dráždivých chloupků, které mohly způsobit nepříjemné podráždění sliznic – proto se čaj vždy musel důkladně cedit přes husté plátno nebo gázu.

Šípek tak představuje dokonalý příklad toho, jak lidé po tisíciletí využívali to, co jim příroda nabídla, a díky zkušenostem dosáhli optimálních výsledků v péči o zdraví.

Vendula Vránová

Autorka je archeoložka a šéfredaktorka TL

dějiny a současnost

„Letos v říjnu uplynulo 900 let od úmrtí Kosmy, děkana pražské kapituly a prvního českého dějepisce. Jeho *Kronika Čechů* (*Chronica Bohemorum*) dodnes čtenáře udivuje poutavými příběhy, mimořádnou úrovní latiny, jakož i místy dosti hrubozrnným humorem. Bez takzvané Kosmovy kroniky bychom byli ochuzeni o podstatnou část toho, co nyní víme o nejstarších českých dějinách, nemluvě o mytických počátcích českého společenství. Z Kosmy totiž čerpala většina českých středověkých kronikářů a letopisců s ambicí započít své vypravování, tak jako Kosmas, hluboko v minulosti. Rukopisné bohatství nejstarší české kroniky se ukrývá nejen v základních opisech, v nichž na badele čeká ještě řada otázek k zodpovězení, ale také, či možná především, v četných výtazích, jež ukazují méně známé cesty šíření Kosmova díla.“ To mj. konstatuje Michael Lužný z Národní knihovny ČR ve svém článku, v němž zaznamenává různé opisy a zlomky Kosmovy kroniky a čtenáře seznamuje rovněž s nejnovějšími objevy na tomto poli. A také předesílá, jakým směrem se mohou ubírat další výzkumy spojené s tímto fundamentálním dílem české historiografie.

Co se v ĎaSu č. 5/2025 dočtete

Rukopisné bohatství Kosmovy kroniky (M. Lužný); Romský spisovatel Ludovít Didi. Jeden z mála slovenských signatářů Charty 77 (M. E. Holečková – K. Ryvolová); Mezi vírou, ideologií a pravdou. Polský spisovatel Jerzy Andrzejewski (J. Kačerová); Prokleté jádem dědictví: západ, střední Evropa a nukleární katastrofa Ukrajiny – rozhovor s kanadským historikem se slovenskými kořeny Simonem Milesem; Symboly urozenosti a triumfu. Rodinné portréty Dalbergů (P. Demeter – D. Kühnová); Voskové stopy minulosti. Symboly moci a tradice otomské vlády (D. Suchánek – M. Šenk); seriál Bydlení: Nouzové kolonie na území hlavního města (M. Dolejšký – D. Platil); Audito-

rium: Slyšme, slyšme, opera přichází

<http://dejinyasoucasnost.cz>
V roce 2025 ĎaS vychází jednou za 2 měsíce – předplatitelé mají k dispozici kromě tištěného i elektronickou verzi každého čísla

© NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Breviář kláštera benediktinek u sv. Jiří na Pražském hradě, jehož jádro pochází z poloviny 13. století (NK ČR, sign. XXIII D 156). Na konci 13. století, resp. v první polovině 14. století, do něj byly připsány mj. Kosmovy samostatně tradované legendy o sv. Pěti bratřích a translici sv. Vojtěcha (spolu s ostatky jeho bratra Radima-Gaudencia a sv. Pěti bratří). V obou případech se jedná o jedny z nejstarších známých zápisů těchto legend mimo text Kosmovy kroniky. Na foliu 243v závěr translační legendy končí oproti jiným zápisům již před návratem výpravy Břetislava I. do Prahy.

© athervictoria.com

KOUZELNÁ MÍSTA

Kouzelné Krkonoše, Pec pod Sněžkou a Bouda Máma

K dalším oblíbeným destinacím, kam se rádi s manželkou vracíme, jsou Krkonoše, resp. Pec pod Sněžkou. Než jsme se sem poprvé vydali, trošičku jsme se báli, že zavítáme do místa, kam směřují hlavně movití Pražáci a že nám zde bude chybět obyčejný přátelský, ba rodinný přístup, na který jsme zvyklí třeba na Šumavě nebo u nás v Beskydech. Spletli jsme se! Když jsme dorazili do Boudy

Písemné prameny prozrazují, že tenkrát šlo o malou roubenou horskou usedlost se sedlovou střechou a chlévem a že k ní patřily pozemky o rozsahu zhruba 1,7 hektaru.

Nejstarší část současné budovy byla na místě zbourané staré stavby zbudována roku 1926 panem Ernstem Dixem. Šlo o rozsáhlý moderní penzion nazývaný Waidsmannheil čili česky Lovu

zdar! Ve 30. letech nabízel 20 lůžek v ceně od 1 do 5 marek, to podle toho, zda jste chtěli jen přespat, nebo i jíst. Benešovy dekrety pořádky zcela změnily. Majitel i jeho rodina byli vystěhováni, objekt přešel pod státní správu. Ubytování využívaly pro své zaměstnance krkonošské textilní podniky, od poloviny 50. let jej

vlastnil trutnovský podnik Textlen, a to až do roku 1992. V rámci privatizace se na krátký čas staly vlastníky firmy Moravská dědina Brno či FINA s. r. o.

copyright © Archa Krkonoš

Bouda Máma v roce 1928

Mámy, od první chvíle jsme se cítili jako doma, a to díky vlídnému přístupu personálu i vlivem prostředí, které propojuje bydlení tradiční horské chaty s mo-

copyright © Archa Krkonoš

Bouda Máma v roce 1935

derní dostavbou penzionu zabudovaného do přiléhajícího kopce. Do našeho pokoje tak z restaurační části vede spletitý labyrint chodeb, přičemž na cestě lze zakotvit i ve skvělém wellness centru (po náročných turistických výpravách je rehabilitace celého těla více než potřebná!). Z pokojového balkónku je příjemný

výhled nejen do enklávy Růžového dolu, dříve nazývané Stumpengrund (Tupý nebo Pahýlnatý důl), ale také na místní

copyright © Archa Krkonoš

Bouda Máma v roce 1953

pivovar Sněžka, kde se vaří i prodává výtečné pivo stejné značky.

Pokud bychom hledali počátky vzniku stavby této horské chaty, s jistotou lze říci, že stála již v roce 1771 a že ji postavili dřevaři, kteří přišli z území dnešního Rakouska a severní Itálie v 16. století.

Sněžku. Pokud nejvyšší horu naší země chcete zdolat pěšky, můžete „zkratkou“ vyrazit směrem do Obřího dolu a z něj pomaličku stoupat až k polské chatě zvané Dom Śląski čili Slezský dům. Odtud vede stezka na vrchol samotné hory. Sněžku lze zdolat od Boudy Mámy

Bouda Máma v současnosti

i směrem na Růžohorky, ale je to pěkně příkrá štrapác!

Samotné městečko

Pec pod Sněžkou

bylo nejprve sou-

částí obce Velká

Úpa, která byla za-

ložena zhruba v po-

lovině 11. století.

Samostatnost zís-

kala roku 1871,

aby se v roce 1960

Velká Úpa opět

k ní připojila tentokrát se společným

názvem Pec pod Sněžkou. V roce 1901

zavedena pravidelná linka. A mimochodem název Pec pod Sněžkou se pou-

žívá až po roce

1945, aby se krko-

nošská sestra odli-

šila od své šumav-

ské příbuzné zvané

Pec pod Čercho-

vem. První sedač-

ková lanová dráha

byla vybudována

v roce 1949. A titul

města získala Pec

pod Sněžkou 1. ledna 1987. Dnes v ní tr-

vale žije zhruba 700 obyvatel, ale jak mi

Bouda Máma
wellness hotel

Cestou na Sněžku z Malé Úpy

zde vznikl Volný spolek lyžařů. Autobusem se do horského sídla mohli dostat první cestující v roce 1928, kdy zde byla

prozradila zdejší starostka Ilona Semrádová, během letní či lyžařské sezóny nabobtná na několik tisíc.

Krkonoše nejsou rozlohou příliš rozsáhlé, ale cest a cestiček k jejich poznávání je nekonečný počet. Kouzlo pohorí je uhrančivé, stejně jako pověsti o pánu hor Krakonošovi anžto Rýbrcoulovi čili Růbezahlovi, resp. film paní režisérky Věry Plívové-Šimkové Krakonoš a lyžníci.

Petr Hanuška

Panorama na Poštovně

KAPSAŘ

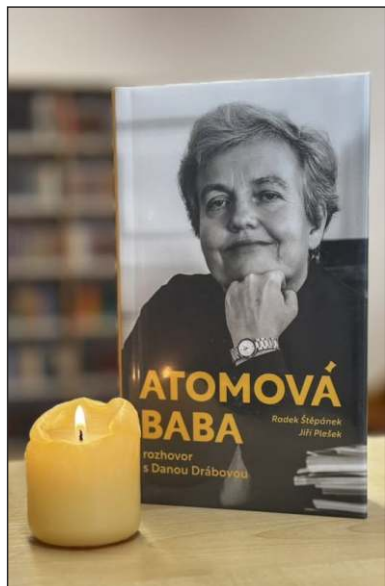
Čeští volejbalisté skončili na mistrovství světa po porážce se světovými jedničkami z Polska na čtvrtém místě. Na turnaji se kvalifikovali po dlouhých patnácti letech a získali na něm nejlepší výsledek v české historii. Klíčem k úspěchu byla kombinace kvality, týmovosti a štěstí, prohlásil místopředseda Českého volejbalového svazu Martin Gerža.

Kriminalisté vypátrali pětatřicetiletého muže, který v noci na 11. září poničil na Ústředním hřbitově v Olomouci přibližně padesát hrobů. Muž se k činu přiznal, ale důvod svého jednání nedokázal vysvětlit. Za vandalismus mu hrozí až tři roky vězení.

Bez bodu, bez šance. Fotbalisté Slavie nestačili ve druhém utkání hlavní fáze Ligy mistrů na Inter Milán, na San Siru prohráli s posledním finalistou milionářské soutěže 0:3. Rozdíl v kvalitě obou týmů byl znatelný, sešíváné srazilo mimo jiné minela brankáře Jindřicha Staňka před prvním obdrženým gólem. K dalšímu vystoupení v elitní evropské společnosti pojede český šampion znovu do Itálie, za tři týdny se představí na půdě Atalanty Bergamo. Ve věku 64 let zemřela šéfka Státního úřadu pro jadernou bezpečnost, fyzika a odbornice na jadernou energetiku Dana Drábová. V čele úřadu stála od roku 1999.

V Moskvě vypadl z okna někdejší šéf ruského státního nakladatelství Pravda Vjačeslav Leontěv. Informuje o tom agentura TASS. Kolikátý sebevrah je už to vypadl??? Čtyřměsíční Spencer Elden byl na slavném obalu alba Nevermind americké kapely Nirvana z roku 1991 vyfocen, jak plave nahý pod vodou. Před ním je na háčku zavěšena bankovka v hodnotě

jednoho dolaru. V roce 2021 se tehdy již třicetiletý muž rozhodl kapelu a autora snímku, fotografa Kirka Weddla, zažalovat za to, že snímek negativně ovlivnil jeho život a porušuje zákony o dětské pornografii. Soud v Los Angeles nyní jeho žalobu opakovaně zamítl.

Petr Fiala odchází z nejvyšší politiky. V úterý večer oznámil, že na příštím kongresu ODS nebude obhajovat funkci předsedy strany. Po třiceti letech vyhrál Velkou pardubickou kůň z Ostrovů. V 135. ročníku triumfoval Stumptown a Keith Michael Donoghue. Obhájce prvenství Sexy Lord těsně před cílem z dostihu odstoupil.

V březnu se proti Čechům gólově prosadili poprvé v historii, v neděli 12. října se fotbalisté Faerských ostrovů postarali o jedno z největších zostuzení národního týmu po rozdělení Československa. Země se zhruba 55 tisíci obyvateli v kvalifikaci mistrovství světa porazila Čechy 2:1. Státní cenu za literaturu za celoživotní dílo obdržela Zdena Salivarová Škvorecká, která letos 25. srpna zemřela ve věku 91 let v Kanadě. Cena u spoluzakladatelky nakladatelství Sixty-Eight Publishers zohlednila mimo jiné její péči o rozvoj české literatury. Děti, fanoušci i kolegové! Během uplynulého víkendu přišla ze světa showbyznysu velmi smutná zpráva. Na věčnost odešla talentovaná, charismatická a věčně vysmátá herečka Diane Keaton. Bylo jí 79 let. Stalo se, co se předpokládalo: Martin Hyský je novým trenérem fotbalové Plzně. Český vicemistr oznámil příchod 50letého kouče, jenž vedl úspěšně Karvinou. Hyský se Viktorii upsal na tři roky.

Český pavilon na světové výstavě Expo 2025 v japonské Ósace získal ocenění odborné poroty za mimořádné architektonické dílo. Mezinárodní úřad pro výstavnictví (BIE) mu udělil stříbrnou cenu v kategorii malých a středně velkých pavilonů do 1500 metrů čtverečních za architektonické řešení, které v sobě propojuje tradici, inovaci a udržitelnost, uvedli organizátoři české účasti na letošním ročníku Expa. Zdůraznili, že se jedná o nejlepší umístění v kategorii architektura po dlouhých 55, respektive 67 letech – v roce 1970 bodo-

val český pavilon rovněž v Ósace a v roce 1958 v Bruselu.

Potvrzeno. Ivan Hašek skončil v pozici trenéra fotbalové reprezentace. Výkonný výbor fotbalové asociace ho ve středu po čerstvém výbuchu a porážce 1:2 na Faerských ostrovech v kvalifikaci o mistrovství světa jednohlasně odvolal. Společně s ním asociace rozvázala spolupráci i s jeho asistentem Jaroslavem Veselým. Na tiskové konferenci to oznámil předseda FAČR David Trunda. Do budoucna se FAČR bude dívat především po zahraničním kouči. Americký prezident Donald Trump při schůzce v Bílém domě opakovaně naléhal na ukrajinského prezidenta Volody-

myra Zelenského, aby přijal ruské podmínky příměří. A pokud je nepřijme, hrozí, že Putin Ukrajinu úplně zničí. Ten kapitulaci odmítnul.

V pařížském Louvre neznámí pachatelé ukradli šperky Napoleona Bonaparta. Jde o loupež století! Roční zlatý retrívr, který se v sobotu zatoulal během rodinného výletu u Dolních Louček na Brněnsku, sám nastoupil do vlaku a vrátil se do Brna. Zatímco jeho majitel se syny pátral v okolí tamější železniční stanice, pes dojel až do Králova Pole, kde jej na nádraží převzali strážníci a v pořádku vrátili rodině. Specializovaný soud v Banské Bystrici odsoudil dvaasedmdesátiletého Juraje Cintulu k 21letému trestu za atentát, který spáchal loni v květnu na premiéra Roberta Fica. Senát pod vedením soudce Igora Králíka uznal Cintulu vinným z obzvláště závažného zločinu teroristického útoku.

„Když si koupíte Škodu TureQ, dostanete jako bonus romské dítě a černošského řidiče, protože to jsou přece Turkové kamarádi,“ vymýšlí Milan Steindler během rozhovoru pro Deník N skeč do České sody. Iniciativa Dárek pro Putina v rámci nové sbírky pojmenované po nedávno zesnulé předsedkyni Státního úřadu pro jadernou bezpečnost Daně Drábové vybírá 12,5 milionu korun na střelu, která dokáže zasáhnout Moskvu nebo Petrohrad. Pojmenovali ji výstižně Dana 1.

Petr Hanuška

Moravská filharmonie Olomouc

mfo.cz

Koncerty
listopad 2025

Nedělní matiné
pro celou rodinu

4. 11. 19:00 Reduta R2 / Klavírní recitál
Alice Rajnohové
Beethoven, Poulenc, Fauré, Dvořák, Schumann
13. 11. 19:00 Reduta M2 / Závěrečný koncert
festivalu MusicOlomouc 2025
Janulyté, Chaloupka, Hosokawa
15. 11. 19:00 Reduta Benefiční koncert
Leony Machálkové
Výtěžek bude věnován na podporu Hospice na Svatém Kopečku v Olomouci
18. 11. 15:00 FNOL Koncert pro nastávající rodiče
Bach, Mozart
18. 11. 17:30 Mozartův sál S1 / Kouzelný svět violoncella
Mysliveček, Bach, Barrière, Dvořák, Saint-Saëns
20. 11. 19:00 Reduta JAMU+ / Klasika na dosah
Abolovina, Dvořák, Ravel
27. 11. 19:00 Reduta A2 / Válečná léta.
Klasika v černém
Rajter, Weinberg, Beethoven

9. 11. 9:30 Reduta Můj domov
Proč nás naplňuje hrdost, když slyšíme státní hymnu nebo Slovenské tance Antonína Dvořáka? Vydejte se s námi na cestu plnou dobrodružství, pohádek a krásy české a slovenské hudební tradice.
18. 11. 9:30 Reduta Filharmonický ples
Jak se „dát do gala“ a co to vlastně znamená? Jak to zní, když začne hudba vířit jako valčík, poskakovat jako polka nebo svířet jako džajz? Filharmonický ples není opravdový ples, ale zábavný a poučný program, ve kterém se děti seznámí s tím, co všechno k takové události patří.
8. 3. 9:30 Reduta Bláznivá jízda s holkama od kolotočů
Kdyby žena nebyla ženou, asi by nemohla pořádně dělat nic ženského – nebyla by veselou tanečnicí, vášnivou motorkářkou, opravářkou vodovodního potrubí, a už vůbec by se z ní nestala půvabná a inspirativní hrůza – pardon – múza! Přijďte se podívat, kolik krásy v umění dovedou holky natopit!

Koncerty MFO se konají za podpory:

Gen. partner MFO:

HL. partner MFO:

www.mfo.cz

BRATISLAVA HOT SERENADERS

SVĚTOVÁ ŠPIČKA JAZZOVÉ HUDBY

21. LISTOPADU 2025

19:00 HOD. REDUTA OLOMOUC

UMĚLECKÝ VEDOUČÍ: JURAJ BARTOŠ /TRUMPETISTA

YSTUPENKY JSOU V PŘEDPRODEJI V SÍTI smsticket

HOTSERENADERS WWW.SERENADERS.SK

Listopad v Moravském

1.	so	19:00	●	Sluha dvou pánů	C. Goldoni	Činohra
2.	ne	19:00	●	Sherlock Holmes: Vraždy vousatých žen / Arter -50%	D. Drábek	Činohra
4.	út	19:00 L	●	Kati	M. McDonagh	Činohra
5.	st	19:00	●	Přelet nad kukaččím hnízdem / Arter -50% / Senioři - 30 %	D. Wasserman	Činohra
Dramaturgický úvod od 18:15 hod.						
6.	čt	16:30	●	Kurz na pokračování: Rétorika s Pavlem Hekelou / Sedmička / KMD Arter - 50 %		Workshop
7.	pá	09:30	●	Podzimní kolébání / Sedmička		Workshop
		19:00 P	●	Pták Ohnivák / Svěcení jara / Premiéra	I. Stravinskij	Balet
8.	so	19:00 X	●	Pták Ohnivák / Svěcení jara	I. Stravinskij	Balet
9.	ne	16:00 YO	●	Kytice / Rodinné divadlo	K. J. Erben	Činohra
Dramaturgický úvod od 15:15 hod.						
10.	po	19:00 A	●	Chvilky	B. Parkanová	Činohra ^o
11.	út	19:00	●	ELA! / Benefiční představení	F. Tailor, T. Syrovátka	Činohra
12.	st	19:00	●	Pták Ohnivák / Svěcení jara	I. Stravinskij	Balet
13.	čt	19:00 D	●	Konečně jsi doma! aneb Papírové mausoleum / Arter -50%	M. Sýkora	Činohra
14.	pá	10:45	●	Otevřená zkouška baletu: Louskáček		Workshop
		19:00 V	●	Kytice / Dramaturgický úvod od 18:15 hod.	K. J. Erben	Činohra
15.	so	09:30	●	Setkání s písničkou / Sedmička		Workshop
		09:30	●	Poznejte zblízka divadelní profesi: garderoba		Workshop
		16:00 ZO	●	ELA! / Dramaturgický úvod od 15:15 hod. / Rodinné divadlo	F. Tailor, T. Syrovátka	Činohra
16.	ne	09:30	●	Prožij den baletky		Workshop
		14:30 NO	●	Prodaná nevěsta	B. Smetana	Opera
17.	po	19:00 K	●	Pták Ohnivák / Svěcení jara	I. Stravinskij	Balet
21.	pá	09:00	●	Hrdináček / Sedmička	J. Posníková	Miminí divadlo
		11:00	●	Hrdináček / Sedmička	J. Posníková	Miminí divadlo
22.	so	09:00	●	Hrdináček / Sedmička	J. Posníková	Miminí divadlo
		11:00	●	Hrdináček / Sedmička	J. Posníková	Miminí divadlo
		19:00	●	Královny / Sedmička	R. Vencí, M. Doleželová	Činohra
23.	ne	14:00	●	Louskáček - Kouzelný příběh	P. I. Čajkovskij	Balet
		19:00	●	Louskáček - Kouzelný příběh	P. I. Čajkovskij	Balet
24.	po	19:00	●	Louskáček - Kouzelný příběh	P. I. Čajkovskij	Balet
25.	út	19:00 B	●	Andělé mezi námi / Arter -50% / Senioři - 30 %	F. Langer	Činohra
26.	st	19:00 C	●	Koule	D. Drábek	Činohra
28.	pá	19:00	●	Louskáček - Kouzelný příběh	P. I. Čajkovskij	Balet
		19:00	●	Dokud nás lež nerozdělí / Sedmička	J. DiPietro	Činohra
29.	so	09:30	●	Šijí s námi všichni čerti / Sedmička		Workshop
		16:00	●	Lekce lidovek pro dospělé I. / Sedmička		Workshop
		18:00	●	Lekce lidovek pro dospělé II. / Sedmička		Workshop
		19:00	●	Hana Maciuchová 80		Benefice
30.	ne	10:00 RPP	●	O Šípkové Růžence		Pohádka
Divadelní společnost Julie Jurištové Praha / Výtvarné dílny ve foyer						
		14:00 OPP	●	O Šípkové Růžence		Pohádka
Divadelní společnost Julie Jurištové Praha / Výtvarné dílny ve foyer						
		19:00	●	V hlavní roli JÁ / Sedmička		Mono-stand-up-drama

* v italském originále s českými a anglickými titulky
° představení bez přestávky

www.moravskedivadlo.cz
tel.: 585 500 500

divadle Olomouc

zipp Dimensione Impedire

RENGL

Olomouc

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

TIVARG

WINOFOL

merit

99

5

SPEA

STVO
HLAVNÍ

MINIS
KULTU

OLOMOUČ
ZA PODPORY

armonie, p. o.

divadla a Moravské
uč.

statutární město Olomouc